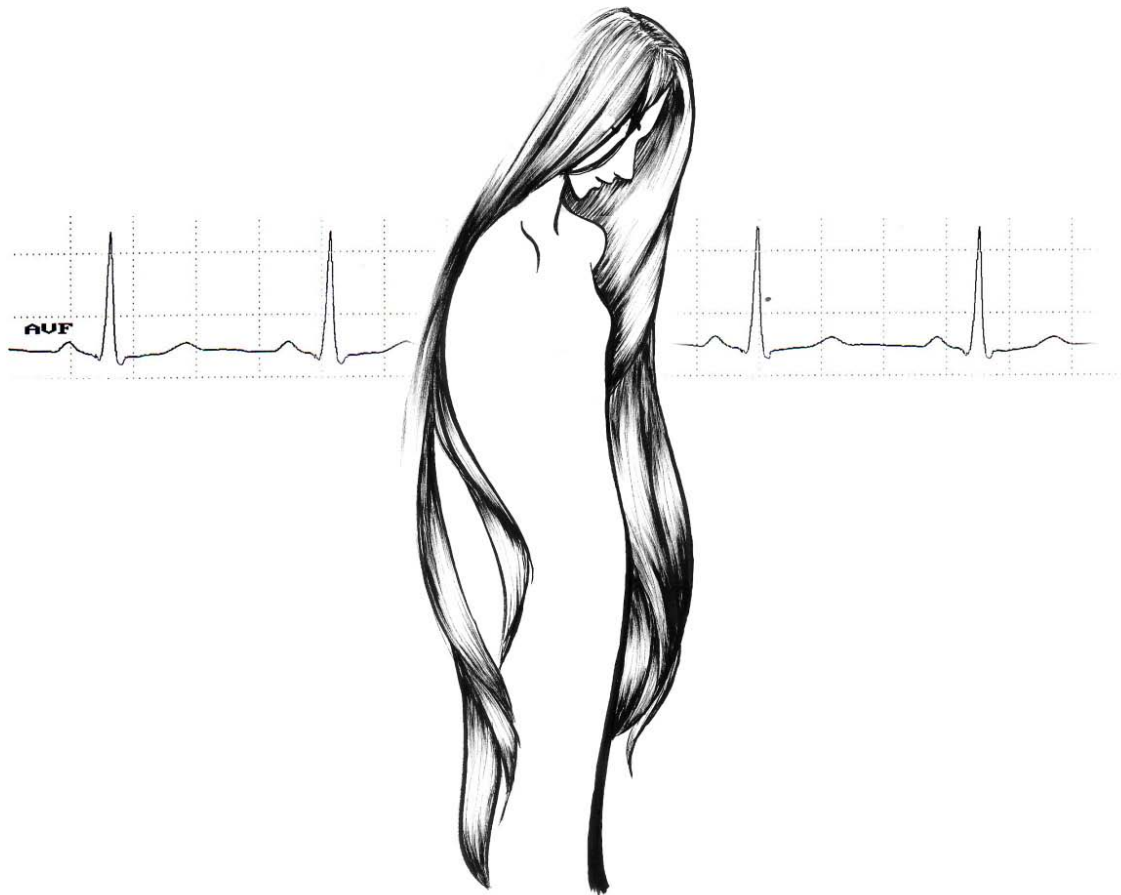

Ілько Лемко

АФОРИЗМИ ПРО КОХАННЯ

[філософський дороговказ]

άλφα & ωμέγα Χ

© «Афоризми про кохання». Усі права належать Ільку Лемку. Електронна версія публікується виключно з ознайомчою метою. Дане видання не підлягає неправомірному продажу та комерційному розповсюдженню.

* Ця копія «Афоризми про кохання» створена виключно з метою поширення глобальної доступності знань, що накопичено людством.

**** Варто підтримати справу автора, придбавши паперову копію в книгарні. Невже ти не збираєш власну бібліотеку?**

* * *

За своїм змістом ця книга є спробою аналізу стосунків між чоловіком і жінкою на філософському рівні. Автор методично ріже на деталі почуття, романтику, надмірну лірику і зводить їх до купи у вигляді власних конструкцій. Він концентрує увагу на явищах, які ми часто-густо помічаємо, думаємо про них, утім вони все одно чомусь залишаються поза межами нашого усвідомлення.

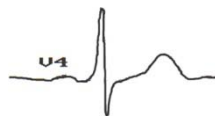
Лемко Ілько

ПЕРЕДМОВА

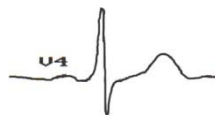
Завжди стається так, що кожний філософ, кожна філософія, безапеляційно претендуючи на щось всеохоплююче, відкривають лише ту чи іншу сторону явища. Ось, мовляв, до мене всі лише по крихточці склали істину, а мені вдалося створити нове, до цього часу нечуване і всеохоплююче вчення. І так думає кожен. Але відкриває лише саме крихточку, лише якусь одну сторону буття. Хоче схопити його цілісність, а вона – раз! – і перетворюється лише на частинку, на лише один бік буття. Сутність, глобальну сутність світу, так само важко схопити, як сутність руху, почуття чи будь-чого іншого. Абсолютну істину схопити неможливо, вона щоразу вислизає з наших рук тоді, коли вже здається, що вона наша. Навіть і античні діалектики, і Гегель, і Кант, і Шопенгауер відкривають лише частинку істини.

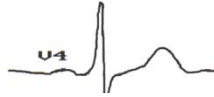
І хто взагалі може хоч теоретично претендувати на всебічний, розгляд предмета чи явища? Аби дійти до суті явища, необхідно схопити всі його сторони, Але це неможливо. Уявімо собі Катедральний костел у центрі міста. Зробити його світлини зі всіх сторін: і стоячи біля порталу, і з даху, і з вежі, і з висоти пташиного польоту, і вдень і вночі, і у спеку, і у сніг... і тому подібне – неможливо. Всеохоплюючої світлини, або навіть велику кількість всеохоплюючих світлин ми не одержимо, тому що тут ми маємо невичерпну кількість варіантів. Здається явище тобі відоме досконало, але завжди під якимось несподіваним ракурсом ти можеш побачити у ньому щось до цього часу небачене.

Якось я дивися на той самий Катедральний костел з гори, де я ще до того часу не бував, і побачив якісь невідомі мені будівлі біля нього, мені здавалося, що це якесь інше місто, хоча я досконало знаю його з дитинства.

Коли пишеш філософську книгу, найбільше побоюєшся того ж, чого побоювався Достоєвський. У всякій геніальній людській думці чи теорії завжди залишається щось таке, що жодним чином неможливо передати іншим людям, навіть якщо би ви списали цілі томи і розтлумачували вашу думку сто років. Завжди у ній залишиться щось таке, що не захоче вийти з-під вашого черепа і залишиться при вас навіки, з цим ви й помрете, не передавши нікому можливо найважливішого у вашій ідеї. Тому очевидно і не варто сідати писати, бо в середині завжди залишається набагато більше, ніж виходить на папері. Коли ваша думка при вас, вона чудова і глибока, щойно вона перетворюється на слова, стає смішною і незграбною.

І навіщо взагалі писати, коли все вже давно написано геніальними? Аби сказати мудро, кострубато або прилизано те, що генії сказали просто? Але як же все ж хочеться писати. Деякі найпристрасніші поети і філософи ставлять собі за мету життя передати людям почуття блаженства, перелити його зі своїх у їхні груди, іноді заради цього вони навіть готові пожертвувати собою. В музиці значення слів замінюється значенням звуків, які можуть упоратися із функцією передання найзаповітнішого і найпотаємнішого набагато успішніше, аніж тупа словесно-логічна інформація. Те, що вислизає, від визначення, від дефініції, тут стає дуже зрозуміле душі.

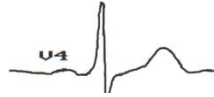

Неможливо нічого схопити. Візьмімо античний софізм «купа». Ми не зможемо сфотографувати той момент, коли кількість зерен, які додають по одному, раптом переходять у купу. Ми також не зможемо сфотографувати момент переходу квітки у плід, юнака в дорослого і т. п. Момент навіть схоплений, але вихоплений із контексту руху, нам нічого не дасть і не скаже. Безліч стоп-кадрів футбольних матчів дивують своєю безглуздістю і навіть майже завжди гумором. Ми не можемо второпати, яким же чином вийшов такий кумедний кадр, коли ми дивилися цей момент по телевізору і жодного комізму там не було й близько. Це стосується не лише фото спортивних змагань, а й будь-яких моментальних фото, що передають рух. Ось так і схоплювання моментів істини, спроби закарбувати їх, призводять до того ж комізму і омертвіння.

Коли швидко обертається круг, поділений на сектори чорного і білого кольору, ми бачимо круг сірого кольору, але якщо ми захочемо схопити цей сірий колір, звичайно ж зупинивши обертання круга, то в наших пальцях опиниться лише сектор білого, або чорного кольору, а сірий неодмінно вислизне. Коли швидко обертається колесо велосипеда, ми не бачимо окремих спиць і при швидкому обертанні по колу у темряві патики з тліючим кінцем ми бачимо суцільне вогняне коло, яке виникає лише завдяки швидкому рухові. Це стається тому, що наступне зорове враження виникає тоді, коли ще не встигло зникнути враження від попереднього моменту. Так само і ті комічні моменти на світлинах будь-яких рухів людини чи тварин можуть бути схоплені об'єктивом у ту швидкоплинну мить, яка не може бути схоплена нашим оком. Не можна нічого схопити, не омертвивши. Особливо сутність почуття. Який геніальний поет чи композитор передав хоча би одну десяту частину того, що я відчуваю? Ось це огрубіння, омертвіння, невловимість моменту і будь-якого почуття наводить на думку про непізнаваність будь-якої сутності, тобто приводить до агностицизму.

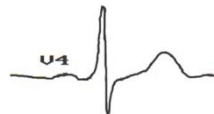
Без сумніву все існує об'єктивно, і наші найвитонченіші, найвищі почуття ми сприймаємо об'єктивно, вони є, вони існують, ми їх фіксуємо у найбільш піднесені і величні моменти нашого життя, але передати чи зобразити їх неможливо, як і зловити сонячний зайчик або тінь.

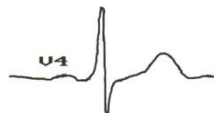
Ми чуємо звук частотою у 20 герц. Якщо би ми могли почути одне з цих двадцяти коливань, зафіксувати його на шкалі часу, ми би нічого не почули. Метафізика, розкладання на частини, розбір малою дитиною годинникового механізму, яка на ньому абсолютно не розуміється, ловлення сірого кольору при обертанні круга з почерговими білими і чорними секторами – абсолютно нічого нам не дає. Явище, або сірий колір зникає, коли круг зупиняється, а сутність – білі і чорні сектори – нічого не пояснюють. І явище виявляється туманним, і сутність непізнаною. Це все приводить до чистого агностицизму. Лише діалектика, рух дає явище, ось це і є власне глибинна сутність, все решта – від лукавого.

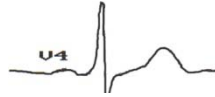
Ми можемо лише констатувати, що сірий круг утворився із білих та чорних смужок, тому що сукупність окремих моментів руху часу, сума окремих точок або моментів нерухомості – це не безперервний час і рух, а дещо абсолютно відмінне і якісно нове; що цей низький звук, який ми чуємо, утворився з двадцяти коливань на секунду, але яким чином, чому це сталося, залишається для нас загадкою. Для нас є відомим лише вихідний пункт і кінцевий, проміжна ж ланка явища, це найбільш жадане для нашого пізнання, тоне в русі, в діалектиці. Діалектика закриває від нас сутність, і залишається лише констатувати, що сутність назавжди залишається поза межами нашого розуміння.

Так само, як не можна побачити дна Всесвіту, джерела, з якого витікає ріка часу, так само не можна побачити моменту руху, моменту переходу кількості в якість, моменту почуття чи духовного піднесення – це все речі одного порядку – непізнані, оскільки вони не існують. Так само тіло і душа – неможливо вказати, де закінчується одне і починається інше. Неможливо виразити графічно, математично психологічний стан людини, всебічно охопити сутність прекрасного, визначивши його за допомогою параметрів.

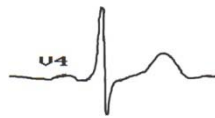
Неможливо визначити і геніальне, можливо лише його відділити від іншого, сказавши: це геніальне, а це – ні. Існує якась субстанція, першооснова геніального, цей атом геніального, сутність геніального, вона однакова у всіх геніїв від Баха до Рафаеля. Геніальне вливається в нас, розпізнається нами без усякого елемента словесно-логічної інформації, навіть якщо це не лише музика і образотворче мистецтво, але й література. Визначити геніальність важко, відділити ж геніальне від негеніального легко.

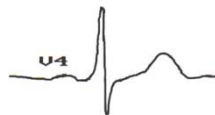
Так само важко дати визначення життю, тому що важко чітко відділити живе від неживого. Де є межа між життям і смертю вглиб матерії: від мікро до макро? Електрон неживий, атом неживий, молекула теж нежива, а клітина вже жива?

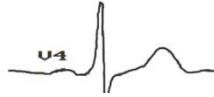
Визначити будь-який предмет чи явище важко, відділити, виділити – легко. Тому що у визначенні, чи то пак дефініції, охоплюються більш широкі відношення предмета чи явища до інших предметів і явищ, яких є безліч. Все ж у дефініції є щось поетичне. Якщо ми не можемо визначити життя, любов, прекрасне, то намагатимемось хоча би відрізнити ці поняття від інших понять, від не-життя, не-любові, не-прекрасного. Якщо ми не знаємо, що таке корова, то постараємось сказати, що корова – це не комп'ютер, чи не мораль. Дефініція і закон – це щось константне, метафізичне, те, що намагається схопити дещо діалектичне, суперечливе, зафіксувати його. Строго виходячи з понять діалектики, як невинного руху, дефініція взагалі неможлива, тому що А це і А і не-А. Не можна схопити не омертвивши жодного поняття чи ідеї, так само, як неможливо схопити думки при засинанні.

Неможливо простежити еволюцію процесу. Наприклад, ми знаємо, що шестигранні бджолині комірки вигідні й доцільні у багатьох відношеннях, але як саме випрацювався варіант шестигранника, як проходили етапи цього процесу, яким був цей метод проб і помилок, уявити так само неможливо, як неможливо уявити рух. Бджоли підходили до найоптимальнішого варіанту крок за кроком, можливо випробовуючи і трикутники, і прямокутники, і восьмигранники, і нарешті зупинилися на шестиграннику. Але вираз «крок за кроком» нам нічого не пояснить, тому що він нібито означає рух, але не є рухом і знову ми заплутуємося у поняттях руху, переривчастості цього руху, і руху і переривчастості одночасно.

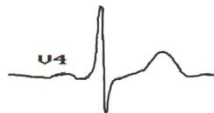
Для означення двох засадничих категорій буття у цілому в цій роботі я буду використовувати два терміни античної філософії, використані пізніше Гегелем і ще пізніше спритно запозичені марксизмом: діалектика і метафізика, перше, як означення усього, що рухається і друге, як означення всього, що перебуває у відносному спокої. Завжди метафізика конкретна, розірвана, неконтинуїтивна, дискретна; діалектика ж абстрактна, неперервна, тягла. Метафізичний момент, вичленений з контексту подій, абстрагується від них, в діалектичності ж нема можливості абстрагуватися, позаяк вона безперервна на нижчому конкретному ступені.

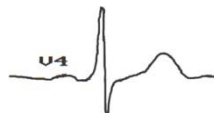
Отже, сутність діалектики у тому, що щоби ми не сказали, як би тонко не висловили думки, все одно ми дуже мало, або взагалі нічого не передамо про сутність будь-якого явища чи поняття. Таким чином взагалі нічого лізти в сутність речей і явищ зі своєю філософією. Висловлена думка є брехнею, каже поет. Краще мовчати? Але усі хочуть говорити, стверджуючи і доводячи те, що ствердити й довести неможливо. Чи варто торкатися своїми омертвілими і огрубілими думками тої сутності, яка вічно залишається річчю у собі? Вочевидь наймудріша філософія полягає у тому, щоб мовчати?

Щойно вирішується одне протиріччя, як на його місце стає інше, і так без кінця. І якою б відносно досконалою не була діалектика, порівняно з іншими методами пізнання, вона врешті-решт теж заплутується у протиріччях, які неможливо вирішити. Не існує лисого чи не лисого, існує тільки той, що знаходиться в процесі лисіння. Панування діалектики виявляється в тому, що неможливо нічого схопити, зафіксувати. Великий метафізик Гьоте може тільки вигукнути: «Зупинися, мите, ти прекрасна!», але це лише недосяжна мрія.

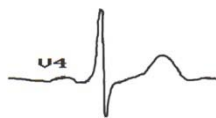

До найважчих, найзагадковіших і найнезбагненніших понять людського пізнання, які теж не підлягають вирішенню, належать поняття початку і кінця часу і простору. Якщо немає початку часу і не буде його кінця, то нема і «тепер». Ангел з «Апокаліпсису» говорить: «Часу більше не буде». Якщо немає кінця простору, то значить і немає «тут». Як «початок», так і «кінець» часу для нас майже однакові загадки, «майже» тому, що уявити собі, що світ буде існувати завжди, легше, аніж те, що він існував завжди. В тому, що він існуватиме завжди є нескінченність, яка йде від нас геть. Ми не будемо напружувати наше мислення нескінченним, гнатися за ним, але уявити, що час мав початок, важче, бо тут ми повинні обмежити нескінченне поняття метафізичною, нерухомою точкою відліку.

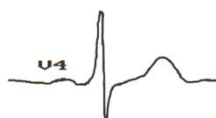

Для простору ж усе навпаки: для нас є загадкою лише його «кінець», його ж «початок» у нас під ногами. Те, що світ існував до нас вічно, так само важко собі уявити, як і нескінченність простору. Отже за важкістю уявлення на першому місці – початок часу і кінець простору. Уявімо собі на мить, що є початок часу, але це триватиме лише мить, тому що одразу ж виникає запитання, що було до цього «першого поштовху часу»? Так само ми можемо в нашій уяві обмежити простір кінцем, тобто якимось парканом у Всесвіті, але таким чином ми заспокоїмося лише на мить, а далі знову виникатиме питання, а що ж далі за цим парканом. На другому місці за важкістю уявлення – кінець, чи радше відсутність кінця часу, позаяк кінець часу так само важко собі уявити, як і кінець простору і початок часу, на третьому місці за важкістю

осмислення – початок простору, він для тебе завжди буде у будь-якій точці, де в даний момент ти перебуваєш. Від будь-якої точки у Всесвіті рівна відстань до його кінця, тобто до його нескінченості.

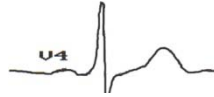
Усяка думка й хибна, й справедлива водночас. Хибна однобічністю, бо не можна осягнути усієї істини і справедлива, як вираження однієї сторони людських прагнень. Одного разу мені приснився сон. Мене, малого, ледачого і хуліганистого учня у черговий раз покарала вчителька, поставивши у темну маленьку комірчину між подвійними дверима класу. Мені там набридає стояти, я відчиняю ці подвійні двері з боку класу і хочу вийти до коридору, але натикаюся там на інші двері, відчиняю далі й їх, а за ними іще одні двері і так без кінця відкриваються і відкриваються двері, а за ними безліч інших дверей. Можливо людська істина є у самому процесі пізнання, вона здається відкриває нові й нові висоти, але йдучи недосконалыми манівцями недосконалого людського розуму, як у зачарованому колі знову і знову опиняється у відправній точці свого дослідження, а деколи відкочується й далі назад. У предметах і явищах настільки багато сторін і відносин, що погнавшись за однією, ми неодмінно упускаємо іншу і так без кінця.

Агностицизм – непізнаваність усього, усього найцікавішого, це все для того, аби розум людини звернувся до Бога, до Його всемогутності, до Його метафізичної, незмінної, непорушної, божественної субстанції. І наше велике щастя полягає у тому, що облишивши у спокої невловиму діалектику, ми можемо пізнати метафізичне-божественне, оскільки воно вічне, константне і нерухоме. Це кінцева і найістинніша точка пізнання, яка рано чи пізно відкриється КОЖНІЙ людині.

РОЗДІЛ І
ПРЕКРАСНЕ

Очевидно, що переважна частина світової літератури, музики і образотворчого мистецтва, а також значна частина філософської думки протягом усього розвитку людства найбільше була зосереджена навколо проблеми статевого кохання. Це я би назвав амоцентризмом. Амоцентризм у літературі починається з «Пісні над піснями», у філософії – з Лярошфуко і Монтеня, а потім через Шопенгауера до Вайнінгера і Фройда. Якщо кохання та любов до прекрасного і не є головною рушійною силою людського життя, як уважає більшість філософів, то безумовно вони є предметом найбільшого зацікавлення людей в усі епохи. І ось ця книжка буде здебільшого присвячена цій темі, хоча і не лише їй.

Прекрасне настільки багатоманітне явище, настільки численні параметри визначають його сутність, що докладно вивчити їх закономірності просто неможливо, це вище від можливостей людського пізнання.

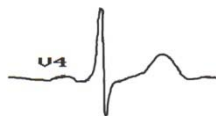

Краса завжди була однією з найбільших світових загадок. Можна згадати лише одного Достоєвського : «Краса – це страшна і жахлива річ! Страшна тому, що невизначена і визначити її неможливо, тому що Бог задав одні загадки. Краса не лише страшна, а й таємнича річ. Тут диявол з Богом бореться, а поле битви – серця людей».

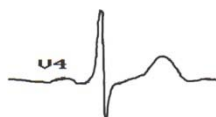

Можна розглядати явище краси і на примітивно-рефлекторному рівні. Як відомо наші відчуття (ми здебільшого будемо говорити про зорові та слухові аналізатори) діє величезна сила матеріальних предметів. На якій же підставі ми одні з них будемо вважати красивими, а інші ні? Що дає нам підставу твердити, що це обличчя чи фігура красиві, а ці не дуже? До того ж критерії краси у різних народів і в різні епохи виявляються різними. Те, що вважається красивим в обличчі і фігурі людини, наприклад, у евенків чи полінезійців, у нас, європейців викликає огиду й навпаки. Красуні дев'ятнадцятого чи вісімнадцятого століть здаються нам ледь не потворами, а обличчя найзнаменитіших красунь тої епохи ми з натяжкою можемо оцінити як найзвичайнісінькі. Знамениті кіноакторки двадцятих-тридцятих років минулого століття вже ближче стоять до нашого критерію краси, тим більше, що в наш час унаслідок чергового витка моди зачіски сучасних жінок, специфіка і кількість нанесеної на обличчя косметики в чомусь наближаються до зразка першої половини минулого століття. Однак все ж пересічна дівчина 2007 року буде здаватися нам гарнішою від якоїсь там Марлен Дітріх, Елізабет Тейлор чи навіть Мерилін Монро. (Тут варто відзначити, яку величезну роль у критерії краси відіграє зачіска і косметика: адже антропологічно тип обличчя жінок (візьмімо, наприклад, слов'янок) за останні декілька століть змінився мало). Якщо би раптом ожила Венера Мілоська, зростом 163

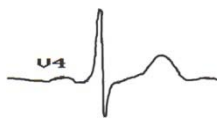
сантиметрів і вагою 64 кілограми (а на неї невідомо чи наліз би тридцять другий сайс джинсів), то дуже м'яко кажучи її фігура далеко не здалася би нам ідеалом краси.

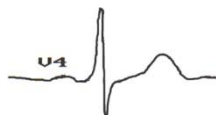
Отже як бачимо краса відрізняється великою мінливістю і багатоманітністю, але вона безумовно має містити щось незмінне, якийсь константний елемент, що і визначає її сутність, а різні формальні її прикраси – це можливо щось напускне і залежне від обставин. З чисто наукової точки зору прекрасне можна трактувати як певне просторово-часове поєднання ліній, форм, барв, звуків матерії, які при дії на наші аналізатори викликають у корі великих півкуль головного мозку з більшою чи меншою силою осередки оптимального збудження. Але в чому ж полягає власне оце «певне» поєднання, різні естетичні школи трактували по-різному, бо при всьому бажанні його не можна визнати голою абстракцією.

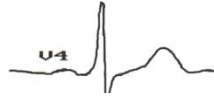
Перша школа, яку можна умовно назвати Платонівсько-Гегелівською вважає прекрасне проявом надприродної, божественної сили, плутаючи і зводячи до купи протилежні поняття, про що мова йтиме далі.

Інша школа, до якої належать здебільшого естетики дев'ятнадцятого століття: Ліпс, Суріан, Чернишевський оцінюють прекрасне як прояв сили життя. «Прекрасне – це життя», – найлаконічніше висловився Чернишевський. Проте мало сказати, що прекрасне – це життя. Це, так би мовити, найжиттєвіший прояв життя. Худа, струнка фігура, її рухливість, грація, гнучкість, пластичність – ознаки найліпшої пристосованості до життя. Відносно повні форми тіла – теж ознака здоров'я, життєвості і здатності найоптимальніше відтворювати потомство, але лише до певної межі, перейшовши яку повнота вже заважає життєдіяльності і тому така повнота, як і надмірна змарнілість, викликають у нас огиду.

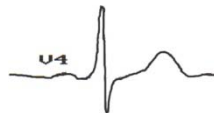
Красиві, пропорційні риси обличчя, прекрасні очі, довгі вії, гарний голос – це все атрибути тої самої найбільшої життєвості, якими б віддаленими від неї вони нам не здавались. Прекрасні блискучі очі є наслідком правильного функціонування серцево-судинної системи, здорового безперебійного постачання кровонесних судин і капілярів, які охоплюють усі складові частини зорового аналізатора (зокрема блиск очей – показник кров'яного тиску). Найбільш доцільна життєва, здорова будова і функціонування органів, що відтворюють звуки мови (грудна клітка, гортань, язик, ротова порожнина, зуби) і породжують той голос, який ми називаємо чарівним.

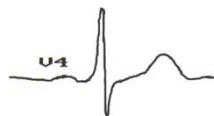
Зважаючи на недосконалість будь-якої дефініції усе ж прекрасне можна назвати ознакою або символом найбільш пристосованих життєвих форм існування органічної природи. Прекрасне – це те, що сигналізує нам про цю найбільшу життєвість і спонукає нас на основі природного добору до заволодіння об'єктом, який вміщує у собі цю життєвість з метою (яку ми часто мало усвідомлюємо) відтворення її у нових представниках виду.

Як високо й глибоко могли відчувати представники першої школи Платон, Гегель і Кант, коли вони прекрасне, це породження брудної землі, розглядали як щось божественне, надприродне, небесне, трансцендентальне. Кантівська незацікавленість прекрасним досить сумнівна. Ми споглядаємо прекрасне з підсвідомою думкою отримати його для себе. Ми насолоджуємось прекрасним з підсвідомістю потенційної можливості заволодіти ним. Споглядаючи його в природі чи в мистецтві, ми радіємо йому як торжеству життя з наміром особисто взяти участь у цьому торжестві.

Кантівська естетика, яка твердить про незацікавленість почуття прекрасного і відсутність монополізації, частково відбиває лише «споглядальний», перехідний етап прекрасного, його урочисту ініціацію, тимчасове абстрагування від мети. Природа дала нам цей код прекрасного для того, аби ми обов'язково рано чи пізно прагнули заволодіти ним із метою вигідною для неї, тобто метою підтримання і продовження найбільш стійких і витривалих форм життя. Краса, як явище сутності життєвості, відіграє інформативну роль, тобто обіцянку блага, а також роль стимулюючу у досягненні цього блага.

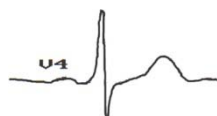

Прекрасне за межами органічного світу: мистецтво, неорганічна природа – лише сфери перенесення тої самої функції життєвості. Прекрасне в неживій природі – те, що нагадує нам ознаки життя: блиск діамантів – блиск очей. Прекрасне в мистецтві – це гімн прекрасному життю. Ми завжди прагнули й будемо прагнути заволодіти прекрасним і не наша у цьому провина, цього настійно вимагає від нас природа. Естетичні поняття закладені в людині апріорно, як і саме життя.

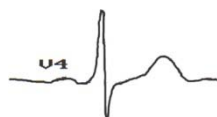

Теорія незацікавленості мистецтвом занадто ідеалізує прекрасне. Те, що в момент насолоди від мистецтва ми не працюємо нашими щелепами або іншими органами, ще не говорить про нашу незацікавленість ним. Радість від прекрасного в будь-якому з його проявів – це є передбачення, смакування наперед можливої насолоди ним у

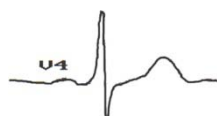
реальному, речовому вираженні. Споглядання прекрасного, на перший погляд із почуттям незацікавленості, збуджує в нас надію отримати це прекрасне для себе, прекрасне сигналізує нам про своє існування і зваблює нас. Тому ми і радіємо, радіємо надією його одержати для себе. Ми до нестями насолоджуємось творами мистецтва у передчутті перетворення їх на живе життя. Це можна назвати комплексом Пігмаліона. Цей комплекс прагне звести вище, безсумнівно вище життя, життя мистецтва не «донизу в земне життя» (Гьоте), а догори в земне життя. Мистецтво високе й геніальне, але все ж відображає живе життя і зведення високого мистецтва у зворотному напрямку до живого життя – в цьому полягає вся неусвідомлена сутність естетичного споглядання, естетичної насолоди: ми насолоджуємось прекрасним у мистецтві, несвідомо сподіваючись насолоджуватися ним і у живому житті і передвіщаючи для себе цю насолоду, захоплюємось відображенням його у позбавлених життя реальних предметах, звуках, барвах, словах.

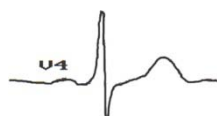
Краса – сутність явища життєвості. Об'єктивно вона виникла з геологічним виникненням Землі і суб'єктивно – з виникненням людини, яка може цю красу сприймати, оцінювати і переносити принцип життєвості на неорганічну природу і мистецтво. Можливо відчуття краси існує в кожній людині апіорно, незалежно від соціального досвіду.

Красу (явище) ми сприймаємо чуттєво, життєвість (сутність) пізнаємо раціонально. Сутність – це Ding an sich, первинна якість матерії. Явище – це вже річ для людей, а не для себе, це вторинна якість. Життєвість – сутність, прекрасне – явище, явище для людей, ознака, символ, вказівник, індикатор життєвості.

Сутність і явище це життєвість і прекрасне. Явище створено для захоплення, сутність для здивування невідповідністю сутності і явища. Ми захоплюємось явищем, але ще більше захоплюємось, коли дізнаємось про підґрунтя, приховану його причину, яка настільки прозаїчна, що захоплення стає ще більшим від того, що така нікчемна причина породила таке феноменальне явище. Уявляєте – незрівнянне божественне у нашій уяві прекрасне – це лише наслідок доцільного біологічного функціонування певних життєвих органів.

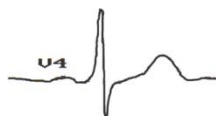

Краса – вічна й нетлінна. Протилежність прекрасного – потворне. Потворне – це смерть. Потворне – це розклад органічної природи, в неорганічній потворного немає, тому що немає розкладу. Потворне починається в органічній природі з розкладу рослин, більш огидне потворне – в розкладі трупів тварин, найогидніше – у фізичній смерті людини. І отже, оскільки найяскравішою формою вираження потворного є

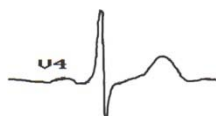
розклад і смерть, то виходить, що життя, і більше того, найбільш життєвіше життя є найвищою формою прояву прекрасного. Життя – це боротьба з ентропією, боротьба зі смертю, боротьба за рахунок асиміляції інших органічних речовин і систем. Життя – це життя за рахунок інших.

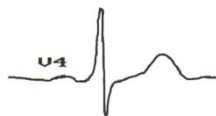
Найбільш життєві форми – результат боротьби і подальшого пристосування живих організмів до навколишніх умов. Боротьба за виживання – дуже прозаїчна річ, більше того – це є з моральної точки зору втіленням найбільшого зла, отже про моральність прекрасного і тим більше про античну тріаду істини, добра і краси говорити надзвичайно смішно.

У поєднанні прекрасного з добрим, у нерозумінні їх протилежності і полягає одна з найголовніших трагедій людини. Бальзак писав, що молоді люди завжди готові повірити обіцянкам гарного личка і судити про красу душі виходячи з краси зовнішньої. Почуття, яке неможливо пояснити, спонукає їх вірити, що моральна досконалість завжди збігається з досконалістю фізичною.

Сутність трагедії будь-якого молодого високоінтелектуального і високоморального хлопця полягає у неможливості вирішення протиріччя єдності прекрасного естетично і прекрасного морально, тобто доброго. Дуже часто прекрасна дівчина з прекрасним обличчям і тілом виявляється вмістилищем крайньої вульгарності, лінивства, тупості і примітивізму. Невирішеність протиріччя між біологічною красою і огидними душевними якостями такої дівчини призводять до трагедії на зразок художника з гоголівського «Невського проспекту». Людина, пов'язана з мистецтвом, і особливо художник, ототожнює прекрасне з добрим, але в житті, а не в античній теорії калокагатії, прекрасне виявляється тим, чим воно є насправді: протилежністю доброго. Виникає те протиріччя, яке є дисонансом і крахом ідеалу. Невиправдане змішування краси з добром характерне майже для всіх філософів, починаючи з Платона. У нього найвище краса, яка є в сутності найвищою земною красою, є й найвищою красою небесною. Але те, що є там, на небі у Бога, справедливо назвати найвищим добром, а не найвищою красою. Платон поцейбічну красу жалюгідним, бляклим відблиском справжнього, божественного, трансцендентального, насправді ж вона відблиск життєвості, відблиск біології.

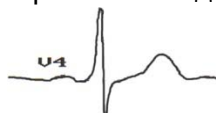

Краса є злом у світлі дарвінізму, у світлі боротьби за виживання і закріплення найбільш прекрасних, тобто найбільш життєвих форм життя і знищення більш слабких. Тут зло прекрасного більш чи менш зрозуміле. Але невже зло присутнє і в гарній жінці? Ми інстинктивно відчуваємо, що це зло якимось чином виявляється і для самої жінки, і

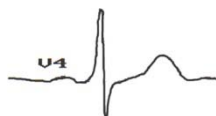
для оточуючих. Але ж як онтогенетичне зло-красу пов'язати з дарвінівською красою-злом? Гарна жінка, можливо сама собою і добра, несе на собі філогенетичну спадщину еволюційного прокляття зла-краси у дарвінівському розумінні.

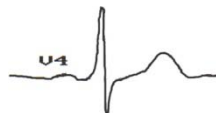
Ми ототожнюємо красу обличчя й тіла з красою душі на підставі властивого їм обом найвищого кількісного ступеня, в даному випадку найвищого кількісного ступеня життєвості і добра. За тим же кількісним принципом ми можемо ототожнювати знаменитого святого і знаменитого злочинця, адже їх між собою споріднює знаменитість, яка при їхньому зіставленні настільки висувається на перший план, що затьмарює їх головну сутність – сутність добра і зла. При порівнянні двох у чомусь схожих предметів або явищ ми настільки концентруємо увагу на їхній схожості, на спільних рисах, що деколи забуваємо про головну різницю, яка набагато є суттєвішою, ніж їхня схожість. Схожі предмети і явища ми ставимо на один рівень щодо їхньої корисності або шкоди для нас. Дехто ставить на один рівень, ототожнює природу, музику і кохання, тобто оцінює однаково відчуття насолоди, яке ці три різні речі нам приносять. Або припустимо, що хтось ставить на один рівень цінність здоров'я і суспільне становище. Ці явища, хоча і дуже різняться між собою, вважаються більш чи менш схожими за своєю цінністю для пересічної людини.

Але буває й так, що навіть протилежності ми ототожнюємо на підставі власне подібності їхніх кількісних характеристик. При порівнянні, наприклад, математичних величин +1 і -1 ми акцентуємо нашу увагу на тому, що і те й інше – це одиниця, зате те, що за своїм знаком ці дві величини протилежні, відходить на задній план. Виходячи з такого погляду для жінки однаково цікавий і знаменитий актор, і знаменитий злочинець.

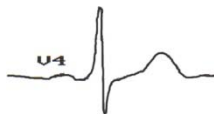

Такий підхід яскраво виступає при оцінці краси і добра. Краса, як життєвість, як необхідний, найвищою мірою корисний елемент нашого особистого життя, здається нам найвищим благом і матеріальним добром і тому ми ототожнюємо її зі справжнім моральним добром, хоча воно до нього не має жодного стосунку, а якщо глибше копнути, є протилежним йому. Такий підхід чудово ілюструє народну приказку «плутати праведне з грішним».

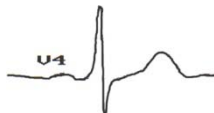

Коли хтось кидається у воду для порятунку людини, яка тоне, вважається, що цей вчинок є гарним чи прекрасним. Для чого, використовуючи словесну еквілібристику, притягати сюди за вуха красу, якщо цей вчинок є лише добрим? Краса притягається за свої красиві вуха до некрасивого добра. Блиск, сила і велич входять у хату зачумлених, вишуканість і витонченість прямують до притулку бомжів і копирсаються у гнійних ранах. Справді для чого ламати цю комедію? ДОБРО має свій незрівнянний блиск, своє сліпуче саяво, свою найвищу велич, і при чому тут краса, майже діалектична

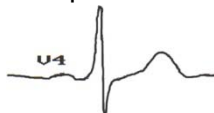
протилежність добра? Краса фальшива, оскільки не може дати того, що обіцяє. Все дає лише добро. Але сталося так, що світ полюбив темряву більше, ніж світло і тому краса в людей у більшій пошані, ніж добро, і краса, як еталон усілякої якості, роздає свою назву направо і наліво.

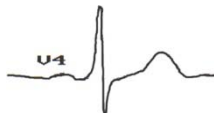
Треба врешті залишити Богові Боже, а кесарю кесарево. У змішанні понять добра і краси виявляється небажання людини бачити знак плюс, або мінус, а лише одиничку. Взагалі величина завжди більш помітна, ніж якість. Кількість більш виражена, більш на виду, ніж якість. Головне, що чогось багато, а чого – вже не настільки важливо. Те саме виступає і в соціальному престижі, котрий є однаковим і для мученика, і для його ката, і для святого, і для вбивці. Але чому кількісне тут більш помітне, ніж якісне? Завдяки незрілості людського мислення. Справді число, кількість має для людей більше значення, ніж якість. Число більше на виду, знак плюс чи мінус менше. Ми звикли нехтувати якістю на користь кількості.

Одухотворення прекрасного – надання найвищому вияву матеріального найвищої духовності – ось найбільша трагедія, яку тільки може дати протиріччя. В історії людської думки завжди змішувалися поняття, дотичні до різних галузей філософії – «прекрасне» естетики і «добре» етики. Але й прекрасне, як естетична категорія, має свій етичний зміст і цим змістом прекрасного є зло, а не добро, як любили повторювати від часів античності до дев'ятнадцятого сторіччя.

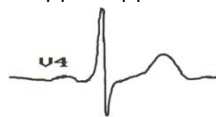

Класична естетика від античної і до німецької протягом усього свого історичного розвитку мусолить калокагатію – триєдність краси, добра й істини. У краси не можна відібрати те, що вона істинна, але ця істина виявляється гіркою. Коли, наприклад Шеллінґ каже, що добро у своїй абсолютності стає красою, то він змішує несумісні категорії. Добре – це добре, прекрасне – прекрасне. Історична семантика поплутала ці категорії. Просто прекрасне стало найбільш прийнятним найвищим ступенем для усіх можливих якостей. Може навіть бути прекрасний кілер і прекрасно підготовлене вбивство в розумінні розрахунку, передбачливості і підступності. Прекрасне – це саме життя, а що може бути ціннішим від життя для того, хто живе? Якщо виходячи з німецької класичної естетики красиве й добре поняття тотожні і ми найвище добро залюбки називаємо прекрасним, чому ж тоді ми прояв найвищої краси не назвемо добрим? Тут усе коріниться в історії мови.

Христос і Матір Божа зображені на іконах біологічно прекрасними, що в уяві людей тотожне з красою духовною, найвищою. «Смерть Діви Марії» Караваджо викликала обурення священика, який замовив картину, тому що художник зобразив Богоматір старою жінкою. Вся одухотвореність і святість усіх Мадонн усіх найбільших художників одразу ж зникнуть, якщо до їхніх облич прималювати, наприклад, довгий негарний ніс. Причому тут ніс і святість? Уся розгадка в ототожненні у свідомості людей біологічно

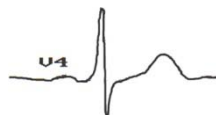
прекрасного (що є виявом найбільш пристосованих до біологічного життя форм і більш нічого) з духовним, яке є втіленням найвищої моралі, тобто зіставлення несумісних речей. У свідомості людей Матір Божа не може бути негарною. Тут земна краса дорівнює божественності. Мадонна і її Син не повинні хвалитися своїми немочами, як апостол Павло, а повинні в очах людей відповідати найвищим естетичним стандартам.

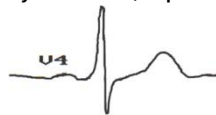
У казках, де є зла мачуха, її падчерка завжди гарна і добра, рідна ж донька мачухи – потворна і зла, як наприклад у «Попелюшці». Народ тут пов'язує поняття краси з добром, а огидність зі злом. Негарна дівчина не може бути позитивною героїнею казки.

Від прекрасного повіває чимось звірячим, первісним, печерним. Прекрасне історично старіше добра, добро прийшло разом із Христом, воно більш цивілізоване, інтелектуальне, гуманне у повному сенсі. Дарвін каже, що навіть тварини знають прекрасне, а добро їм не відоме.

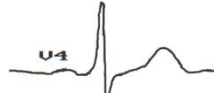
«Прекрасне» – прикметник найвищого ступеня, завдяки префіксу пре-. Це найвищий ступінь красивого, тобто гарного, красивого, що без сумніву походить від червоного кольору, кольору життя, кольору крові. Кров, рум'янець – це символ життя, звідси життєве прекрасне, красиве. Людська думка і людська історія дали найрізноманітніші марки, наклейки явищу прекрасного, виходячи із соціальної практики, з певних моральних, інтелектуальних, практичних та інших критеріїв.

У фізичній красі містяться два компоненти 1) філогенетичне – антропология і анатомія. Це те, що було отримано у спадщину від попередніх поколінь; 2) онтогенетичне – функції дихання і кровообігу (рум'янець, біла шкіра) – те, що безпосередньо стосується життєдіяльності окремого живого організму.

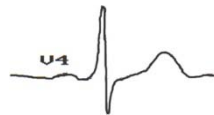
Прекрасне в межах онтогенезу особистості – явище більш константне, більш стійке, більш філогенетичне, здоров'я – більш мінливе, рухливе, онтогенетичне. Явище життєвості – прекрасне міцно тримається у рамках онтогенезу, тому що прекрасне – це наслідок філогенезу, це сума усіх попередніх життєвостей, усього попереднього здоров'я окремих індивідуумів у ланцюгу всього філогенезу, те саме й потворне – сума філогенетичних хвороб. Тут онтогенез – сума попередніх онтогенезів, тобто філогенезу. Сутність життєвості філогенетична справді дуже міцно тримається у явищі, тобто у прекрасному певного індивідуума, а онтогенетична життєвість індивідуума, як його сутність слабше тримається, ніж його явище в образі прекрасного. Явище філогенетичної сутності – прекрасне індивідуума є ніби внутрішнім, головним, головнішим від онтогенетичної життєвості.

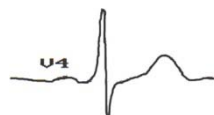
У силах індивідуума лише дещо додати або відняти від життєвості філогенезу за рахунок свого запасу онтогенезу, передати естафету з більшим, меншим, або рівним успіхом, зробити своєю краплею у водоспаді більш або менш красивою райдугу, що над ним висить. Тут і відбувається діалектична єдність роду та індивідуума. Індивід виникає, переймаючи у спадщину філогенетичний досвід, носить, вдосконалює його і передає естафету далі.

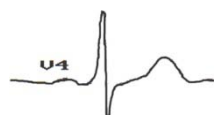
Прекрасне людини – спадкоємність філогенетичної життєвості, суми усіх попередніх життєвостей. Навіть онтогенетична хворобливість організму не перешкоджає красі зберігатися як філогенетичній спадщині.

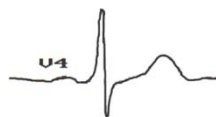
Краса, як фізична досконалість розвивається. Краса, як вважає філософ Соловйов, це корисність, що перестала діяти, або спогади про колишню корисність. Те, що було корисним для предків, стає прекрасним для нащадків. В неорганічному світі предмети і явища, які є негарними, не стають від цього огидними, а залишаються лише естетично байдужими. Купа піску, камінь, голий ґрунт, безформні сірі хмари – це все, хоча й позбавлене краси, але й не є потворним. У цих явищах світове життя перебуває на найнижчих, елементарних щаблях, воно малозмістовне. Але там, де життя і світло оволоділи матерією, там хаотичне начало повинно викликати різку огиду. У тваринному світі ми вже спостерігаємо приклади справді огидного. Найбільш гидким є глисти і гусінь – гіпертрофований вираз статевої чи харчової функції. Але крайню ступінь огидності можна досягнути лише в царині найдосконалішої природної форми: жодна тварина не може бути настільки огидною, як огидна людина. Найогиднішим є розкладений людський труп.

Прагматичне зазвичай формує естетичну оцінку. Золото красивіше від платини з естетичної точки зору: воно блискуче, жовте, платина ж сіро-біла і тьмяна. Утім з утилітарної точки зору платина більш рідкісний метал, більш стійкий від золота до дії хімічних чинників, отже й ціна його вища від ціни золота. І автоматично вироби з платини, які є дорожчими від виробів із золота, таким чином набувають і більшої естетичної ваги, і стають красивішими від золота. Так утилітарність диктує естетичні смаки.

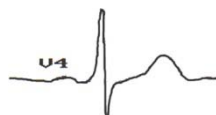

Бджола здається нам красивою, її зображують на банках з медом, на етикетках цукерок, вона навіть стає символом партії. Натомість муха здається нам потворною. А між ними в розумінні їхньої схожості, особливо силуету, немає майже жодної різниці: невдало зображена на етикетці з медом бджола справила на мене відразливе враження, оскільки була схожа на муху. Естетична оцінка цих двох комах, оцінка прекрасного і потворного в них цілковито сформувалася в нас під впливом корисності бджоли і шкідливості мухи, тобто знову ж таки прагматичне диктує естетичну оцінку.

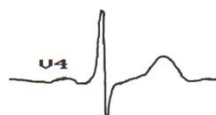

Найнижчі тварини, починаючи з мікроорганізмів, негарні для нас, позаяк вони є вмістилищем еволюційної недорозвиненості, а тому малої життєвості і відповідно малої краси. Найгарніше створіння – людина. Найгарніші тварини – ссавці, найвищий ступінь тваринного світу: кінь, олень, собака, кішка. Винятком є мавпа, яка нагадує людину і таким чином неприємно контрастує зі справжніми людськими якостями. Глисти для нас є більш потворними, ніж земляні хробаки, оскільки перші наносять шкоду нашому організмові, а другі корисні для риболовлі.

Алігатори, змії і жаби, жуки, скорпіони прекрасні об'єктивно, але потворні для нас із певних причин. Скоріше всього вони видаються нам не потворними, а страшними. Тут переляк нівелює почуття прекрасного. Однак абстрагуючись від переляку, від шкідливих для людини якостей цих комах і рептилій ми зразу ж побачимо в них красу як прояв найвищої життєвості. Рептилії ще очевидно здаються нам потворними тому, що вони не являють для людини жодного практичного інтересу, вона не вживає їх у їжу. Красивих, витончених і граціозних рибок людина з задоволенням-поїдає. Отже деколи краса може виникати з почуття корисності і асоціюватися з цим почуттям.

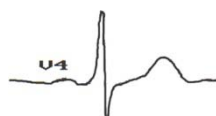

Усі викопні тварини зовсім не здаються нам красивими, а навпаки огидними й страшними, так само, як і рослини. Якийсь ліс Юрського періоду ми не назвемо гарним. Таким чином краса до людини можливо не існувала? Краса природи теж олюднилася з підкоренням природи. Синтез природи й людських рук – найвища краса природи. Мальовничий замок на скелі, поєднання природи з архітектурою, набагато гарніше від голих скель і лісу.

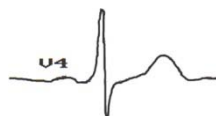

У дев'ятнадцятому столітті пінгвін не вважався красивим, але красиве створюється шляхом притирання, освоєння, соціалізації. Пінгвіна до нашого часу достатньо освоїли, так, що він став для нас навіть гарним: зараз є багато емблем, малюнків, значків, прикрас із зображенням пінгвіна, навіть реклама кондиціонера.

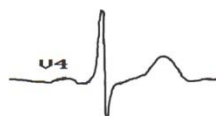
Оцінка жіночої краси як етнічної категорії теж мінялася з віками. Естетик середині дев'ятнадцятого століття Люїс стверджує, що черкески і грузинки – найгарніші й найдосконаліші жінки у світі, на третє місце він ставить грекинь. У художній літературі позаминулого століття, зокрема у Шевченка і Купріна єврейки – це абсолютний зразок досконалої жіночої краси. Очевидно, що півтора століття тому була поширеною мода на східну красу, яку європейці щойно відкривали для себе, як дещо нове й екстравагантне. Те саме ми бачимо і в тогочасних східнослов'янських народних піснях, які занадто перенасичені карими очима і чорними бровами – ознаками східної краси, на противагу більш розповсюдженому у східних слов'ян віслянському антропологічному типові, характерні риси якого – світле волосся і сірі, або сині очі в народних піснях майже не згадуються. Ідеал краси у північно-східних слов'ян, які здебільшого належать до світлого віслянського антропологічного типу, не національний, а чужоземний, східний і південний: чорне, кучеряве волосся, чорні очі, брови.

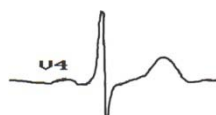
Зараз на початку двадцять першого століття критерії етнічної краси цілковито інші. З азійського регіону останніми десятиріччями практично ніхто не бере титулу міс світу, це здебільшого європейки, латиноамериканки чи чорношкірі. Отже прекрасне деколи буває прекрасним, тому що воно нове, модне, оригінальне, а некрасиве тому, що воно старе, немодне, банальне.

Мода в одязі теж достатньо мінлива, вона коливається від широких штанів і лацканів піджака до вузьких, від коротких штанів, піджаків, спідниць, пальт, плащів до довгих, від широких полів капелюхів до вузьких.

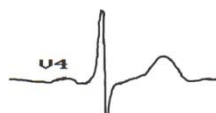
Соціально прекрасне надзвичайно динамічне, те, що здавалося нам прекрасним в одязі і зовнішності людини 50, 100, 1000 років тому, тепер здається нам смішним, так само, як і людям, які будуть жити після нас через 50, 100, 1000 років, будуть здаватися смішними наша манера вдягатися, зачіски і тому подібне.

Вічно прекрасним і незмінним залишаються лише найгеніальніші твори мистецтва, навіть естетичне ставлення до природи мінливе. І хоча краса гір змінюється з соціально-історичної точки зору і розвивається паркове мистецтво, все ж завжди людей усіх епох буде об'єднувати прекрасна природа і геніальне мистецтво. Краса жіночого обличчя міняється з віками, музика ж залишається прекрасною назавжди, що у вісімнадцятому столітті, що у двадцять першому.

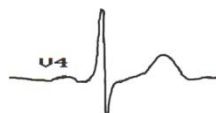

Блідість обличчя і хирлявість жінок у всьому світі у дев'ятнадцятому столітті були популярні тому, що французенки були блідими, а англійки – худорлявими, хоча вважалося, що блідість і худорлявість лише в очах самих жінок мали цінність, чоловіки ж погоджувались із такими критеріями лише через те, аби їх не звинувачували у казармених смаках і естетичному невігластві. І зараз опитування показують, що переважна більшість чоловіків не в захваті від жіночих параметрів 90-60-90, які поєднуються з пропорціями – 180 сантиметрів зросту жінки на 52 кілограмів її ваги. Данина моді править естетичними смаками.

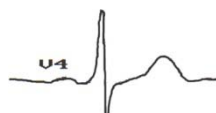

У романах дев'ятнадцятого століття у багатьох місцях описуються жіночі плечі, як важливий елемент жіночої краси. В сучасній літературі цього немає. У минулі часи плечі були очевидно одним із небагатьох місць жіночого тіла, відкритих для погляду чоловіків, і тому, за відсутності інших частин, описували й оспівували власне їх.

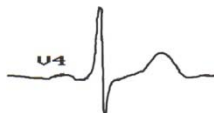
Гегель в «Естетиці» писав, що чисте звучання голосу вже у якості чистого тону містить у собі щось нескінченно приємне й привабливе. Дух часу змінює поняття. При Гегелі було красивим усе чисте, наприклад тон голосу. В наш час що більше в голосі обертонів, що він насиченіший, то він є красивішим. Чистий тон у голосі чи у звучанні інструмента – прямий як палка. Зараз більш цінне не чисте, а змішане – коктейль смачніший від будь-якого зі своїх компонентів. Суміш соків манго і лимона – смачніше від кожного із цих складників окремо.

Пропорції золотого перетину завжди вважалися красивішими від решти можливих співвідношень. На наш сучасний погляд він вже не є критерієм абсолютно красивих пропорцій. Фігура золотого перетину здається нам більш присадкуватою, більш мішкуватою, фігура ж, де нижня частина набагато довша від 1 верхньої – більш витончена, більш стримить уверх, а головне найбільше відповідає сучасному розумінню людської краси, зокрема жіночої фігури (що ноги довші, то краще). Очевидно золотий перетин більше відповідав естетичним поглядам середньовіччя і нового часу, видовжена ж фігура (припустимо не 1:1,6, а 1:2 і навіть більше) краще відповідає сучасним уявленням про красу тіла. Ось власне це тодішнє застаріле уявлення про красу тіла середньовічний художник несвідомо переніс у пропорції золотого перетину. Натільні хрестики Київської Русі і болгарські хрестики п'ятнадцятого століття на наш погляд негарні, бо вони якісь приземкуваті і «пузаті». Хрестики сучасні, видовжені здаються нам гарнішими. Давніші «пузаті» хрестики, хоча й симетричні і вертикально й горизонтально – негарні для нас, сучасних людей, тому що своїми пропорціями далекі від пропорцій людського тіла. Розп'ятий Христос формою свого тіла надав хресту естетичну цінність. Власне таким є хрест, тобто своєю формою він відповідає пропорціям людського тіла.

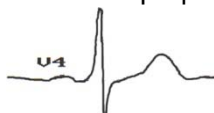

Апріорність почуття прекрасного майже не викликає сумнівів. Навчити прекрасному неможливо. Чотирирічний хлопчик задивляється на гарну жінку. Це свідчить про те, що поняття прекрасного апріорне, передане у філогенетичну спадкоємність. Дитині ніхто не казав, що ця жінка гарна, а інша ні. І якщо навіть доводити, що негарна жінка – це ідеал краси, хлопчик усе ж буде захоплюватися гарною жінкою. Відчуття прекрасного в природі і мистецтві теж деякою мірою апріорне, але сприйняття живої краси у гарній жінці абсолютно безсумнівне. Естетична оцінка гарної жінки будь-якою людиною, навіть найнеотесанішою, у якої треба десятиріччями виховувати естетичний смак, завжди повна, досконала, емоційна. Проте найбільш жива і емоційна оцінка краси є у художніх натур.

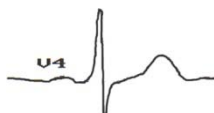

Краса як біологічна категорія набуває у суспільстві надзвичайно високого ступеня соціалізації. Жіноча краса – показник найбільшого соціального престижу. У світовій літературі ми натрапляємо на багато прикладів, коли одруження з негарною жінкою виявляється в очах суспільства більш принизливим, ніж бідність чи навіть злочин.

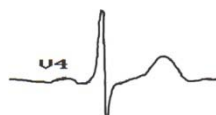
Жінка, яку природа обдарувала красою, повністю вже укомплектована й усілякими суспільними цінностями. Дівчина п'ятнадцяти-шістнадцяти років в період, коли вже повністю вимальовується її краса, знає дуже чітко, що вона сама, її тіло являють собою велику соціальну цінність, що вона вже має усе, чого тільки можна досягнути, і зі своїми цінними біологічними параметрами входить у володіння усіма земними цінностями. Найгарніші жінки – моделі завдяки своїй красі заробляють мільйони. Краса – категорія настільки шанована суспільством, що важко собі уявити справді гарну дівчину чи жінку на посаді прибиральниці, хіба що у кіно. Це знання своєї суспільної вищості молода дівчина черпає не лише з досвіду свого онтогенезу, але й з досвіду філогенезу, переданого їй у біологічній спадщині, у генах. Досвід філогенетичний передається спадково у вроджених рефlekсах або складніших реакціях особистості, спрямованих на задоволення її потреб. Разом з біологічними рефlekсами прокидаються і соціальні.

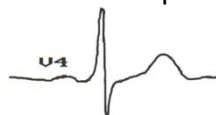
Високе суспільне становище жінки також важливий фактор, що сприяє закохуванню. Середньовічні лицарі вибирали свою даму серця обов'язково із соціального стану, вищого від свого, таке становище посилювало закохування. Пишні наряди, діаманти, випещені білі й ніжні руки завжди як магнітом притягували лицарів, які на соціальній драбині стояли нижче.

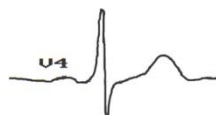
Суспільні закони диктують і критерії чоловічої краси. Шрам на обличчі, який фактично нівечить і спотворює його, своїм соціальним значенням, як вияв мужності і сили, стає чимось красивим, прикрасою обличчя. Поважною і деякою мірою гарною може вважатися і сивина, лисина ж і зморшки – ніколи, хоча всі ці ознаки свідчать лише про старість. Прекрасне – корисне. Гарним вважається високе чоло у чоловіків, яке є ознакою інтелекту, тобто засобу для досягнення матеріальних і суспільних благ.

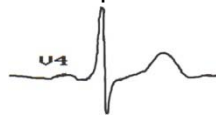
Однак чоловіча чисто природна біологічна краса як соціальна цінність незмірно нижча від жіночої. Чемпіони з атлетизму, усілякі містери світу у жодне порівняння не можуть іти з міс світу за своїм соціальним значенням. Містер світу просто жалюгідна фігура порівняно із міс світу. Поряд із міс світу має бути принаймні мільйонер. Чоловіки-кіноактори повинні у першу чергу демонструвати ті переваги чоловіка в суспільстві, які можуть дорівнювати жіночій красі, а це мужність, сміливість, винахідливість, розум, тобто все, що веде до переваг і влади у суспільстві. Лише такі чоловічі риси можуть бути адекватними жіночій красі.

Чоловіче м'язисте тіло первісної людини гарне і привабливе, точніше навпаки – привабливе і гарне. Воно приваблюючи стає гарним, тому що з таким тілом у жінок асоціюється здатність його власника здобувати матеріальні блага. Таким чином із самого початку, з основ цивілізації прекрасне у розумінні людини набуло соціального значення.

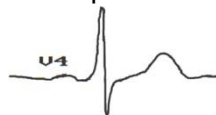

Одугле тіло, величезний живіт, лисина та інші чоловічі «принади» протягом багатьох століть шляхом багаторазового повторення з'єднувалися з поняттям великого капіталу і в наш час цілковито серйозно можуть стати атрибутами краси чоловіка, як у давні часи ними стали сильні м'язи – теж засоби до здобуття соціальної ваги. Вже у середньовічних китайців еталоном краси чоловічої і жіночої була товста талія, тому що це свідчило про добре харчування, а отже і про багатство.

Яку ж ми маємо безпосередню користь від прекрасного?

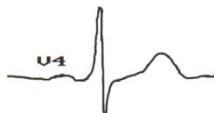
1) Передання (несвідомо чи за посередництва роду через інтереси індивідуума) у спадок найбільш життєвих форм. 2) Соціальний престиж від краси і її володіння (безпосередня користь для індивідуума). 3) Безпосередня насолода красою (теж виключно індивідуальна) – це якась незрозуміла таємнича чи навіть містична містерія, яка не має безпосереднього стосунку до родових цілей. Це найвищим чином усвідомлена насолода, у якій беруть участь третинні зони кори головного мозку.

Краса буває тільки зовнішня: людини, тварини, дерева; всередині живих істот нічого гарного немає. Хіба що внутрішня краса може бути у прозорого каменя чи бурштину. Внутрішня краса – це лише добро. Нутрощі людини, внутрішні органи, будова тканин ніколи не здадуться нам красивими, красивою є лише зовнішність, яка сигналізує про здоров'я усього внутрішнього.

Спочатку приманка, потім мета. Квітучі сади прекрасніші від тих, які приносять плоди, рух до мети – гарніший від самої мети. Найоптимальніший вік жінки для

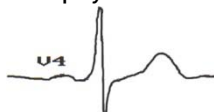
народження дітей 24 роки, міс світу бувають не старші від цього віку, але здебільшого молодші – у віці 17-19 років.

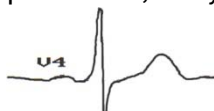
Нюх разом зі слухом і зором дають найвищу духовну насолоду. Торжество духу, яке ми відчуваємо у насолоді природою, це фактично торжество життя. Головним доказом того, що все це зводиться до єдиного, до кохання, є й саме кохання, яке деколи теж дуже далеко тікає від своєї безпосередньої мети.

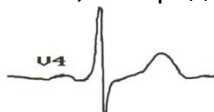
Жінка вимагає від чоловіка у перше чергу любити її як жінку, тобто за красу.

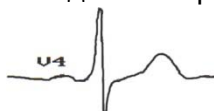
Експресія в людині – це краса: посмішка надає життя і робить гарним невизначне обличчя, деякі обличчя стають прекрасними в жалобі, печалі, роздумі. Негарні обличчя вдосконалюються в гарній міміці, компенсуючи брак краси. «Вона була прекрасною у сльозах»: плач – вираз життєвості, здатність страждати – прояв життєвості, мертві не страждають. Краса очей полягає у статичній й динамічній: статика – це колір, величина, динаміка – вологість, блиск очей – вираз життя, почуттів, розуму.

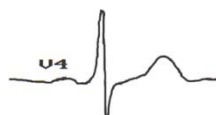
Німецький естетик вісімнадцятого століття Вінкельман вважав, що прекрасним може бути лише обличчя, в якому втілений тип загальної фізичної і духовної краси. Комп'ютерне накладання декількох сот чи тисяч зображень звичайних облич дає певний вищий тип краси. Таким чином виходить, що загальне прекрасніше від індивідуального, але вся штука у тому, що реально воно не існує. Краса – це норма, золота середина. В узагальненні, усередненні багатьох людських індивідуумів – закон переходу кількісних змін у якісні. Сіра маса, посередність бере свою кількість.

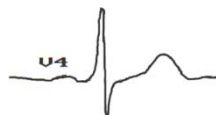
Справді краса солов'їного співу і потворність котячого концерту – суб'єктивні. На об'єктивність краси нанизуються історичні, культурні, національні, побутові, психологічні та інші нашарування, але засадничий принцип її єдиний – життєвість.

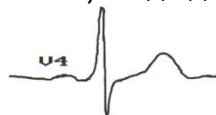
У всяких руїнах є певна краса, навіть у будинку, що розвалюється і йде на знос. Тут є незвичність для ока: з вулиці видно всі нутрощі будинку, оголені стіни кімнат, їхнє розташування. У такий будинок можна безперешкодно зайти. Недарма цей архітектурний стиль скляних прозорих стін, де все наскрізь видно, започаткований «Черевом Парижа», став досить популярним на переломі двадцятого і двадцять першого століть.

Прагматичні селяни здебільшого не сприймають краси природи. Волошки в сіні, нарциси в лугах є шкідливими. Дівчина з Піренеїв говорить естетику: чому воно гарне, коли його не можна їсти ?

«Зап'ясток був оголений на чотири пальці, аби рука, згідно з тодішньою модою, виглядала довшою». (Сервантес «Дон Кіхот») Мода диктує найдрібніші деталі.

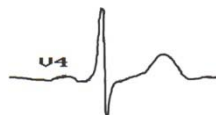
Все прекрасне має округлі форми, округлість – головний атрибут прекрасного в природі.

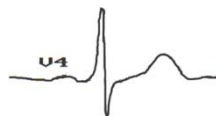
Жінки знають, як виставити свою красу у найпривабливішому світлі, в них є улюблені години, коли вони люблять з'являтися перед чоловіками, це здебільшого ранок, коли жінки виспані. Шевченко описує жінок, які після нічного балу одразу ж зникають, щоб не з'явитися перед чоловіками у ранковому світлі після бурхливої ночі. Жінки навіть вибирають місце у кімнаті, де на них найкраще падає світло.

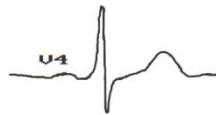
На світлинах поганої якості нечітких і розпливчастих обличчя здаються гарнішими. Ясність і чіткість – ворог краси.

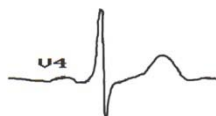
Жінки різних широт схожі до фруктів і ягід. Фрукти і ягоди середньої смуги набагато соковитіші, стійкіші й колоритніші, аніж тропічні. Але тропічні теж мають свої принади.

Органи розмноження рослин – квіти – вершина прекрасного, органи розмноження людини не вважаються красивими.

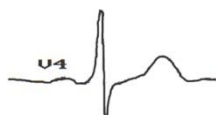
Робот і екскаватор незграбні – дуже важко в техніці змодювати граціозність, прекрасне, тобто найвищий прояв життя, інтелект змодювати набагато простіше, адже найкращому шахісту всіх часів Гаррі Каспарову неможливо виграти у комп'ютера.

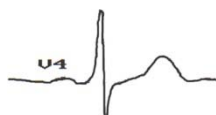
Краса і таємничість природного пейзажу у людському сприйнятті залежить від сонячного освітлення такою самою мірою, як краса і таємничість театральних декорацій від майстерності освітлювача і якості освітлювальних ламп.

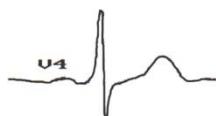
Недолік набуває естетичної цінності, неодноразово поєднуючись із привабливими елементами прекрасного. Відблиск сонячного «зайчика» або краплі дощу на склі об'єктива телекамери ніби недолік, але з часом він набуває естетичної цінності, як і скрип пальця, що ковзає по гітарній струні.

Одяг має величезну магічну силу впливу. Ми більше любимо одягнених жінок, тому що ми їх такими здебільшого звикли бачити. Цілком гола жінка не спонукала би нас до закохування. Одяг робить жінку ще прекраснішою, аніж вона є насправді. Одягнена жінка – вершина почуття кохання. Одяг усе ж великий маг, великий чарівник тілесної краси та ілюзії краси духовної, позаяк він прикриває наготу, яка ніби є підготовкою до статевого акту. Одяг наскрізь соціальний, ідея соціальної жінки сформувалася в суспільстві, де ми бачимо лише одягнених жінок. І нарешті одяг майстерно приховує тілесні недоліки. Але навіть чисто біологічний сексуальний інстинкт теж стимулює відповідна нижня білизна проститутки.

Тонкий естетичний смак абсолютно не є показником інших людських переваг. Я знаю багатьох людей, як жінок, так і чоловіків, які володіють вишуканим і найтоншим смаком в упорядкуванні інтер'єру, в одязі, парфумерії, косметичці, проте в інших справді цінних людських якостях вони перебувають на найнижчому рівні. Це люди інтелектуально тупі до неможливості, духовно брудні, аморальні. У дикунів теж є досить високо розвинутий естетичний смак. Дарвін стверджував, що естетичний смак притаманний навіть тваринам.

Від тонкого естетичного смаку в одязі досить недалеко і до тонкого розуміння образотворчого мистецтва та інших мистецтв. Для духовно обділених людей одяг стає фетишем, засобом соціального престижу і вони у цій, одній із головних справ свого життя досягають величезних успіхів. Деколи просто дивуєшся, як абсолютний духовний і моральний нікчема красується у найвишуканішому одязі, з великим почуттям міри напахнений найдорожчими парфумами. Що духовно бідніший чоловік, то більшу вагу для нього мають одяг, парфуми і все зовнішнє.

Краса виграє на контрастах. Дві молоді жінки, які мають різні типи краси, щодня зустрічаються, аби позитивно відтіняти одна одну.

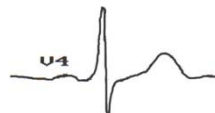
Естетична оцінка гірської ріки – сукупність суспільного досвіду, ця ріка може крутити турбіни. Береза – нескінченна маса утилітарних складових при естетичній оцінці – паливо, будівельний матеріал, різноманітні вироби і т. д. Зоряне небо – по ньому орієнтуються в просторі і часі.

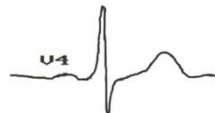
Мавпи, порівняно з людиною, здаються нам, звичайно ж за рахунок контрастизації, потворними, проте набагато нижчі ступені об'єктивації краси, наприклад метелики – зворушливо чарівливими. Так само і красуні дев'ятнадцятого століття, середньовіччя або античні, порівняно із сучасними, здаються нам нижчим ступенем об'єктивації.

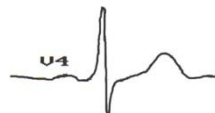
В усякій якості прихована кількість, це стосується і прекрасного. Проте ми ніколи повною мірою цю кількість розпізнати не можемо і вдовольняємося лише спогляданням якості.

Краса викупає усі моральні гріхи. Ми все пробачимо красі: підлість, нищість, злочин. Естетичне в будь-якому суспільстві стоїть набагато вище від етичного. Починаючи від древніх афінян і до нас з вами включно ми ототожнюємо прекрасне з добрим. Якщо що-небудь прекрасне, то незважаючи ні на що, навіть на найогидніші речі, воно у нашому розумінні щось цінне і добре. Але найважче, найстрашніше, найбільшнєше і найнестерпніше почуття – це усвідомлення невідповідності і навіть протилежності прекрасного і доброго.

Грація, згідно зі Спенсером – виражає необхідну рухливість тіла з найбільшою економією сил. Те саме й у футболі: найбільш красиве – це найбільш технічне, тобто те, що виконано з найменшою тратою сил. Техніка у спорті, особливо у футболі – це та ж сама спенсерівська граціозність. Отже найвища краса – граціозність – суцього практична.

Форма і зміст. Форма (краса) індивідуалізується у змісті (статі).

Високе – це ймовірно лише категорія кількості, кількісного вираження у фізичних величинах завершеного прекрасного, не в рамках якісних, а кількісно завершених моментів прекрасного, а також і елементів танатосу.

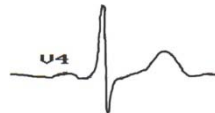
Старе завжди видається нам огидним, до всього фізично старого, особливо до людини ми ставимося з огидою тому, що воно протилежне життю, виживанню.

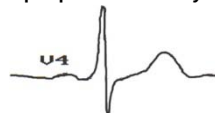
Ті кольори тварин, які вважаються нам красивими, є наслідком якісної їжі (за Дарвіном), а некрасиві – неякісної.

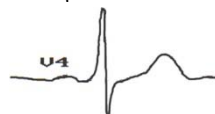
Природний добір діє на користь певного організму, залишаючи корисні й сильні ознаки і знищуючи некорисні, слабкі, але чи не можна цей принцип глобально поширити і на міжорганізові відносини. Тоді треба припустити, що всі організми, в тому числі і люди, є складовими частинами якогось єдиного цілісного організму і природний добір знищує слабких і зберігає сильних з метою вдосконалення цього мегаорганізму.

Що далі на північ живе тварина, то краще і густіше її хутро. Таким чином тут прекрасне породжується боротьбою з природними умовами.

Зазвичай термінами миловидність, чарівність, принадність, симпатичність ми ніби вибачаємо недостатність у жінці статичної краси, краси рис обличчя, фігури, кольору шкіри, пишності волосся, за рахунок виявів прекрасного у погляді, жестах, міміці, інтонації голосу, тобто за рахунок динаміки прекрасного. Статика прекрасного здебільшого філогенетична і частково онтогенетична, динаміка прекрасного здебільшого онтогенетична і частково філогенетична. Жвавість очей, обличчя, буквально дорівнює життєвості, а життєвість – показник інтенсивності життєвих, тобто метаболічних процесів, оскільки життя – це метаболізм.

Українське слово гожий, тотожне красивому, має ще й утилітарне значення.

Безформний зміст перестає бути змістом, безформна жіночність перестає бути жіночністю.

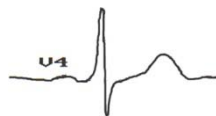
Згідно з піфагорійцями непізнаване не має числа. Оскільки прекрасне не має числа, воно непізнаване і непізнаване тому, що не має числа. А якщо це число теоретично існує, воно цілковито від нас заховане. Це і є неможливість охоплення усієї багатогранності фізичних характеристик і внутрішніх взаємовідносин категорії прекрасного.

Гармонія – загальний порядок живої природи. Прекрасне – гармонія живої природи.

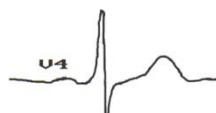
Між явищем і сутністю, як і між формою і змістом, протиріччя неминучі. Якщо ми трактуємо життєвість як сутність і прекрасне як явище, то не все життєве красиве і не все красиве життєве, також можливі протиріччя між прекрасним як формою і статтю як змістом.

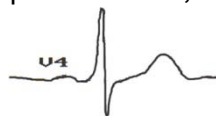
Платонівська ідея в інтерпретації Шопенгауера – це його воля, це зміст речей – життєвість, а форма це уявлення, тобто прекрасне. Воля (зміст) – життєвість, а уявлення (форма) – прекрасне.

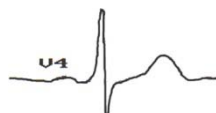
Жіноча краса, як вияв найбільшої життєвості, базується на властивостях, вказівка на недостатність яких є для будь-якої жінки образливою. Це властивості 1) дітородні: маленькі груди, та вузькі стегна (занадто великі і широкі, навіть до нескінченності, не настільки образливі); 2) жіночі специфічні, проте не дітородні: рідке, коротке волосся, велика ступня, груба шкіра, широка талія; 3) пов'язані з довготривалою модою: короткі ноги (як у Венери Мілоської); 4) жіночі неспецифічні: горбата, крива, сутула, косоока; 5) лицеві: великий ніс (занадто маленький вважається не такими потворним), товсті, або занадто тонкі губи, широкі вилиці. Найбільш образливими є три групи недоліків. У першу чергу це чомусь модний: короткі ноги, далі маленькі груди і вузькі стегна (дітородний) і нарешті великий ніс, або інші деталі обличчя (лицевий). Очі великі до нескінченності не настільки негарні, як очі – маленькі щілинки, рот маленький гарніший, ніж рот великий. Жіночі принади, які можуть бути максимально допустимими, це стегна, груди, вії, очі, пальці (рук і ніг), мінімально допустимі – ніс, рот, стопа, руки (від кисті), талія, вуха, брови – єдиний елемент жіночої краси (окрім втручання пластичної хірургії), який легко штучно зменшити як заманеться.

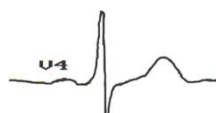
Занадто товсті жінки мають своїх прихильників, занадто худі – незрівнянно менше.

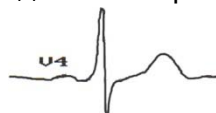
Онтогенетична, або особистісна краса – це рум'янець, блиск очей, повнота щік, філогенетична краса – передана у спадок має більш антропологічний зміст: пропорції тіла, риси обличчя. Прекрасне в онтогенезі (окремій живій особистості) – це сумарний результат здоров'я попередніх особистостей у філогенезі. Це стосується будови кісток, пропорцій фігури, рис обличчя.

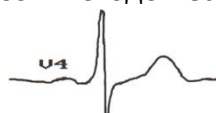
Естетичне розуміння краси – універсальне: краса гарної жінки доступна для людей будь-якого віку і рівня смаку.

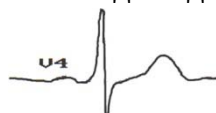
Якщо би сонце не гріло, воно б не здавалося прекрасним.

Грецьке мистецтво використало потворне, як контраст прекрасного, аби возвеличити останнє. Це одержало значення завершеного дисонансу в музиці. Проте навіть дисонанс, що не завершується, став самодостатньою категорією прекрасного в музиці вже двадцятого століття, оскільки він за рахунок контрастизації багаторазово супроводжував ефект настання прекрасного, і таким чином зафіксувався сам собою, як супутній ефект прекрасного, який з часом методом закріплення став самодостатнім.

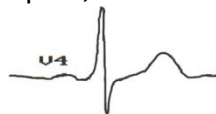

Апріорність почуття прекрасного виявляється в людині, коли вона помічає в предметі форму, яка відрізняється від інших форм своєю грацією і красою, тоді людська душа зіставляє багатоманітність елементів і порівнює їх з невидимою формою, яку вона носить в собі і яка є філогенетичним досвідом прекрасного.

Справді сама собою тонка талія нічого не означає. Це лише оптичний трюк, підсилення контрастизації, зменшення одного з метою збільшити інше. Сама собою тонка талія не є безпосередньою ознакою краси, тобто життєвості, хоча деякою мірою тонка і в той же час гнучка і граціозна талія – більш життєве явище, аніж незграбний живіт, бо навіть і живіт вагітної жінки не можна назвати цілковито красивим. Талія певного об'єму в сусідстві з повними стегнами буде вважатися тонкою і граціозною, з маленькими ж стегнами – буде здаватися товстою і негарною. Втім ця ознака – тонка талія з розвитком цивілізації поступово ставала самодостатньою, ніби відділившись від допоміжної функції підкреслення широких стегон. Зараз цілком пристойно і навіть поетично сказати : «яка вона гарна, яка в неї тонка талія», і зовсім непоетично

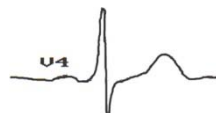
говорити: «яка вона гарна, який в неї широкий зад», хоча уся мета тонкої талії не самодостатня, а допоміжна, а саме – підкреслити ширину жіночих стегон, як ознаку хороших пологових якостей жінки. Тонка талія підкреслює й іншу пологову ознаку жінки – груди, правда дещо меншою мірою, аніж стегна.

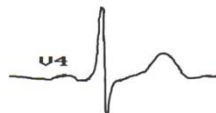
Жіноча краса породжується неробством і розніженістю, в минулому аристократки були красивішими від міщанок, а міщанки своєю чергою від селянок. Зараз міські дівчата набагато красивіші від сільських, на яких лежить філогенетичне прокляття важкої польової роботи.

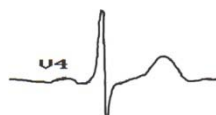
Найгарніші жінки – дворянки. їхнє фізичне неробство – причина їхньої краси, хоча теоретично найкращими умовами для плекання жіночої краси було би помірковане заняття гімнастикою, рухливий спосіб життя, ідеал такої собі античної Діани. Але повне неробство, нездоровий спосіб життя як не дивно давали найкращі зразки жіночої краси.

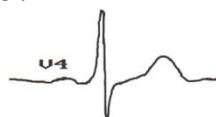
Класовість краси. Аристократки гарніші від плебейок, тому що останні вкалують, нівечачи свою красу. Аристократизм, аристократичні риси дорівнюють красі. Дівчина з саду Тюільрі, або з Вишневого саду гарніша від дівчини з винограднику, яку все ж уподобав Соломон.

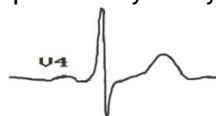
Фактично до двадцятого століття було прийнято вважати, що жіноча біла шкіра гарніша, аніж чоловіча смуглява. Біла шкіра була ознакою аристократизму, аристократки мали можливість не працювати у полі, старанно уникаючи сонця з допомогою карети чи парасольки. Що білішою була жіноча шкіра, то більше захоплення вона викликала у чоловіків, особливо у країнах, де уникнути сонця було важко: Іспанії чи Італії. Була ціла наука уникання жінками-аристократками сонця. («Дорожня маска для захисту від засмагання. Застосовується найвисокопоставленими особами» («Дон Кіхот»). Білі випещені руки були показником аристократизму і водночас ознакою неробства. Таким чином і тут суспільний чинник набирив естетичного забарвлення. З нашої ж сучасної естетичної токи зору біла шкіра – ознака хворобливості, а показником заможності, а отже і естетичної цінності є вже шкіра засмагла, яка здобувається власниками непоганих статків на Канарських островах, Хорватії чи Туреччині, а у найгіршому випадку в Болгарії чи Криму. Люди тепер, звичайно ж на шкоду здоров'ю, як колись на шкоду здоров'ю занадто уникали сонця, занадто багато підсмажуються на сонці, аби краще засмагнути і подовше зберегти засмагу – цю сучасну ознаку матеріального достатку, соціального престижу піднесення над жебрацьким натовпом, а отже й естетичної краси. І в давнішому випадку з білою шкірою, і в теперішньому із засмаглою ознака суспільна стає естетичною.

Поняття прекрасного у древніх греків знайшло відображення у міфі про Грацій, тобто у живій, рухливій і виразній красі.

Найвища краса в музичній гармонії – це передчуття гармонійного розрішення у дисонансі (кадансі). Це гармонії +2 чи +3, або E/G чи A/G. Будучи у часі лише смакуванням наперед, передчуттям, передмоментом, привісткою чистої гармонії, навіть самий дисонанс, спочатку неприємно ріжучий, із часом стає красивим сам собою. На початку він виник для того, аби підкреслити контраст із чистою гармонією, підсилити, збільшити її красу за рахунок контрастизації, ставши поряд із нею, перед нею, тому що найкраще зберігається для ефекту на потім. Але закріпившись у цьому тандемі з чистою гармонією, утвердивши певний стереотип, вже немає потреби розрішуватися у чисту гармонію (це в музиці настало десь з кінця дев'ятнадцятого століття), аби показати її красу і красу контрасту при переході від дисонуючої гармонії до чистої. Дисонанс сам собою історично стає красивим. Сама ж чиста гармонія, скажемо C або G, без дисонансу, що передує їй, стає просто банальною гармонією. В сучасному розумінні музики свою красу чиста гармонія набуває лише після дисонансу. Історично дисонанс одержав естетичну цінність, красу, чиста ж гармонія дещо її втратила, складові помінялися місцями. Сам собою дисонанс без розрішення в чисту гармонію звучить красиво (A/G), сама ж чиста гармонія далеко не так. Дисонуючий акорд – це передвісник чистої гармонії (A+3 чи A/G – передвісник D). Візьмімо D+3, як передвісник D. В D+3 вже є майже всі ноти D, крім однієї, все вже майже готове, але поки що, замість F#, звучить G. Ще мить і F# перейде в G і дисонанс своєю красою осяє чисту гармонію D. Уся краса музики, кохання, всього високого – у передчутті, у смакуванні наперед. Можливо лише тому, що досягнення бажаного, досягнення мети – лише блатна гармонія D (ре мажор)? Наскільки гарний дисонанс передчуття, настільки банальна гармонія мети. Отже можливо, як казав Карл Каутський, рух – усе, а кінцева мета – ніщо, або Лев Толстой – вся чарівність у тому, щоби стояти на порозі кохання?

Кутастість метафізична, плавність діалектична. Кутасті форми автомобілів сучасності естетично здаються нам більш досконалішими порівняно з витіюватими, незграбними і закрученими формами авто двадцятих-сорокових років. Кутастість дає кращі технічні показники – менша опірність вітру при більшій швидкості. Корисність набуває естетичного значення.

Красивим є контраст, він вигідний як для одного кольору, так і для іншого. Один відтіняє інший і навпаки.

Тонава гама, тобто правильна в математичному розумінні, для філогенетичного вуха – суцільна какофонія. Прекрасне не має усталених математичних закономірностей.

Порівняння «яблука гарні як намальовані», «квіти гарні як штучні», краса жінки «писана» натякає на те, що ідеальне зображення фізичної краси, тобто того, чого не існує в реальній природі, гарніше від самої природи. Штучний витвір людини вважається красивішим від природного. Продавець вихваляє свої цитрини : «Як намальовані!», найкраща похвала для квітів – «як штучні».

Венера Мілоська – 163 сантиметри зросту і за підрахунками вчених вагою 64 кілограми – це більше м'яса, менше духовності. Сучасні ж ідеальні моделі – 184 сантиметри з вагою 58 кілограмів – менше м'яса, більше духовності. Історичний шлях від тілесності до духовності знайшов свій відбиток навіть у критеріях фізичної жіночої краси.

РОЗДІЛ II
ЧОЛОВІК & ЖІНКА

→ .

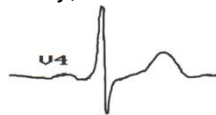
Доля світової філософії склалася так, що вона здебільшого висвітлює жінку упереджено, приписуючи їй багато негативних рис. Чи жінка є такою поганою насправді, чи такий погляд на неї сформувався під впливом чоловіків, які є володарями усієї філософії, кожний відповідь на це запитання шукатиме сам. Отто Вайнінгер говорить про велику скритність жінки, яка ніде, ні в літературному творі, ні в науковій праці, ні якимось іншим чином не описала своїх почуттів, тих, які вона зокрема відчуває при народженні дитини. Так само жодна жінка ніколи у філософській літературі чи публіцистиці не захистила себе від нападок на неї чоловіків, тому жінкам і далі доводиться читати і вислуховувати суб'єктивні думки чоловіків про себе і це буде до того часу, поки жінка сама не дасть собі належної оцінки у психологічній і філософській літературі.

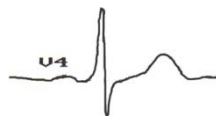
Мужність і жіночність – форми протилежностей, що існують в об'єктивному світі, як, наприклад, позитивний і негативний заряди у фізиці. Мужність і жіночність – сукупність суттєвих ознак живого організму, які виражають специфічну властивість даного організму відтворювати потомство.

Прекрасне – це форма найвищого вияву життя організму. Прекрасне виступає у стосунку до мужнього і жіночого як форма до змісту, перебуваючи у діалектичній єдності з цими ознаками, але й у протиріччі з ними. Ми говоримо: ця жінка дуже жіночна, але це не обов'язково тотожне її красі. Тим більше, якщо чоловік мужній, то для нього не обов'язково бути красенем. Хоча ті чоловіки, які мають у собі багато жіночого, вважаються більш красивими. Жіночність і прекрасне в жінці перебувають у більшій гармонії і логічному поєднанні, аніж мужність і прекрасне у чоловікові. Таким чином жінка і жіночність містять у собі більший елемент прекрасного, аніж чоловік і мужність. Але чи не в цьому причина, що жінка більш витривала, більш життєва, має більшу опірність до життєвих негараздів і тривалість життя у жінок набагато більша, аніж у чоловіків. Природа наділила жінку більшою частиною прекрасного, що фактично тотожне життєвості, аніж чоловіка, через те, що жінка у відтворенні роду відіграє більш значущу роль. Отже жінки більш гарні тому, що більш життєві.

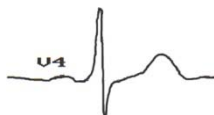

Мужність і жіночність виступають як дві протилежності. Прекрасне виступає як єдність цих протилежностей. Мужнє і жіночне завдяки прекрасному притягуються як родові сутності.

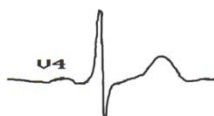

Статева сутність жінки – її краса, статева сутність чоловіка – соціальний і матеріальний успіх. Краса жінки – більш внутрішній і невід'ємний зміст її сутності, матеріальний і соціальний аспект чоловіка – більш зовнішній. Чоловік, намагаючись

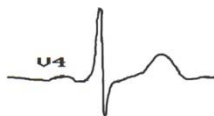
звабити жінку, може позичити гроші, позичити у друга автомобіль, аби виглядати більш респектабельним, тобто більш привабливим як чоловік. У світовій літературі є дуже багато прикладів, коли чоловіки, видаючи себе за якусь дуже відому і значну особу, легко здобували успіх у жінок. Жінка ж для того, аби звабити чоловіка, не може позичити струнку фігуру, гарні ноги чи голубі очі в мамі або у подруги. Чоловік навіть деколи може і сфальсифікувати позитивні чоловічі риси, яких він не має, прикинутись мужнім, вольовим, цілеспрямованим, жінка ж можливості зімітувати свою красу абсолютно позбавлена.

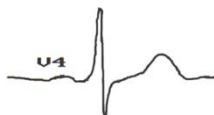
Жіночне, а саме краса, у цьому випадку більш стійке, більш константне, воно може змінюватись лише у незначних розмірах у зв'язку з хворобою, кліматом, харчуванням, укладом життя, настроєм, у більш значних розмірах і лише у негативний бік у зв'язку з хворобою чи нещасним випадком.

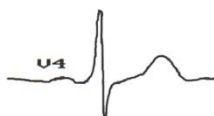
Чоловічі ж категорії, які є його головною сутністю – економічні і соціальні – більш лабільні. В один прекрасний момент, наприклад, внаслідок повного банкрутства, без жодної подряпинки чоловік може впасти, як цінність в очах жінок незмірно, але так само легко і несподівано у будь-який момент він зможе піднятися і виправити своє становище. Жінка ж, яка втратила свою красу внаслідок хвороби чи якогось лиха, майже позбавлена можливості будь-коли її відновити. Чоловік може у своєму житті робити карколомні стрибки догори, чого позбавлена жінка, яка здатна лише падати донизу, або утримувати на попередньому рівні свої привабливі якості. Це єдиний випадок незаперечної діалектичності чоловіка і метафізичності жінки.

Поняття «хвалько» (різновид брехуна) здебільшого розповсюджене серед чоловіків. Це тому, що хвалитися можна лише чимось привнесеним із зовні, не іманентним, тобто тим, що не потребує негайної перевірки цієї ж миті: фізичною силою, грішми, суспільним становищем, навіть інтелектом. В жінки ж уся її цінність при собі, на виду (*omnia mea tecum porto*) і жодній найнерозумнішій жінці не спаде на думку хвалитися своєю красою.

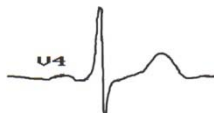

Головна любовна цінність чоловіка лежить поза ним – в суспільних відносинах і лише у поєднанні з цими відносинами він її здобуває. Такий стан справ стимулює його до активності і діяльності. Головна любовна цінність жінки (краса) перебуває в ній самій, вона злита з нею від самого її народження, вона дана їй природою. Тому жінка не діяльна, пасивна.

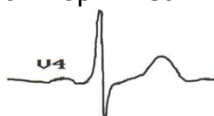

Навіть велика фізична вада чоловіка не відіграє особливо негативної ролі для нього, як до об'єкта кохання. Жінки кохали однооких і одноногих полководців, які

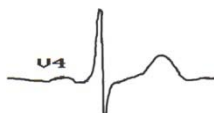
втілювали собою вияв найбільшої суспільної цінності. Любов до одноногої чи одноокої жінки найвищою мірою сумнівна.

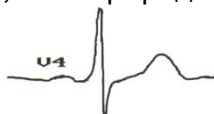
Краса Аполлона – набута, штучна, «накачана», досягнута ним шляхом фізичних вправ або ж шляхом трудової, тобто соціальної діяльності. Від природи його тіло не було б таким красивим. У Венери ж усе від природи, тобто її краса цілковито філогенетична, натомість у Аполлона – майже цілковито онтогенетична, тому що з будь-якого хирляка або товстуну з допомогою раціонального харчування і системи фізичних вправ можна зробити Аполлона. З жінки, якщо в неї мало філогенетичних задатків, жодним харчуванням, бодібілдингом чи пластичною хірургією зробити Венеру неможливо. Краса чоловічого тіла настільки щось від'ємне і легко приєднуване, що фізично немічний хлопець, який до того ж страждав з приводу цього комплексом неповноцінності, міг стати з допомогою впертих занять чемпіоном Франції з атлетизму.

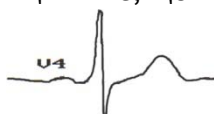
Чи жінка є гарнішою від чоловіка? Так, тому що краса – це більша життєвість і жінка наділена більшою життєвістю, оскільки наділена і більш відповідальною місією у відтворенні потомства.

Існує певний взаємозв'язок між красою обличчя і тіла, особливо у жінок. Доволі рідко можна зустріти жінку з гарним обличчям і негарною фігурою і навпаки. Зазвичай володарки гарного обличчя мають і гарну фігуру. Однак у цій ситуації відіграє роль і чинник суб'єктивного взаємовпливу обличчя і тіла: гарне обличчя значно пом'якшує враження від не дуже гарної фігури. Найголовніше – обличчя, яке очевидно і є показником досконалості біологічних форм та функцій тіла і внутрішніх органів. У чоловіка такого взаємозв'язку ми не спостерігаємо, оскільки його фігура є продуктом скоріше соціально-трудова діяльності, аніж природно-біологічних процесів.

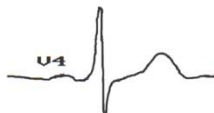

Найжахливіше і найжорстокіше у стосунку до жінки – це сказати їй, що вона некрасива. Її можна обізвати брехливою, аморальною, жорстокою, підлою, розбещеною і т. п., але в жодному разі не потворною. Це би було невинувато жорстоко і навряд чи є у світі жінка, яка би заслуговувала на таку жорстокість. Це свідчить про те, що краса у жінки – найголовніша і єдина цінність, це власне її сутність. У чоловіка чогось адекватного немає. Його можна обізвати дурнем, невдахою, хирляком, але ступінь його образи у жодне порівняння не йтиме з першим випадком. Жінка ображається більше від чоловіка, тому що принижується найцінніше, що вона має.

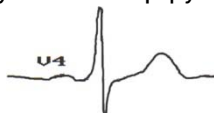

Метафізичність більш постійна, константна і тому більш яскрава, визначена, атрибутивна; діалектичність більш плинна, рухлива, мінлива, туманна, невиразна. Жінка більш діалектична, вона легко виходить за межі своєї сфери діяльності і втручається в

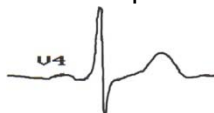
іншу, чоловічу сферу, чоловік натомість нездатний таким самим чином втрутитися в жіночу сферу.

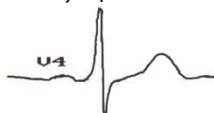
Жінки, наприклад, носять джинси «чоловічих» кольорів: чорного, сірого, темно-синього. Чоловіки здебільшого не носять одягу «жіночих» кольорів: рожевого, помаранчевого, фіолетового. Жінки залюбки носять традиційні чоловічі джинси «Lee» або «Levi's», Але якщо би чоловік одягнув чисто жіночі джинси, та ще й чисто жіночого кольору, припустимо фіолетового чи рожевого, то це був би найекстравагантніший виклик. Отже існують чисто жіночі кольори і фасони одягу, чисто ж чоловічих не існує. Жінки досить потужно втручаються у сферу чоловічого одягу, носять виключно чоловічий одяг: штани, кашкети, зимові шапки. Чоловіки ніколи не носять платтів, або хусток, чоловік не здатен втрутитися навіть у сферу жіночого одягу. Такі деталі нижньої жіночої білизни, як панчохи, колготи, бюстгальтери, набагато більш «жіночі», ніж є «чоловічими» будь-які елементи одягу, що їх носять чоловіки. Жінки користуються чоловічими парфумами і це сприймається нормально, нормальні гетеросексуальні чоловіки ніколи не наважаться користуватися парфумами жіночими.

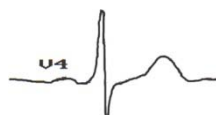
Існують чисто жіночі спеціальності. Ми ніколи не зустрінемо чоловіка вихователя в дитячому садку, «няню» в лікарні, касира в Ощадбанку, прибиральницю будь-де. Жінки ж сміливо опановують колись виключно чоловічі професії: від адвоката до прем'єр-міністра (міністр оборони Норвегії – жінка), від інтелектуальних занять до фізично важких: вважається, що вже й тілоохоронці чи кілери-жінки кращі від чоловіків. Те саме і в спорті: чоловіка у вправах зі стрічкою, обручем чи м'ячем в художній гімнастиці ви ніколи не побачите, натомість жінки успішно грають у футбол, хокей, піднімають штангу, борються і б'ються на рингу, займаються атлетизмом. Останнім часом в рок-музиці з'являються чудові жінки барабанщики і соло-гітаристи.

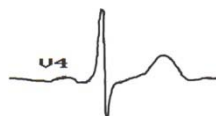
На Сході лише чоловік має право заходити на жіночу половину будинку, а не навпаки, жінка ж зараз у світі успішно крокує на чоловічу половину діяльності. Незважаючи на своє вторгнення у чоловічу сферу, що є ознакою діалектичності, жінки все ж більш яскраві, своєрідні, атрибутивні, що є ознакою метафізичності.

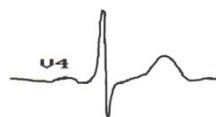
Жінка володіє більшою атрибутивністю, тобто певні якості їй більш притаманні, іманентні, якісно визначені. У жінці більше якості. Піктограми, які позначають жінку – більш виразні: туфель на тонкому підборі-шпильці, зображений на дверях, зразу дає нам інформацію про те, що це туалет жіночий. Аналогічний чоловічий туфель на дверях викликав би у нас сумніви, яку ж інформацію хотіли нам цим повідомити. А це тому, що туфель, як належність жінки, якісно більш виражений, ніж чоловічий, як належність чоловіка.

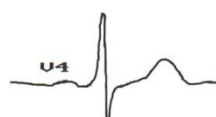
Якщо нам продемонструють жіночий тугфель і спитають, що це таке, ми скажемо: жіночий тугфель. Якщо ж нам покажуть чоловічий, ми скажемо: просто тугфель. Ту саму більшу якісну атрибутивність має і силует жіночої ноги в рекламі колготок і силует довгого жіночого волосся. Жінка більш якісна, аніж чоловік і її краса більш іманентна, аніж чоловічі риси характеру і ще менш іманентні йому матеріальне, суспільне становище і в останню чергу гроші.

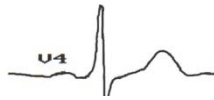
Оскільки жінка більш атрибутивна, вона і її ознаки більш упізнавані, аніж чоловічі. Якщо ми, припустимо, бачимо у темноті силует людини і не знаємо до якої статі він належить, то жінка скоріше себе виявить, аніж чоловік. За її плавністю, граціозністю чи якимись іншими невловимими ознаками ми впізнаємо її скоріше і скажемо: це жінка. Натомість чоловік буде довше підтримувати наш сумнів щодо того, хто він — чоловік чи жінка. Схоже буває й тоді, коли ми сумніваємося хто перед нами — хлопець чи дівчина (найчастіше ми їх плутаємо у тінейджерському віці). Якщо юнак зробить різкий чоловічий жест, він ще цілковито не розіб'є наших сумнівів, або схилить нашу думку в бік мужності своєї фігури, але не до кінця. Натомість жіночий жест одразу все поставить на свої місця і скаже: так може рухатися тільки жінка і ніхто інший.

Лише одна жіноча ознака — довге волосся, може настільки надати чоловічій фігурі ознак жіночості, що зі спини ми можемо прийняти хлопця за дівчину, незважаючи на його важку і незграбну ходу. Як би багато не мала дівчина чоловічих ознак: коротке волосся, штани, накачані біцепси, все одно ми її ніколи не сплутаємо з хлопцем, якщо це не гермафродит. Те, що хлопця частіше плутають з дівчиною, аніж дівчину з хлопцем, свідчить про більшу впізнаваність, більшу атрибутивність жіночих ознак в чоловікові, аніж чоловічих у жінці.

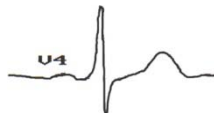
Жіночі ознаки, як набагато легше впізнавані, ми, не володіючи жодним художнім талантом, легко можемо зобразити на малюнку. Кожний юний «художник» може легко зобразити на стіні шкільного туалету оголену жіночу фігуру всього двома хвилястими синусоїдальними лініями по краях і чимось на зразок латинської друкованої літери «ігрек» посередині. Такими бідними засобами ми жодним чином не зобразимо чоловічої фігури. Навіть піктограма «людина в цілому» у вигляді «чортика» з кружечком замість голови і з п'ятьма паличками замість тулуба, рук і ніг, як це зазвичай малюють діти й дикунки, і то складніша від жіночої і тут задіяно більше засобів передачі, аніж у зображенні жінки. Талановитий художник може лише двома штрихами, а власне двома хвилястими лініями, які позначають довге волосся і згин тулуба, яскраво означити жінку, ба навіть лише однією єдиною лінією — контуром жіночого волосся. Усього в одній лінії ми впізнаємо жінку!

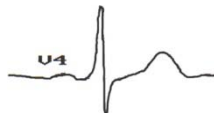
Повертаючись до піктограми «жіночий тufель» ми бачимо, що він зображає предмет, який може належати і жінці, і чоловікові – це взуття. Чоловічі ж піктограми: трубка для куріння, інколи ціпок і капелюх – ознаки чисто чоловічі. Тобто для того, аби символічним зображенням піктограми передати жіночу сутність, знадобився предмет більш загальний, предмет користування обидвох статей – тufель. Для передачі чоловічої сутності вже потрібні більш специфічні, більш спеціалізовані, можна навіть сказати, вузько спеціалізовані предмети. Отже, аби зобразити жінку, треба лише натякнути, дати лише загальний штрих, тобто застосувати поняття більш загальне, бідне, застосувати менше засобів передачі; для зображення ж чоловіка треба застосувати поняття чи предмет більш одиничний, більш спеціалізований, тобто більш багатий.

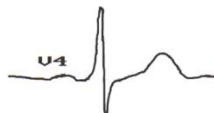
Якість і атрибутивність жінки має більшу питому вагу, вона кричить і випирає назовні...

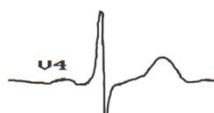
Жіночі кінцівки теж більш яскраво виражені. Не бачачи решти тіла, лише по обрису руки або ноги на якусь соту частку секунди раніше ми розпізнаємо жінку. Запахи жіночого тіла також більш атрибутивні і якісно виражені. Жіночі парфуми не переплутаєш із чоловічими, натомість деякі чоловічі парфуми викликають сумнів щодо їхньої статевої приналежності.

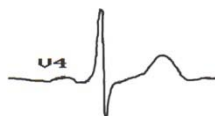
Укорінювання чоловічого начала в жіноче неможливе, це для чоловіків заборонена зона, terra incognita, жіноче набагато специфічніше і тому непроникне для чоловічого, жінка ж легко долає чоловічу сферу і укорінюється в ній.

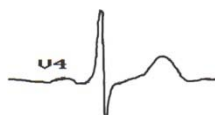
Там, де жінка переодягнувшись грає роль чоловіка, є щось романтичне, сміливе, цікаве, але далеко не комічне, тобто жінка цілком зливається з образом чоловіка, проникає в нього, входить природно і тут не виникають ті контрастні протиріччя між чоловічою сутністю і жіночим її відтворенням. В іншому ж випадку, коли роль жінки грає чоловік, ми, поза гомосексуальними натяками, бачимо лише комізм, лише щось смішне. Чоловікові не дано втілитися в жінку настільки, щоб зняти, знищити цей комізм невідповідності, це протиріччя. Жінці легше втілитися в ребро Адама.

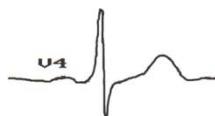
Чоловік – метафізик. Його в коханні турбує лише момент, він живе лише теперішнім. Жінка здебільшого не може віддатися нерозсудливій, палкій метафізичній любові, віддатися моменту. Вона все зважує і обдумує. Це діалектичне мислення у зв'язку з обставинами і можливостями майбутнього. Жінка турбується про справи роду, роль же чоловіка у цьому епізодична.

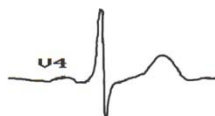
Жінка вимагає від чоловіка постійності поглядів і рішень, таким чином прагнучи до своєї протилежності, намагаючись компенсувати свою діалектичність чоловічою метафізичністю.

Виходячи з активної ролі чоловіка і пасивної жінки у коханні можна сказати, що покликання чоловіка кохати (активна форма дієслова), а жінки – бути коханою (пасивна форма). Таким чином чоловік набагато більше здатен кохати, закохуватись, шаленіти від насолоди і страждати, аніж жінка. Жінка більше здатна лише бути коханою. Для чоловіка більше щастя кохати, для жінки бути коханою, хоча обоє прагнуть до взаємності. Хто з них є символами закохування і кохання: Петрарка, Данте, Дон Кіхот, Руссо, Вертер. А імена жінок, пов'язаних із коханням – це Клеопатра, Аспазія, Лаїса. Деколи жінки можуть ставати зразками вірності, як Пенелопа або Лукреція, але не кохання. Вірність обов'язку, поклоніння звичаям свого народу, суспільній думці, соціальному престижеві – ось їхні пріоритети.

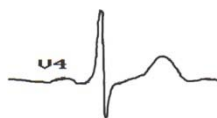

Чоловік кохає за активним типом, жінка – за нарцистичним. Навряд чи жінка може так глибоко, сильно, тобто більш фіксовано кохати, як чоловік. Глибше почуття кохання – пріоритет чоловіків. Жінка більш велелюбна, її почуття більше розтікається, ширше виливається, жінка більше любить виявляти свою любов і турботу. Що ж до інтенсивності почуття, то чоловіки у цьому перші. Якщо припустити, що категорія кількості кохання чоловіків і жінок однакова, то перші очевидно більше накопичують почуття, а потім в один момент його бурхливо витрачають (метафізичність), у той час, як жінки постійно витрачають це почуття маленькими порціями. У зв'язку з цією думкою впливає аналогія з чоловічою і жіночою сексуальністю, особливостями органістичної розрядки, її інтенсивністю, тривалістю і частотою.

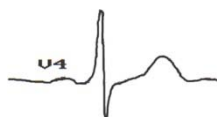

Віра у «велике, вічне кохання і щастя», віра в те, що той перший, щасливий вечір буде тривати все життя, «зупинися, мите, ти прекрасна» і т. п. – ці абсолютизовані моменти вичленення, виділення, аналізу певного стану (сильного кохання) з ряду неперервності плину життя – такий підхід швидше притаманний чоловікові. Жінка легше діалектично схоплює контекст усього життя, увесь зв'язок подій на лінії життя, в цьому її більший прагматизм і в той же час більша нездатність схопити і вичленити

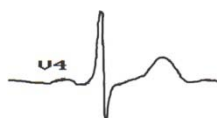
певний момент. У цьому безумовно жінка і діалектичніша, і мудріша, вона знає, що «любов приходиться і відходить, а їсти хочеться завжди».

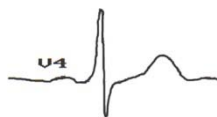
Усі «прорахунки» жінки в моральному та інтелектуальному сенсі є результатом не лише її функціональної сутності, а й історичного розвитку суспільства, точніше її багатовікового рабства. До біологічних факторів долучаються соціальні. Біологічне – невиправне, соціальне можна виправити.

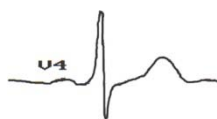
Деколи вражає непроникливість жінки, не в сенсі її загадковості, а в сенсі її нерозуміння тебе і інтелектуальної та моральної відсталості. Забитість і моральна відсталість пересічної жінки – продукт розвитку суспільних відносин (особливо на деспотичному Сході), тобто категорія історична, яку теоретично можна змінити зі зміною цих відносин.

Жінка прагне бути підвладною з трьох причин : 1) як істота пасивна біологічно у статевому акті, за своєю природою, 2) як індивідуальність, яка шукає підвладності, уникаючи діяльності і відповідальності; яка хоче лише підкорятися і бути керованою, 3) через більший, ніж у чоловіка, запас мазохістичних тенденцій.

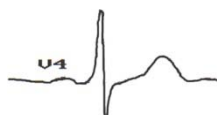

Питання здебільшого завжди стояло лише таким чином: жінка кохає в чоловікові інтелект і крапка, цілеспрямованість і крапка. Але чому вона любить інтелект, а не дурість, сильну волю, а не безвілля? Для того, аби правильно зрозуміти будь-яке явище, його треба розглядати у зв'язку з іншими явищами. Якщо ми будемо розглядати інтелект відірвано, як річ у собі, то це буде лише інтелект «домашній», або інтелект «компанії» і т. п. Але жінка поважає і любить не цей інтелект, а інтелект «суспільний», той, який надає їй реальні переваги, тобто вона любить інтелект як знак, символ матеріального і соціального успіху, не вникаючи в його сутність, як такого. Якщо би гроші приносила, наприклад, дурість, жінка так само любила би дурість. Отже жінка дивиться глибше у сутність речей, розглядає їх як засіб досягнення кінцевої мети, прагматично.

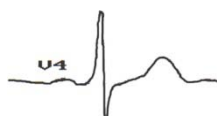

Нетримання стереотипу, лабільність настроїв, амнезія, несвідома брехливість характерна, як для дітей і підлітків, так і для жінок, що свідчить про незрілу психічну організацію останніх. Причина брехливості – нетримання тимчасових нервових

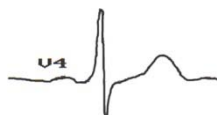
зв'язків, швидке порушення динамічних стереотипів. Жінка амнестична, тобто забудькова, а звідси й брехлива.

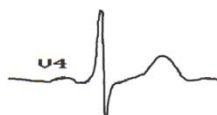
Відсутність у жінки моралі і пам'яті (за Отто Вайнінгером) можна пояснити конформністю і гіпнотичним навіюванням або самонавіюванням, що є подразненням певного пункту або ділянки великих півкуль, подразненням, яке дістало переважне і нездоланне значення. Воно існує і діє не тому, що воно підтримується всілякими асоціаціями, тобто зв'язками з багатьма нинішніми і давніми подразниками, як і повинно бути у нормальній міцній корі головного мозку, а тому що при слабкій корі, при слабкому, низькому тонусі ця кора є відірваною від усіх сторонніх і необхідних впливів. При актуалізації тимчасових нервових зв'язків, що фактично і є згадуванням, інформація в жінки лежить не в полі свідомості, а десь осторонь, на грані забування, тому її й легше витіснити як небажану, хоча за бажання, при стійкій моральній позиції її можна було б і актуалізувати.

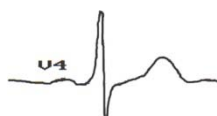
Зміна стереотипів – це сфера, у якій жінка досягає великих успіхів. Майже в усіх випадках у художній літературі найцікавішою є зрада жінки. Анні Кареніній, цій квінтесенції усіх статевих зрад, серед чоловіків немає аналогу. Зрада у коханні чоловіка менш значуща і нецікава.

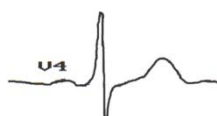
Фройд своїми переносами з одного на інше лібідо дає картину нерозчленованості, невідокремленості індивіда, злиття його з іншими, що і є ознакою жіночості.

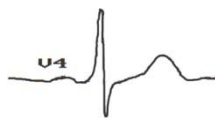
Жінка і дитина морально нерозвинуті. Дитина розвивається і досягає морального розвитку. Більшість жінок залишаються у моральному стосунку дітьми, які не розуміють, що таке добре і що таке погано. В усіх же інших стосунках, таких, як пам'ять чи інтелект, жінки можуть навіть перевершувати чоловіків.

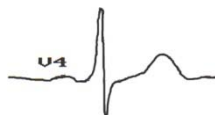
У дитинстві і в молоді роки люди відчувають гіпертрофоване прагнення до спілкування, у зрілі і літні роки – навпаки. Жінки люблять спілкування у будь-якому віці. Потяг до спілкування – дитячо-жіноча риса.

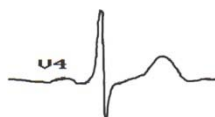
Найвищу цінність людина повинна мати у власних очах, як оцінюють її інші – справа другорядна. Для жінки неймовірно велику роль грає думка про неї інших тому що (за Вайнінгером) у неї немає власного Я, яке би могло оцінити її саму.

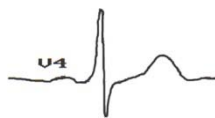
Те, що жінка, як і натовп, любить брутальність, силу, насильство, показує, що вона справді не усвідомлює себе, свого «я», своєї сутності, бо сприймає ці речі не у стосунку до себе (тому що цього «себе» немає), а як риси суспільні, риси володаря, спрямовані на пасивну матерію.

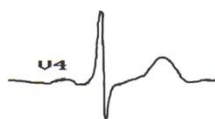
Незрілість жінки, незрілість розумова, інтелектуальна (менше всього) і моральна. Майже всі діти брехуни, конфабулятори, які володіють багатю, але пустою і безплідною уявою; майже всі – егоїсти, деякі злі і жорстокі, але самі вони цього не усвідомлюють. Діти дорослішають і позбуваються цих дитячих вад, жінці ж позбутися їх набагато важче. Жінки у брехні, каже поет, величаво горді.

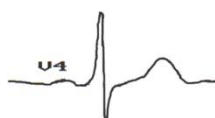
Найголовніший і найцікавіший момент у брехні жінок, дітей і деяких чоловіків є те, що вони спочатку, видумавши якусь брехливу версію, потім навіюють собі, можливо й підсвідомо, що ця брехня є правдою і врешті-решт починають вірити у неї з твердою непохитністю.

Жіноча kleптоманія – показник діалектичності жінки, вона не розуміє власності, тобто вона не фіксує метафізично предмет за якимось певним власником, вона вважає його нічийним. Але в такому ж випадку жінка повинна дуже легко і дарувати.

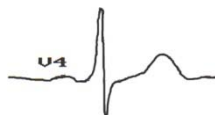
У жінки надзвичайно розвинута пуста уява, тобто вона здатна домислювати свої конструкції з великою переконливістю там, де твереза і розумна людина може лише приблизно про щось здогадуватися. Власне безплідну жіночу фантазію можна назвати «домислюванням». Це означає, що жінка на основі незначних фактів у своїй уяві доповнює реальність фантастичними вимислами, причому якщо ми захочемо її переконати у протилежному, це буде марна робота. Деколи жінка домислює те, що їй вигідно, те що дає надію, домислює, аби не гризтися підозрами.

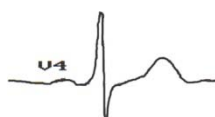
Якщо Вайнінгер правий, що у жінок немає ні пам'яті, ні логіки, звідки ж тоді узялися вирази «жіноча логіка» і «дівоча пам'ять»? Жіночу нелогічну логіку можна віднести до логіки діалектичної, яка ігнорує суху і нудну формальну логіку.

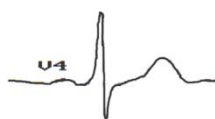
Континуїтивність жінки, її прилучення до вічності, її родове, тобто вічне і є гьотівське Ewigwe-ibliche.

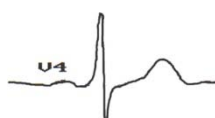
Все таки жінка більш діалектична, чоловік більш метафізичний. Звідси чоловік більш ліричний, мрійливий, навіжений, жінка ж більш практична, далекоглядна, реалістична, оскільки вона, можливо і підсвідомо бачить усю шкалу часу, не зациклюючись на метафізичних мрійливих моментах.

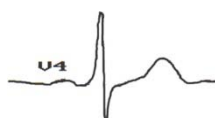
Лабільність стереотипу у жінки – це і є її незрілість, інфантильність. Незрілість як індивідууму, незрілість у першу чергу моральна та інтелектуальна. Лабільність стереотипу – це найважливіший показник, що зближує психологічну організацію жінки і дитини.

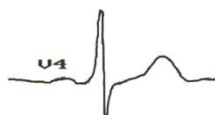
У шопенгауєрівських «стогонах духу роду», тобто у найважливішій справі продовження роду головна особа – жінка, чоловік – епізодичний і підпорядкований. Ось чому для жінки створили ідеал Мадонни, чогось аналогічного у чоловіка немає.

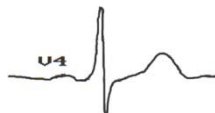
Жінки живіші, рухливіші, чоловіки – статичні, флегматичні, похмурі. Чоловіки більш рухливі у «ніжному» віці: дитинстві, юнацтві.

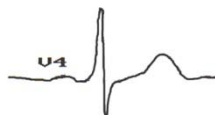
Жінка більш діалектична виходячи зі своєї гнучкості, рухливості, розпливчастості рис обличчя і тіла, оскільки під шкірою має більше жирових відкладень (існує вираз «товстий, як баба»). Чоловік більш метафізичний, він є втіленням фізичної сили, твердості форм тіла і рис обличчя, рис характеру.

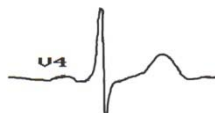
Що таке жіноча діалектика? Жінки на роботі ведуть бесіду, ось вони торкнулися однієї більш чи менш визначеної теми. Я ж хочу вставити в їхню розмову щось цікаве для них, дотичне до цієї теми, більше того – власне те, про що вони дуже хотіли би довідатися, те, що за їхніми словами є для них дуже важливим, мало не головним предметом їхніх життєвих пошуків. Але раптом вони завдяки якійсь суміжній асоціації, аби взагалі без жодної асоціації, з якоюсь неймовірно блискавичною швидкістю переключаються на цілковито іншу тему і буквально за декілька секунд моє зауваження стосовно попередньої теми їхньої розмови виглядає для них настільки недоречно і «не приший кобилі хвіст», що жінки вважають мене за якогось дурня. Ось що таке неймовірно блискавична жіноча діалектика.

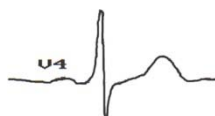
Наслідування інших – загальна якість жінок і дітей. Жінок зближує з дітьми їхня схильність до сліз і характер переживання: імпульсивний і скороминучий. Жіночість часто буквально дорівнює дитячості. Дівчата і жінки 23-25 років прекрасно записують аудіо рекламу дитячими голосами, деколи незрівнянно краще, ніж самі діти.

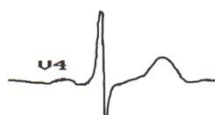
Істерики діалектичні, недарма серед істериків 90% жінок, параноїки-чоловіки – застрягаючі, метафізичні. Патологічні брехуни належать до групи істеричних характерів – це індивідууми незрілі, які ігнорують те, що їхню брехню можуть викрити. Це найбільш характерна риса для юнацтва і жіноцтва. Світова класична література і власний досвід показують, що в молоді роки часто приходиться дивне брехати просто так, деколи абсолютно без жодної користі.

Сервантес запевняє, що між жіночим «так» і «ні» не поміститься навіть і кінчик шпильки. Жінка одночасно є і не є одним і тим самим: це найвища діалектичність.

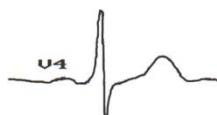

Хоча краса і жіночість не цілком тотожні, огидна жінка все ж перестає бути жіночною. Єдність змісту і форми втім не виключає протиріч між ними. В мужності це протиріччя виступає яскравіше, аніж в жіночності.

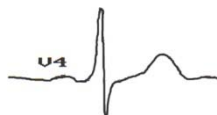

Між змістом і формою немає неперехідної прірви. Вони можуть переходити одне в інше. Деколи ми цілковито ототожнюємо поняття краси і жіночності, тобто в нашому мисленні, в нашому пізнанні ці дві категорії взаємно переходять одна в іншу, взаємно ототожнюються. Але це саме ми не можемо сказати про красу і мужність. Жінки красивіші від чоловіків. Це і зрозуміло, тому що обумовлено їхньою функціональною

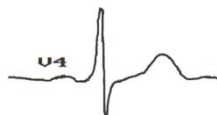
сутністю народжувати. Очевидно жінка настільки гарніша, тобто життєвіша від чоловіка, наскільки більш значущою є її роль у зачатті, виношуванні і народженні дітей.

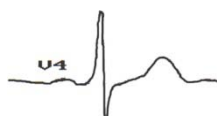
Жінка більш злита з сексом, ніж чоловік. Це її найбільша стихія. Середньовічний краківський правник Бартоломей Троїцький пропонував не карати шляхом спалення за лесбійське кохання, на відміну від гомосексуалізму і содомії. Зображення лесбійства є еротичним і не позбавленим естетичної художньої цінності, зображення чоловічого гомосексуалізму – завжди лише огидне.

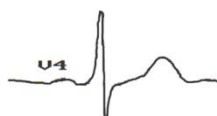
І жінки і діти люблять домашніх тварин. Клептоманія теж спільна вада і жінок, і дітей та підлітків. Жінки, як і діти, люблять цукерки, морозиво і особливо іграшки. Чудовим подарунком для дорослої дівчини навіть і з вищою освітою може бути якась велика і дорога м'яка іграшка.

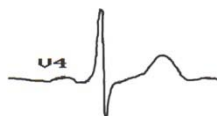
Ще один чинник, що зближує жінок і дітей – непроникливість для психологічного дослідження, «річ у собі», непізнаваність. Ніхто з дорослих не зможе проникнути у свідомість дитини, побувати у її шкурі. Хіба що інфантильні дорослі, як, наприклад, Руссо або Хармс. І що більше у чоловікові жіночності, тобто майже інфантильності, то більше він зможе пізнати жінку. Але в міру посилення інфантильності чи жіночності, втрачається дослідницький погляд і «річ у собі» навіки залишається «річчю у собі».

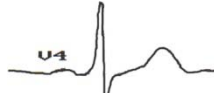
Античні греки кохали власне юнаків, юнацький вік; жінка – символ кохання – юна.

Абсолютного чоловіка і абсолютної жінки не існує, як стверджує Вайнінгер і з ним можна погодитись, позаяк на шкалі жіночності і мужності немає крайніх меж, вони йдуть в обидва боки у нескінченність. Утім абсолютний гермафродит в середній точці сходження чоловічих і жіночих ознак може існувати, інакше шкала була би розірвана.

Жінка, не роздумує, як Лев Толстой, про смерть. Страх смерті – лише в індивідууму. Віра в безсмертя у жінки – родова, а не теологічна.

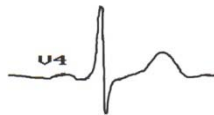
Не новим є питання, чи існує якісна різниця між чоловічою і жіночою психікою. Стосовно різниці у відчуттях: зорових, слухових, тактильних та інших вважається, що жінка більш сприйнятлива до тактильних. Але питання про відчуття не є настільки важливим. Найбільш цікаво, чи є різниця в інтелекті й моралі. І мораль, і інтелект базуються на одній психологічній категорії – пам'яті, тобто здатності нашого мозку засвоювати, зберігати і актуалізовувати інформацію.

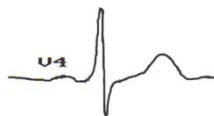
У жіночому коханні закладено протиріччя: жінка хоче, щоб кохали лише її, але буде кохати того чоловіка, який буде кохати інших, інакше він не являтиме собою цінності, власне тої цінності, за яку він і вартий кохання. Жінка мріє про чоловіка, котрий би не пив і був ніжним і добрим, але буде кохати лише брутального п'яницю.

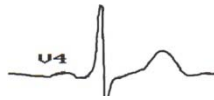
Жінка не може прихильно реагувати на милосердя і самопожертву чоловіка. В її філогенетичному коді немає такої реакції, хоча моральний та інтелектуальний онтогенетичний досвід може свідчити про протилежне. Позитивна реакція на силу і брутальність чоловіка і негативна на милосердя і співчуття з його боку – результат дії філогенетичного коду. Поняття «брат милосердя» (середньовічні боніфратри) не існує, існує лише сестра милосердя.

У жінок набагато гірше, аніж у чоловіків розвинуте почуття ритму – це ознака діалектичності. Почуття ритму – це почуття чогось фіксованого, константного і тому метафізичного.

Жінка більше віддалена від загального поняття «людина» і набагато ближча до одиничного поняття «жінка», аніж відповідно чоловік. Вона у своїй жіночності більш якісна, більш атрибутивна, більш спеціалізована, аніж чоловік у своїй мужності. Жінка більш відособлена від загального для них двох поняття «людина», більш одинична. Чоловік у цьому сенсі більш «загальний», тобто більш «бідний» як явище, жінка ж більш «багата». Жінка більш визначена і в суспільному плані – існують жіночі організації, жіночі рухи, партії, міжнародний жіночий день, нічого аналогічного у чоловіків немає. Чоловік здебільшого промовляє: «Я слабка, сильна, нещасна, щаслива людина», жінка промовляє: «Я слабка, сильна, нещасна, щаслива жінка». Чоловік ближче до загального поняття «людина», його обсяг більший, значення бідніше, у жінки – багатше. Поняття «чоловік» в українській мові, «der Mann» в німецькій, «man» в англійській ближче до поняття «людина взагалі», аніж поняття «жінка».

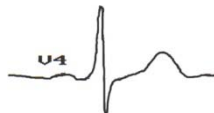
Лівий і лівоцентристський спектр політики – жіночий, правий, консервативний – чоловічий. Чоловік більше індивідуум, особистість, жінка позбавлена особистісності, вона зливається з оточенням, суспільством, вона більш суспільна, солідарна, активна. Політика – жіноча, філософія – чоловіча. Недарма жінки-політики не гірші, а здебільшого і кращі від чоловіків. Політика – це базікання, а базікання – жіноча справа. Жінок-філософів не буває у природі.

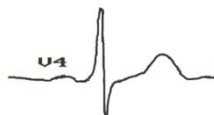
Жінка-філософ – це смішно. Однак про кохання, як про свою основну сутність, вона знає дуже багато. Недарма Діотима повчає у цьому питанні самого Сократа.

Жіночій природі більше відповідає сангвінічний темперамент, тобто темперамент більш інфантильний.

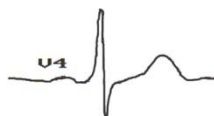
Тенденція дев'ятнадцятого-двадцятого століть посилено демонструє фемінізацію чоловіків і маскулінізацію жінок, що свідчить про послаблення поляризації чоловічих та жіночих рис і деяке їх нівелювання. Все менше й менше трапляється класичних чоловіків і жінок, що найвиразніше вміщують у собі риси своєї статі; надзвичайна жіночність чи незаперечна чоловічість стають рідкістю. Більше стає представників сексуальних меншин, набуває все більшої популярності мода унісекс.

Клептоманія Руссо дуже гармонізує з його мазохістично-жіночими схильностями.

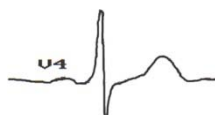

Сутність проститутки – це метафізичне вичленення на певному етапі, на етапі статевого акту сексуальної насолоди, це абстрагований, метафізичний акт, виривання ланки з ланцюга причин і наслідків – чиста метафізика. Проститутка – метафізична, мати – діалектична.

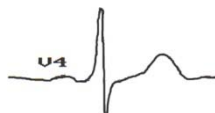

Лао Цзи у «Даодецзині» говорить: тверде і міцне – це те, що гине, а ніжне й слабке – це те, що починає жити. Отже чоловіче начало (тверде і міцне) починаючи від

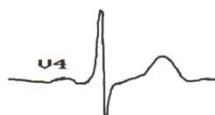
сутності функціонування геніталій і до рис характеру – смертне, жіноче (ніжне й слабке) – діалектичне і життєве, те, що втілює життя.

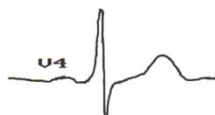
Вражає майже надприродна здібність жінки до перевтілення. Кожна жінка – геніальна акторка. Це засновано на лабільності стереотипів. У акторському мистецтві – найкращі жінки.

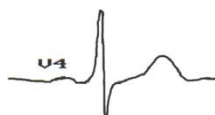
Забобонність жінки – повторення філогенезу розвитку суспільства на початковій, дитячій стадії. Монотеїзм ближче до чоловіка. Витончений ідеалізм Толстого – чисто чоловіча релігія, забобонність, забитість, чорні коти і пусті відра – чисто жіноча. Майже не існує жінок, цілковито вільних від забобонів. Забобонність – явище здебільшого жіноче. Сучасна молода, модна, освічена і розумна жінка, яка вірить у чорних котів і пусті відра – явище більш розповсюджене, аніж забобонний старий неосвічений селянин.

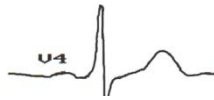
Забобонність первісного і рабовласницького суспільств – це незрілість людства, сучасна забобонність жінки – це її особиста незрілість, незрілість онтогенетична, повторення в онтогенезі індивідуума філогенезу людства.

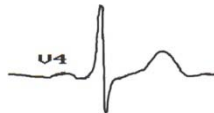
Наївна віра у чудесні казки – ознака дитинства, забобонність – ознака жіночості і старості. Чисто жіноча забобонність – антропоморфність, яка сягає глибоко у філогенетичну давнину: це віра в особисте життя рослин, надавання людських імен деревам, віра у те, що квіти реагують на «погане» і «добре» ставлення до них людини. Різниця антропоморфізму художника чи поета від антропоморфізму дитини, дикуна чи жінки в тому, що, наприклад, Тарас Шевченко не буде вимагати у свого «невмитого неба» і «заспаних хвиль» вмиватися, як Каспар Маузер вимагав вмиватися від статуй. Художній антропоморфізм – це антропоморфізм несправжній; дитячий і жіночий – буквальный.

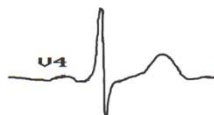
Єдність змісту і форми не виключає протиріч між ними. У чоловікові це протиріччя виступає яскравіше, аніж у жінці. Боротьби у діалектичних змінах жінки ми не бачимо. Легко перестрибуючи від одного протиріччя до іншого, змінюючись схоже до хамелеона, жінка не відчуває жодної боротьби у моральній сфері. Боротьба тут, якщо вона і є, то дуже слабка і невиразна, вона відбувається десь за межею моральної сфери. Що менше боротьби, то легше перестрибувати від однієї протилежності до іншої.

Жінка більш діалектична, ніж чоловік і скоріше вживається у життєві обставини. Відомий вираз про те, що вчорашня простолюдінка миттєво стає справжньою знатною дамою, у той час, як у чоловіків, що досягли високого соціального статусу, ще довгими роками видно неотесаного парвеню. Старуха з пушкінської золотої рибки швидко і природно проходить усі щаблі соціальної драбини, щоб знову природно і невимушено опинитися біля розбитого корита. Тут виступає справді феноменальна жіноча здатність настільки ж легко перестрибувати з одного соціального стану до іншого, наскільки ж глибоко проникатися і вживатися у цей стан.

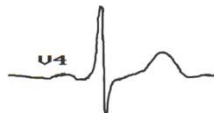
Жінка – далекоглядна, але далекоглядна у більшості випадків інтуїтивно, несвідомо: вона без досвіду і розмірковувань вгадує, що для неї краще і у більшості випадків виявляється правою. Очевидно філогенетичний досвід попередніх поколінь миттєво актуалізується у свідомості жінки, що і є інтуїцією.

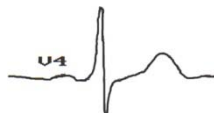
Жінка (об'єкт) – критерій соціальної сутності чоловіка (суб'єкта).

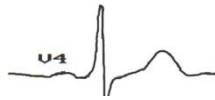
Жінок-заїк утричі менше, ніж заїк-чоловіків. Це зайвий доказ більшої діалектичності жінки, її плавності і меншої здатності до застрягання.

Жінка більш виражена атрибутивна і більш цікава для філософського і психологічного дослідження, ніж чоловік. В усіх працях про чоловіка і жінку сімдесят відсотків матеріалу – про жінку.

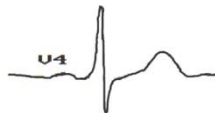
Жінка набагато життєвіша від чоловіка. У найбільш бідніших країнах, де тривалість життя катастрофічно низька і у найрозвинутіших країнах, де вона надзвичайно висока, все одно залишається сталий розрив у роках життя чоловіка і жінки. Остання живе на 6-8 років більше від чоловіка. Жінка незрівнянно більш життєва, вона дарує життя і вигодовує життя. Незважаючи на величезну завантаженість цією важливою місією, вона настільки ж повноправна у соціально-трудої сфері, як і чоловік. Менструації не впливають на її суспільну діяльність, а вагітність часто буває зцілюючим чинником, вона зцілює багато хвороб.

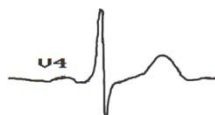
Статистика свідчить, що жінки більше схильні до суїцидів у віці 15-30 років, чоловіки у віці 35-50 років. Тобто життєва фрустрація у жінок і чоловіків виникає на основі їхніх головних функціональних ознак: для жінок у віці дошлюбному і шлюбному, тобто у найвищою мірою специфічному статевому віці, у чоловіків – у віці соціальному, коли вони досягають, або не досягають певного суспільного становища.

Жінки більш вразливі і піддатливі обставинам. Різниці вікові, суспільні, національні на них більше відбиваються, ніж на чоловіках. Дівчинка більше дитина, ніж хлопчик, у старої жінки більше старечості, ніж у старого чоловіка, королева – більше королева, ніж король, єврейка більш «євреїста», ніж єврей тощо.

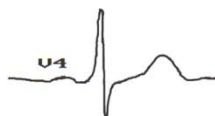
Жінка більш якісно визначена, виражена, ніж чоловік – в цьому її відносна метафізичність, але в той же час жінка менш стійка в усіх інших стосунках, тобто більш діалектична. Будучи більш якісно визначеною у статевому стосунку, тобто, власне як жінка, вона онтологічно і субстанціонально у своєму стосунку до світу, до об'єктів світу менш стійка, більш лабільна, більш діалектична, більше проникає у сферу чоловічого.

Жінки переживають чоловічість лише у підлітковому віці, коли вони бувають незграбними, кутастими і різкими.

Кутастість, незграбність, неотесаність дітей і підлітків метафізична, далі (у дівчат) перехід до м'якості, пластичності – діалектичність, найбільша життєвість; у старому віці – знову метафізична незграбність.

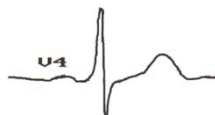
Жіночність і мужність розлиті в геополітичному просторі: Схід – жіночність, мозаїчність і неробство, Захід – мужність у мурашнику.

Північ – мужня, сувора, енергійна, Південь – жіночний, млосний, ніжний. Шведки, норвежки, фінки – мужикуваті, італійки, іспанки – надзвичайно жіночні. Захід – мужній, Схід – жіночний, тут у чоловіків навіть по-жіночому широкі стегна. Східні українці більш м'які за характером, мовою, більш емоційні і слізливі ніж західні. У

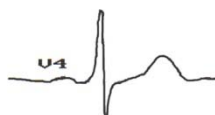
західноукраїнських жінок більше, аніж у західноукраїнських чоловіків, виражена тенденція до м'якої, «східняцької» говірки. У міру просування зі Сходу на Захід народні мелодії переходять від більш протяжних, мелодійно і ритмічно невиразних до більш різких, чітких, яскраво виражених, а також від мінору до мажору.

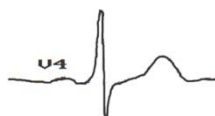
Захід – індивідуальний, особистісний, демократичний, прагматичний, тобто чоловічий. Схід – колективний, деспотичний, слізливий, занадто емоційний і екзальтований, тобто жіночий.

Схід – безладний, розгнuzданий, ірраціональний, ілюзорний, забобонний, заляканий, деспотичний. Захід – зібраний, точний, волелюбний, геніальний.

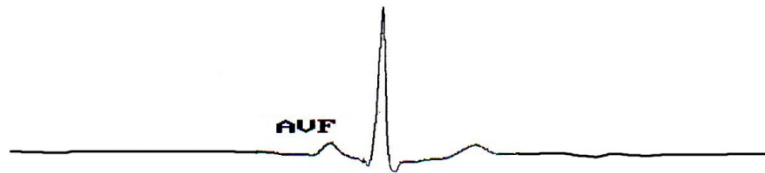

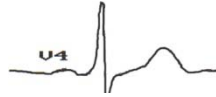
Захід – жорсткий, Схід – м'який, Захід – стійкий, Схід – легкий, Захід – метафізичний, Схід – діалектичний, Захід – чоловічий, Схід – жіночий.

Головна жіноча функція виступає в тому факті, що найславетніша жінка за всю історію людства славетна лише тим, що вона народила.

РОЗДІЛ III
ЗАКОХУВАННЯ

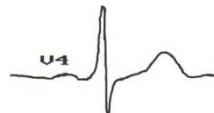

Перша категорія людської любові – це любов чоловіка і жінки, любов гетеросексуальна, юнацька, подружня. Друга категорія любові – це любов дітей до батьків (особлива в дитячому віці) і любов батьків до дітей. Ці дві категорії без сумніву збігаються у головному почутті, головному компоненті усіх можливих любовних почуттів, у тому, що власне і є коханням. У любові маленького сина до матері (вона достатньо описана в художній літературі) ми бачимо ті ж самі сльози, ту саму радість, муку і журбу, ті ж самі мрії і надії, що і в любові статевій. Це все стоїть дуже далеко від малопереконливого фрейдівського комплексу Едипа і має більш ґрунтовні підстави. Те, що об'єднує статеві і нестатеві родинні почуття – бажання ласки, турботи і власне любові, у випадку нестатевої любові можуть бути не слабкішими, аніж почуття статеві.

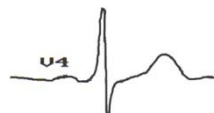

До того часу, поки не прочитав Шопенгауера, я абсолютно не міг зрозуміти сутності кохання, що воно таке і навіщо. Навіщо це величезне, світле почуття, яке наповнює тебе невимовним щастям, що виходить за межі людської здатності відчувати, звалюється раптом на твоє повсякденне життя і твій інтелект, почуття і досвід? Мені здавалося, що цьому явищу не можна дати навіть якогось приблизного пояснення.

Те, що мовляв це кохання, що це буває у всіх, що всі закохуються, страждають, що треба одружуватися і народжувати дітей, продовжуючи рід – всі ці аргументи абсолютно нічого не можуть розтлумачити. Увесь філогенетичний досвід особистості, досвід людства виявляється цілковито безпомічним перед могутністю онтогенетичного досвіду, яку нічим не вдається пояснити.

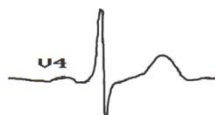
Лише Шопенгауер як ніхто дає на це найзагадковіше запитання більш чи менш зрозумілу відповідь: «...це страждання і блаженство не можуть черпати свого матеріалу з потреб ефемерного індивідууму... це стогнання духу роду.» Тобто стає зрозумілим, що тут увесь людський рід, а не одна особа переживає за свою кровну справу, це багатомільярдний людський рід ззовні нав'язує ефемерному індивідууму свою волю і змушує його так несамовито шаленіти. Це почуття не однієї закоханої людини, це стогони духу усього людського роду. Почуття одного, помножене на мільярдне людство, почуття однієї людини в мільярдному ступені – ось що більш чи менш пояснює почуття простої закоханої людини.

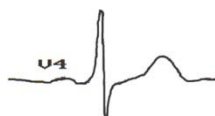
Закохування – це не стільки поєднання певних передумов і законів, скільки здатність суб'єкта до почуття. Людська здатність кохати – це така ж сама здатність, як і здатність грати в футбол, писати музику чи ремонтувати комп'ютери. І тому й на цій ниві є свої таланти й генії, і свої нікчеми та бездарі. Людина, яка має гостру схильність до закохування, закохається там, де не буде навіть натяку чи найменших передумов

для цього, бездарність не закохається і там, де всі передумови будуть наявні. Закоханість – феномен більш чи менш індивідуальний, іманентний суб'єкту і тому, за твердженням Купріна чи Гамсуна, є люди, над якими кохання нависає, як фатум і затавровує їх на все життя особливою печаттю. Кажуть, що можна навіть навчитися закохуватися, Так вважали стародавні греки: Аристофан висміював почуття кохання і дорікав Еврипіду, що той навчив молодих людей закохуватись.

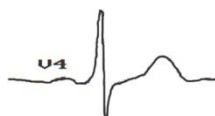
Що сильніше здатна людина закохуватись, то швидше вона схильна змінювати об'єкти свого закохування. Гроза триває декілька хвилин, дрібний дощик може мрячити тижнями. Можливу психофізіологічну причину цього явища дає Павлов своєю теорією позамежного гальмування, яке при сильному перевантаженні начисто стирає сліди минулих вражень і звільняє місце для абсолютно нового почуття.

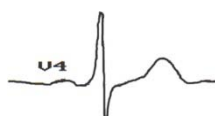
Незважаючи на те, що існують у світі гранди кохання, все ж любов – найбільш загальнодоступне явище, яке пронизує усі рівні людського життя: національні, вікові, звичаєві, соціальні. Чи є кохання або якийсь його бік найвищою людською цінністю? Чи є щось вище: мистецтво, наука, релігія? Як би не було, усе ж кохання доступніше. Від великого почуття, яке ніхто не здатен висловити, може верещати людина будь-якого соціального чи духовного рівня. Почуття ж духовної насолоди від науки чи мистецтва – більш ексклюзивне і менш доступне широкому загалу.

Закохування – це власне найвища форма незамінності. Якщо у людини якась нещастя, світ у багатьох випадках зможе їй допомогти. Людина голодна – світ може дати їй найсмачніші наїдки, людина мерзне – світ може одягнути її у найкращі одязі і надати найрозкішніші палаци, людина бідує – світ може обдарувати її мільйонами, людина нудьгує – світ може надати їй до розваг від Монте-Карло і Лас-Вегаса до Акрополю і Колізею, навіть коли людина хворіє, то світ, залучивши найкращих лікарів все ж щось зможе для неї зробити.

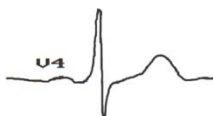

Але коли людина безнадійно закохана і приречена на відсутність взаємності, то усі гроші світу і усі наймудріші адвокати світу не зможуть переконати об'єкт посправжньому покохати суб'єкта, якщо кохання немає. І навіть, якщо би всі решта найгарніші у світі жінки чи чоловіки покохали би нещасного суб'єкта, йому би це було абсолютно байдуже, тому що йому потрібна як повітря любов лише однієї-єдиної неповторної і ексклюзивної особистості.

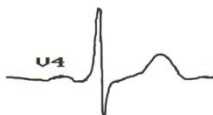

Порятунок людини від спраги, холоду, голоду, злиднів, нудьги, хвороби лежить в усіх об'єктах світу, в усій різноманітності зовнішнього світу, у значимості об'єктів бути

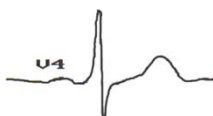
предметами задоволення потреб. При закохуванні людина необачно обмежує засоби свого порятунку мізерною площею живої матерії: однією незамінною жінкою чи чоловіком. Саме у цьому світі абсолютно безсилий, він може за бажання дати усе, крім одного – незамінності. Ось у чому зійшлися любов і смерть: як від одного, так і від іншого ніхто у світі не здатен зцілити.

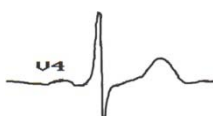
Кохання = незамінність. Кожна людина як індивідуум являє собою єдність одиничного і загального в усьому: анатомічній будові, темпераменті, характері, інтелекті. В людях ми знаходимо багато спільних рис – це і є загальне. В любовному стосунку наше почуття коливається між загальним і одиничним. Максимальне коливання в бік одиничного – це і є те, що ми назвемо закохуванням. Об'єкт нашого закохування може не бути надзвичайно гарним чи мати якісь інші переваги – моральні чи інтелектуальні, але він завжди володітиме неперевершеною перевагою бути чимось індивідуальним, неповторним і таким, що реально існує. Ось це його 1) реальне існування і 2) індивідуальна неповторність і є причинами закохування.

Закохування – явище найвищою мірою суб'єктивне, спеціалізоване. Прагнення до втамування спраги, голоду чи потреби у теплі й одязі – об'єктивні. Якщо ми не можемо задовольнити спрагу, припустимо соком, то з не меншим задоволенням втамуємо її мінеральною водою. Так само ми із задоволенням втамуємо свій голод будь-якою добре приготованою стравою. Схожа ситуація і з соціальними потребами: бізнесмен досягне задоволення своїх матеріальних і престижних амбіцій у будь-якій галузі – від нафтопереробки до роздрібної торгівлі. Натомість той, хто забажав слави поета, то його навряд чи задовольнить навіть слава міністра чи короля. Але найвищий ступінь суб'єктивізму і незамінності мети ми бачимо у коханні, коли буквально ніщо у світі не здатне замінити бажаний об'єкт.

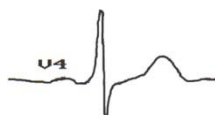

Те, що ми називаємо сексуальною розбещеністю, тобто нездоланне прагнення до зміни сексуальних партнерів – не що інше, як втеча у загальне. Такі люди шукають в об'єктах лише загальне: красу і своє сексуальне задоволення. Сам же об'єкт, як категорія окремого, ігнорується. При закохуванні суб'єкт з головою поринає в окреме, часткове. З точки зору діалектичних категорій загального і окремого ступінь закохування – це ступінь переваги одиничного над загальним, втеча від загального, сексуальна ж розбещеність утікає від одиничного до загального.

Проститутка втілює собою загальну родову ідею в чистому, рафінованому вигляді без усіляких зайвих нашарувань і умовностей. Тут цілковито зникає особистісність і панує загальне, абстрактне. Ідея в чистому вигляді на рівні не теоретичному, а

цілковито практичному несе у собі непереборну привабливість – ось звідки виникає неабияка цікавість до продажного кохання.

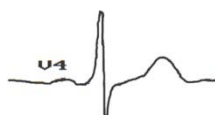
Закохування – де початок цього процесу, справжній початок, коли вже можна з повною упевненістю вимовити: «звершилось»? Ознаки закохування, те, що справді відрізняє стан закоханості від не закоханості, можуть бути такими:

1) Віра в те, що твоє кохання вічне і не закінчиться навіть із твоєю смертю. (Тіль Уленшпігель: «Ми будемо жити в іншій країні і розмовляти іншою мовою»)

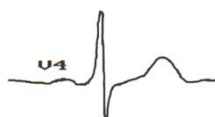
2) Неможливість зрадити коханій людині і навіть абсолютна неприйнятність думки про це.

3) Неможливість перенести зраду коханої людини.

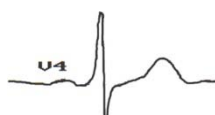
4) Безпричинне бажання вмерти за кохану людину. («Мені так солодко померти...» (Андрій з «Тараса Бульби »)

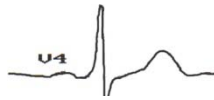
Латентний період кохання, коли відбуваються процеси, яких людина ще не усвідомлює, дуже добре описує Святе Письмо: «Боже Царство як той чоловік, що кидає в землю насіння і чи спить, чи встає він удень і вночі, а насіння пускає паростки і росте, хоч не знає він як». (Марка 4, 26-28). Власне сам момент закохування, ось це «звершилось» є якісним стрибком, переходом до нової якості. Сам момент закохування може настати несподівано і не залежно від логічних обставин, в присутності чи відсутності об'єкта, в будь-якому місці, в будь-який час і в будь-якому оточенні. Кількісне накопичення причин призводить до якісного вибуху, який деколи, як нам здається виникає нелогічно і несподівано. «Що з тим серцем робиться, само воно не знає: ввечері цурається, вранці забажає» (Т. Шевченко) Момент настання кохання може навіть бути оманливим, але коли він насправді настає, ми відчуваємо вже абсолютно його незворотність, як при захворюванні на грип.

Амур зі стрілами – символ втручання зовнішньої сили, закохування людини проти її волі, нав'язування людині волі із зовні.

Закохування за своїм перебігом нагадує алкогольне чи наркотичне сп'яніння за принципом – насолода, за якою обов'язково слідує розплата за насолоду у вигляді похмілля чи абстиненції. Цікаво, що статевий акт, акти їжі, пиття або сну не мають такого механізму з негативним завершенням.

Високе духовне почуття платонічного кохання виростає із сексуального інстинкту в якісно нове, вище почуття, стає відступником і зрадником лібідо і має до нього дуже опосередкований стосунок. Сексуальний інстинкт як перегній живить корінці, що потім виростають у прекрасну квітку, яка зовні жодного стосунку до перегною не має.

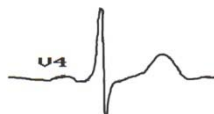
Ідеалісти кохання розривають статевий потяг і чисте кохання. Чистота і секс – різні полюси, але не розірвані, як острови в океані, вони постійно через ряд етапів і градацій переходять одне в інше. Ходячий поетичний вираз «кохати пристрасно і ніжно» як раз і демонструє діалектичну єдність цих двох протилежностей.

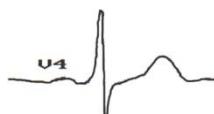
Справжня любов, любов «Пісні над піснями», любов «сильна як смерть і непереможна мов шеол» – це діалектичне заперечення її первісного призначення. Доходячи до свого кульмінаційного моменту, любов перетворюється на свою протилежність, тобто вже йде у розріз з метою збереження роду: руйнує сім'ю, здоров'я, кар'єру і погано служить меті відтворення роду. Тут почуття значно перебрало потужності.

Натомість любов, найбільш узгоджена зі своєю безпосередньою метою продовження роду, відносно спокійна, сексуальна, плодovита, щаслива. Любов же «сильна як смерть» – нещасна, трагічна, деколи суїцидна. Занадто міцне – рветься. Занадто великий, неймовірно великий запас кохання йде в розріз зі своєю початковою метою. Цей величезний запас, це перебирання потужності, цей запас, який у мільйони разів перевершує реальну доцільність, найкраще демонструє те, що еякуляційна порція сперми одного чоловіка здатна заселити пів-Європи.

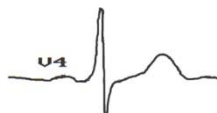

Людина закохується тоді, коли їй на це дають зелене світло соціальні норми. Жебраки здебільшого закохуються в жебрачок, короновані особи в коронованих осіб. Однією з передумов нашого закохування має бути хоча би найменше усвідомлення того, що ми маємо хоч якісь шанси на наш об'єкт. Доступність об'єкта і той факт, що він подає нам хоча би найменші надії, сприятиме нашому закохуванню. Нам немає сенсу закохуватися у принцес чи міс світу, тому що наші надії на взаємність будуть рівні нулю. Це може бути лише кохання без відповіді.

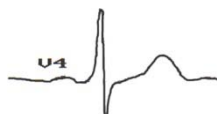

Закохування має всі ознаки хвороби і всі форми її перебігу: гостру, хронічну, в'яло протікаючу, латентну. Доводити щось гостро закоханому абсолютно надаремна справа,

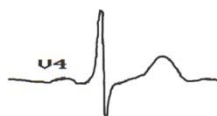
бо у нього немає критичного ставлення до свого стану і до об'єкта закохування. Відсутність критичного ставлення до хвороби – ознака найтяжчої патології в психіатрії. Навіть при неврозах існує критичне ставлення хворого до свого стану, при закохуванні ж критичне ставлення відсутнє. «Пафос» і «патологія» походять від єдиного грецького слова, яке означає пристрасне почуття, воно ж страждання. Отже пафос кохання є патологічним.

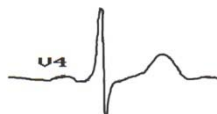
Кохання – це виключно феномен сфери свідомості, що і відрізняє людину від тварини. Це не фізіологія, а чиста психологія, робота третинних зон кори головного мозку, феномен найвищих асоціацій, неймовірна ідеалізація.

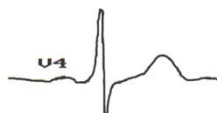
Буває, правда дуже рідко, закохування за ієрархією ідей Платона про прекрасне: перехід від пізнання тілесного прекрасного до духовного прекрасного, а потім і до самої ідеї прекрасного. Покохавши тілесну красу, ми потім знаходимо в об'єкті цінні духовні риси, які лишаються для нас самодостатніми навіть при зникненні тої краси, яка спочатку нас привабила.

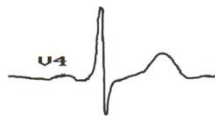
Кохання платонічне і тілесне. Було би нечесно, лицемірно й нудно доводити, схоже до Льва Толстого, що статеві стосунки – це щось жахливе, нелюдське і шкідливе. Єдине, що було би доречно і доцільно зробити, це висловити своє найвище захоплення перед ідеєю чистого кохання, щиро позаздрити людям, котрі перебувають на стадії ідеалу Мадонни, визнати цей ідеал найвищим, однак нецілісним і незавершеним, незрілим, перехідним до ідеалу реального земного кохання і цей перехід відбувається у онтогенезі чи не кожної людини.

Найвище щастя полягає в тому, щоби стояти на порозі кохання, каже Лев Толстой. Це нульова фаза закохування. Справді чудово жити в очікуванні кохання. Увесь підлітковий вік і юність людини наповнені цим почуттям. Це почуття дуже радісне: воно ще не гостре, не яскраво виражене, у чомусь підсвідоме, але здається заповнює собою весь світ. Передчуття кохання, передчуття чогось абсолютно невідомого, але того, що повинно бути лише у тебе. Воно ще буде не скоро, але як радісно жити в його очікуванні. Усі світлі моменти твого життя, які ніби й не стосуються кохання, невидимо пронизані власне цим почуттям, яке рано чи пізно безумовно настане.

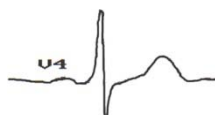
Перша фаза кохання: платонічна, безкорислива, така, що не вимагає об'єкта кохання це 1) любов юнацька у повному обсязі і 2) перший етап майже усякого кохання в будь-якому віці. Для першої стадії кохання не важливе не лише володіння об'єктом, володіння фізичне чи будь-яке інше, але не важлива і взаємність, взаємне почуття.

На першій стадії закохування суб'єкт не є реципієнтом, він – той, хто дає, він найбагатший у світі багач, він випромінює і дарує всіх і вся.

Перша стадія закохування характерна тим, що тут лібідо здебільшого фіксується не на об'єкті, а на самому почутті, на приємних переживаннях.

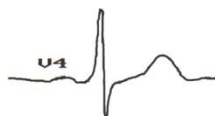
Об'єкт на цьому етапі залишається ніби осторонь. На першій стадії ми носимо свої почуття всередині, не бажаючи їх видавати, ми зі співчуттям дивимося на «нешчасних» навколо себе, які не знають, який скарб ми носимо у собі. В цей період у нас не виникає жодних «приватновласницьких» тенденцій стосовно нашого об'єкта навіть до того, що нам байдуже, що робить наш об'єкт і з ким зустрічається. В цьому і є причина світлості, радісності і чистоти наших почуттів.

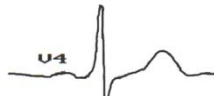
Платонічне закохування – найвищий і найінтенсивніший прояв кохання. Любов на рівні уявлення набагато інтенсивніша, аніж на рівні відчуття і сприймання. Велику роль відіграє тут незавершеність бажання, яке виростає у самодостатність.

Якщо перша «світла і радісна» стадія закохування запрошується на порівняння із маніакальною формою циркулярного психозу, то наступна «страждальницька» є фазою депресивною. У всьому зміни, у всьому цикли.

Друга фаза закохування, яка зазвичай настає, коли вичерпується весь потенціал платонічного кохання – це вже фаза не споглядальна, а прагматична і приватновласницька. Якщо немає взаємності, то ця фаза є нещасливою, приводить до депресії, або до ще гірших наслідків. Деколи закоханий інтуїтивно відчуває, що настання другої фази уникнути неможливо і взаємності досягнути теж. Тоді в деяких випадках інстинкт самозбереження дозволяє суб'єктові благополучно «зіскочити» з подальшого розвитку почуття і залишитися на нерозвинутій стадії кохання. Це нагадує такий собі духовний *coitus interruptus*, застрягання на незрілій стадії почуття. Втім у більшості випадків нам не вдається уникнути другої фази закоханості і ми тоді пристрасно бажаємо досягнути об'єкта і тоді найпершою і найбезпомилковішою ознакою нашого нового почуття стають ревності.

«Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе» («Послання св. Апостола Павла до ефесян» 5, 28). Святе Письмо дає геніальне трактування егоїстичності кохання на другій стадії.

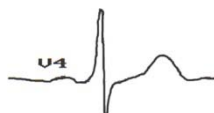
Коли ми на цій стадії закохані і страждаємо, нам здається, що наші почуття повинні безпосереднім чином змусити об'єкт покохати і нас. Ми навіть не можемо собі уявити, щоб це було не так. Ми думаємо, що об'єкт нашого кохання не може бути таким жорстоким і на підставі того факту, що ми його кохаємо, робимо висновок, що і він неодмінно повинен кохати нас. Але насправді йому цілковито байдужі і наш стан, і наші думки, і наші почуття, і ми самі.

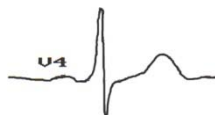
Стадії закохування повторюють онтогенетичний розвиток особистості від екзальтованого платонічного юнацького кохання до зрілого раціоналізму у цій справі. Проте коли ми відстежуємо культурну і духовну еволюцію людства, то вже у філогенетичному плані ми бачимо рух у протилежному керунку: від архаїчних древніх тваринних форм до більш пізніх духовних.

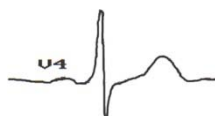
Метафізика статевого кохання в сучасному розумінні цього слова стверджує, що для найвищого кохання існує Беатріче, а для задоволення статевого інстинкту – вавилонська блудниця. Діалектика ж статевого кохання знаходить в одній жінці і об'єкт платонічного закохування, і сексуальний об'єкт і ще купу різних іпостасей. Рано чи пізно в усіх настає той момент, коли ми усвідомлюємо, що високе кохання і секс можуть бути сумісними, як би це спочатку не здавалося парадоксальним. Виявляється, що існує період, коли одну й ту ж саму жінку можна обожнювати і спати з нею в ліжку. Тоді у ліжку ми абстрагуємося від реальної на нашу думку божественної істоти і бачимо і відчуваємо ніби іншу жінку, тому що з тої божественною істотою ми би ні за що у світі не могли би виробляти таких «гідотних» речей. А після ліжка знову повертаючись до реальної божественної істоти нам вже не треба абстрагуватися від тієї розбещеної жінки, з якою ми спали у ліжку, тому що її вже для нас не існує. Вона з'являється лише в ті хвилини, коли ми ніби за примусом повинні виконувати цей низький, але надзвичайно приємний ритуал. Це явище амбівалентності, завдяки якому і можуть існувати в одному закоханому ці два абсолютно різні почуття – небесне божественне кохання і плотська людська пристрасть.

Об'єктові нашої пристрасті ніколи не треба давати розуміти, що ми його дуже сильно кохаємо. На словах можна говорити все, що завгодно, але тільки не давати йому цього відчути. Взагалі на другій стадії закохування в любовному освідченні, у повному відкритті душі, у даванні об'єкту зрозуміти, як ти його кохаєш, лежить якась невимовна насолода, причина якої не до кінця зрозуміла. Втім за цю насолоду доводиться у багатьох випадках платити втратою кохання, тому ніколи не можна до кінця відкривати об'єктові силу своїх почуттів. Суб'єкт, який занадто кохає, втрачає свою цінність для об'єкта.

У факті пристрасного почуття на початку кохання і згасання його в міру набридання об'єкта, а також і навпаки: байдужість до об'єкта на початку а потім переростання почуття у велику прихильність і любов – лежить єдність діалектичного протиріччя теорії Павлова про набуття і руйнування стійких динамічних стереотипів. Перший випадок більш характерний для рухливих темпераментів, другий – для флегматичного, але в загальному ці два моменти встановлення і руйнування стереотипу в невпинному розвитку, у зв'язку з купою найрізноманітніших чинників, постійно визначають ступінь нашої прив'язаності до об'єкта.

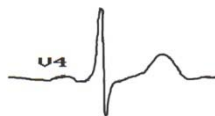

Інтенсивність почуття кохання зростає у міру зростання перешкод до його здійснення, тут навіть можна навести аналогію із залежністю зростання сили струму в міру збільшення опору. В зародковому стані почуття, яке зустрічає взаємність, згасає, а наштовхуючись на байдужість, зростає. Що почуття нероздільніше, то його більше. Випадки взаємного почуття великої інтенсивності дуже рідкісні і причиною цього є ті ж самі перешкоди у реалізації почуття, які вже є зовнішніми, як у випадку з Ромео і Джульєттою.

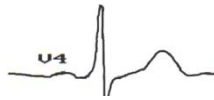
Найінтенсивніше кохання – це кохання без відповіді, оскільки таке кохання натрапляє на найбільший спротив самого об'єкта. Кохання взаємне, але те, яке натрапляє на перешкоди зовнішні, як з тими самими Ромео і Джульєттою, слабше, оскільки в рамках відносин об'єкта і суб'єкта зовнішні протиріччя слабкіші від внутрішніх.

Існування справжнього шалено-несамовитого взаємного кохання викликає сумніви, тому що таке шаленство може породжуватися лише байдужістю однієї зі сторін.

Протиріччя у коханні: сварки, тертя, протиріччя у поглядах тощо виступають як джерело усякого розвитку цього ж кохання. Повна узгодженість і гармонія врешті-решт убиває кохання.

Любов витає у хмарах, ширяє світлим чистим птахом, дихає щастям, яке готове обійняти увесь світ для того, аби потім перетворитися на свою протилежність. Спочатку найніжніша таємниця стає привселюдною банальністю, узаконеною навіть у бюрократичній формі шлюбу. Далі чиста, неземна, божественна любов стикаючись із прозою матеріального життя, втрачає свою якість і стає чимось зовсім іншим: чварами, ненавистю, скандалами, плітками, бюрократичними заявами про розлучення тощо і врешті гине. Любов спочатку дихає неземними пахощами, аби потім бризкати жовчною слиною і виригувати прокльони; підносить нашу душу до неземних висот, де ми хочемо обдарувати увесь світ нескінченним щастям, аби потім перетворити нас на дріб'язкових егоїстів; обіймає нас кришталевою чистотою джерельної води, аби потім занурити у обридливий бруд розрахунків менструальних циклів, абортів і венеричних захворювань.

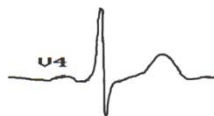

Велике чисте кохання, змішуючись із прозою життя, створює щось більш мерзенне, ніж це саме життя, так само, як запах найвишуканіших парфумів, змішуючись із запахом поту брудного тіла, створює вбивчо огидний букет, який незрівнянно огидніший, ніж запах самого поту.

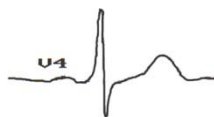
Але це все виглядає напрочуд банально, Через це проходять майже усі і це є всього-на-всього діалектикою перетворення речей і явищ на свою протилежність,

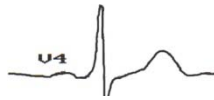
Краса – це анестезія, яка допомагає не відчувати тупості, жорстокості і аморальності об'єкта, якого ми кохаємо. Проходить анестезія і гострий біль відчувається сповна.

Закохування без аксесуарів навряд чи можливе, оскільки вони підсилюють почуття в геометричній прогресії. Навряд чи можна по-справжньому закохатися в темному підвалі без барв і звуків. Закоханість і погляд на гілку жовтого листя, пронизану сонячним променем – стан, який жодним чином не в'яжеться із простою арифметичною сумою цих двох чинників, він незрівнянно сильніший.

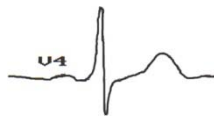
Єдність протилежностей відносна, умовна, тимчасова, боротьба – абсолютна, можливо тому й не буває щасливого кохання. Боротьба між чоловіком і жінкою в коханні виступає внутрішнім протиріччям («...вже не два тіла, а одне», як говорить Святе Письмо).

Єдність у коханні – метафізична, вона виникає в окремі моменти і триває по-різному: дні, місяці, можливо й роки, але рано чи пізно діалектика наносить метафізиці удар і перетворює її на пусте місце.

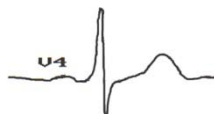
Фрустрації в коханні бувають двох ґатунків : 1) втрата об'єкта і 2) втрата ідеалу. У першому випадку при втраті об'єкта (він нас кидає аби вмирає) ми не втрачаємо ідеалу. Коли об'єкт залишає нас, ідеал не страждає лише у тому випадку, коли суб'єкт усвідомлює свою нікчемність і закономірність відходу коханого об'єкта.

У випадку втрати ідеалу, ми можемо навіть не втрачати об'єкта, але інтенсивність кохання різко зменшується і ми деколи самі кидаємо наш об'єкт. Інтенсивність кохання – це ступінь ототожнення ідеалу з об'єктом. При найвищій інтенсивності втрата ідеалу за своїм трагізмом стоїть на другому місці після подвійної втрати і об'єкта, і ідеалу (смерть). Втрата ж ідеалу при меншій ступені інтенсивності є вже не трагізмом, а полегшенням.

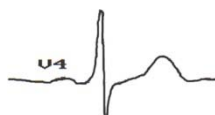

На першій стадії закохування відіграють роль відчуття і сприймання, далі, особливо за відсутності об'єкта виникають уявлення, як сліди минулих вражень, які і визначають цінність відчуттів і сприймання для суб'єкта. Уявлення – джерело виникнення ідей про цінність об'єкта.

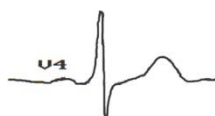

Багато поетів говорить про те, що ніколи в житті ми не можемо відчувати такого щастя, як у мріях. Це означає, що в гіпоталамусі ми не зможемо відчути такої насолоди, як у третинних зонах кори головного мозку. Це явище назвемо кортикальним оргазмом. Навіть найінтенсивніший оргазм звичайний не зрівняється з тими найціннішими моментами нашого життя, коли лише дотик руки, ба навіть погляд чи посмішка, чи навіть мрія дають таке божевільне щастя, таку насолоду, з якою не зрівняється ніщо у світі. І тут очевидно немає «енергетичного обману» нейронів гіпоталамуса. Тут за абсолютної відсутності тілесної насолоди коркові враження і робота третинних зон кори головного мозку досягають такої кульмінації почуття, якої жодним чином не можуть досягнути безпосередні імпульси статевої системи, які збуджують гіпоталамус. Якщо би була можливість заміряти інтенсивність навіть чисто матеріальну, енергетичну тої статевої насолоди, яку дає гіпоталамус і почуття духовного, то першість була би за останнім. Робота третинних зон кори – це те, що відрізняє нас від тварин, і доведено, що людина набагато інтенсивніше від тварин відчуває і позитивні, і негативні емоції ба

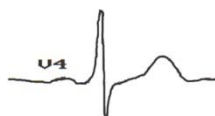
навіть чисто фізіологічні відчуття, такі як біль. Що вище організація живих організмів, то вище почуття страждання і, зрозуміло, щастя.

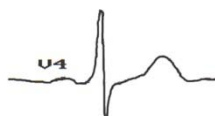
Відчуття справді людського, а не тваринного щастя, ці дуже рідкісні хвилини і секунди, які ми потім згадуємо протягом усього життя, це справді кортикальний оргазм, чи оргазм третинних зон кори головного мозку. Безумовно у цьому почутті задіяна і підкірка, втім вона відіграє дуже підпорядковану роль. Кортикальний (духовний) оргазм перевершує оргазм гіпоталамічний (тваринний) хоча би тому, що останній ми відчуваємо з дуже невеликими коливаннями інтенсивності величезну кількість разів, а кортикальний лише дуже рідко і протягом дуже нетривалого часу. На що здатна взагалі кора головного мозку і її надзвичайно потужна енергетична сила демонструє явище стигматизму, коли лише силою уяви люди викликають на своєму тілі криваві рани.

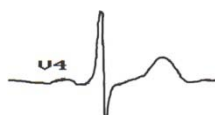
Деколи в розлуці при думці про коханий об'єкт виникають моменти цілком феноменальні, з якими не зрівняються інтимні контакти будь-яких рівнів. Ось де триумф уявлення над дійсністю.

Існує безпосередня насолода і усвідомлення її («я насолоджуюсь!»). Вони мають свою локалізацію – перша в гіпоталамусі і друге в третинних зонах кори головного мозку. Вищою є безсумнівно коркова насолода, а не гіпоталамічна. Бо що означає лише дотик руки коханої людини для гіпоталамуса? Тільки усвідомлення, кортикальна переробка цього тактильного відчуття дає найвищу насолоду, з якою не зрівняється навіть гіпоталамічний оргазм. Кортикальний оргазм, як не парадоксально, вище від гіпоталамічного. Найвища насолода людини, як і найвище страждання, лежить у третинних зонах кори, інакше людина не була би людиною.

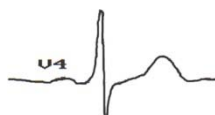

Висловити почуття – потужне прагнення і потужна містерія, містерія власне висловлення шанування, якийсь зовнішній культ, як у сексі, так і в усьому іншому, що стосується кохання.

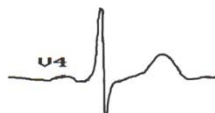

У сімейних стосунках між чоловіком і жінкою деколи буває безліч чистоти, ліризму і високих почуттів. Як не дивно суспільний і правовий інститут, яким є шлюб, породжує велике й чисте кохання і породжує його в силу якраз цього суспільно-правового порядку, цього ритуалу. Єдність чоловіка і жінки освячене ритуалом шлюбу і підкріплене цивільною бюрократичною процедурою з печаткою в паспорті і свідоцтвом

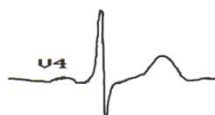
про шлюб справляє враження навіть на людину індиферентну до усіляких забобонних процедур і зміцнює, а деколи навіть і породжує справжнє і велике кохання.

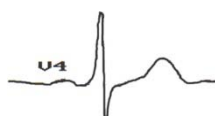
Зазвичай буває так: ця жінка стала моєю дружиною, тому що я її кохаю, але й буває навпаки: цю жінку я кохаю, тому що вона моя дружина. Суспільний статус додає великої ваги почуттю.

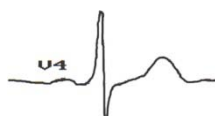
Закохування робить людину духовно більш високою, чуйною, уважною до інших людей, але деколи й більш слабкою, безвольною, такою, що піддається усіляким негативним впливам.

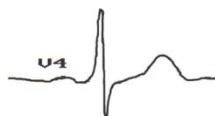
Закохування як хронічне захворювання може в житті людини повторюватися декілька разів, бувають в житті періоди, коли людина більше піддатлива небезпеці кохання.

Кохання як почуття корениться у задоволенні фізіологічних потреб і раз і назавжди ніколи не може бути задоволене. Рідкісні винятки складають щасливі шлюби, які тривають усе життя. Здебільшого прагнення кохання нагадує голод і спрагу, які остаточно втамовуються лише тоді, коли приходить смерть.

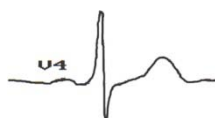

При закохуванні доволі розповсюдженою є думка про ексклюзивність власного почуття («Так ніхто не кохав, через тисячі літ лиш приходить подібне кохання » (Тичина). Гьотівський Вертер каже, що його доля нечувана, що ніхто у світі за всю його історію так не відчував. Але потім він починає читати античного поета і ніби зазирає у своє серце, дивуючись: «невже люди були такими ж нещасними до мене?». Кожна людина переживає неповторність свого почуття кохання з твердою упевненістю, що лише вона і ніхто більше у світі не може так відчувати, і хоча усі в цьому напрочуд однакові, все ж ця оманна впевненість є справді прекрасною і величною.

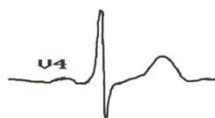

Прагнення померти за коханий об'єкт, причому померти щиро, просто так, без жодної причини і спонування – це мазохістські тенденції кохання, або діалектичне самозаперечення зі збереженням. Ми заперечуємо себе в надії знайти своє

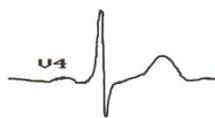
збереження десь у кращому світі, тому що на нашу думку таке велике почуття не може вмерти і ми разом із ним. Несвідомі мазохістичні тенденції у найвищій формі свого прояву мають справу із шопенгауерівськими стогонами духу роду, які не вміщаються у груди смертного і тому для них найкращим є безсмертя із запереченням своєї земної особистості. Це почуття йде дуже далеко і дуже сильно абстрагується від своєї безпосередньої мети – продовження роду. Ми несвідомо хочемо і прагнемо свого заперечення, щоб набути щось більш значуще, чого ми ще не усвідомлюємо. Прагнення померти за кохану, померти спокійно, легко, навіть безпричинно, за якусь її єдину примху, приходять самі собою. «Як солодко померти», – каже Андрій із гоголівського «Тараса Бульби» в той час, коли його ніхто не змушує цього робити і навіть приблизно не виникає ситуації, коли це могло би бути необхідним. «Солодко померти», причому померти без жодної причини – цього ми ніде не зустрінемо, окрім почуття закоханості. Ми відчуваємо величезні високі і солодкі почуття від музики, мистецтва, природи, але нам ніколи з цього приводу не спаде на думку помирати. Солодко ми хочемо померти в коханні завдяки мазохістичним тенденціям, які навіюються стогонами духу роду.

Прагнення померти, як вияв мазохістичної тенденції споріднює кохання з релігією. Релігія що не варто боятися смерті, тому що на людину там чекає краще загробне життя. Отже прагнення до смерті означає прагнення до більш доцільного, до кращого. Заперечення життя є результатом боротьби життя і смерті як протилежностей існування і зникнення суб'єкта. Мазохістські тенденції, так само, як і садистські, в яскравому прояві існують не в кожній людині. Але всі люди закохуються, і якщо ви запитаете кожного закоханого, чи готовий він померти за свій об'єкт кохання, то кожен відповідь ствердно. Мазохістські тенденції пов'язані з ідеєю роду і лише тому не є безплідними.

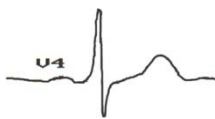
Аскетизм християнства дав, за Фройдом, статевій любові нову, вищу цінність. Можливо ідея самопожертви в любові, самозречення частково навіяна ідеологією християнства, яке мало у середньовіччі нездоланий вплив і це виявилось у коханні лицарському. Любов навертає до Бога навіть атеїстів. Завзятий атеїст, коли він закоханий, у муках кохання волає про себе: «Господи, допоможи мені!», а коли досягає бажаного щастя, цілком щиро волає: «Господи, дякую Тобі!»

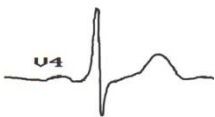
Для кохання величезну роль відіграє асоціативний фон: пісні, музика, природа, мистецтво зливаються воедино з коханням. Якщо відняти асоціативний фон, кохання значно би збіднилося.

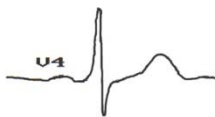
Закохування і кохання будь-якої живої людини незрівнянно багатші, багатогранніші, незвичніші, живіші, аніж кохання будь-якого літературного Вертера. Тому що одиничне багатше від загального і жодне кохання, описане у найдрібніших подробицях геніальними художниками слова, у жодне порівняння не йдуть з будь-яким індивідуальним коханням.

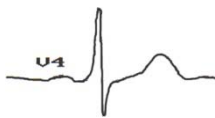
Коли ми закохані, кохання спонукає нас робити людям добро, допомагати нужденним. Це почуття виникає незалежно від того, чи щасливі ми у коханні, чи навпаки, хоча в останньому випадку доброта відкривається в нас більшою мірою. Потім вже, коли кохання проходить, теж незалежно від його наслідків, ми знову стаємо тим, чим були напередодні закохування: жадібними і байдужими людьми. Але в момент закохування ми – сама доброта і цей факт наближає кохання до моральності. Таким чином у статевому коханні бодай епізодично виявляється частинка тієї напівміфічної, всепоглинаючої любові до всього світу і до всіх людей, яка і є найвищою моральною метою людства. Це є феномен «надлишку щастя», яке дає нам кохання.

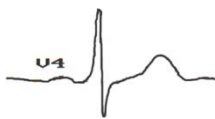
При закохуванні людина перевтілюється, але перевтілюється по-різному: в одних випадках активно, в інших – пасивно. Людина до цього моменту слаба, флегматична і бездіяльна демонструє надзвичайні приклади витримки, сили волі, проникливого розуму і винахідливості для досягнення об'єкта. Але деколи й сильна, вольова людина закохавшись може стати слабкою і безвольною шматою.

Оскільки для гарних жінок і успішних чоловіків зазвичай є мало перешкод у коханні, то вони здебільшого не здатні отримувати від цього великого щастя або терпіти велике нещастя. В них немовби «обрізані частоти».

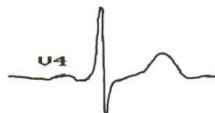

Поряд із гарною жінкою у нас мимохіть виникає почуття спорідненості душ із нею, особливо ж тоді, коли вона мило посміхається. Ця спорідненість виключно родова, гарна жінка здається нам рідною за посередництвом духу роду, який вимагає свого відтворення у найбільш прекрасних, тобто найбільш доцільних формах.

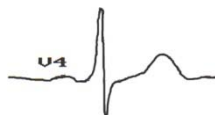

Існують два типи закохування: за зразком античним і за зразком християнським. Кохання за античним зразком, тобто до чогось вищого, кращого і прекраснішого – це кохання рабське, низьке, мазохістичне, хоча і містить у собі елемент прагнення до кращого. Кохання за християнським зразком – кохання вищого порядку, кохання як

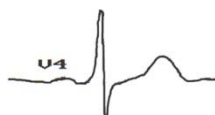
прояв найвищої жалості до слабкого, хворого і навіть трапляється, до морально низького. Кохати за другим зразком – доля небагатьох. І тому друге кохання вище від першого, потужніше, інтенсивніше, істеричніше. У першому випадку – ти слабкий, немічний і мазохістичний схилиєшся перед потугою, у другому – ти сильний і рішучий, а можливо й тому більш божевільний, що досягається вочевидь за рахунок нелогічності. Ерос, як про це нам розповідає Сократ в «Учті», бідний і обідраний жебрак, інакше би він не прагнув до вищого й кращого. Любов антична намагається чогось досягнути, щось здобути і привласнити, любов за християнським взірцем намагається лише віддати. Кажуть, що давати набагато приємніше, аніж брати і тут можливо відіграє роль той самий егоїзм під виглядом віддачі.

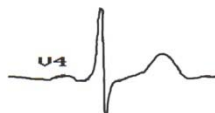
Любов за античним зразком до владнішого, сильнішого, того, хто володіє сумою переваг, це любов дитяча до батьків. Любов християнська – до слабкого, беззахисного, хворого, некрасивого – це любов материнська, батьківська. Людство виросло з дитячого стану до дорослого. Християнство – це дорослішання людства.

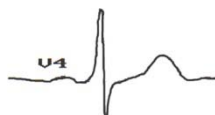
Христос говорить: хто понижується, буде підвищений. Християнство трансформувало усі цноти, провівши переоцінку цінностей: здоров'я, багатство, краса стали низькими цінностями, хвороби, бідність, потворність – високими. Недарма святий апостол Павло хвалився своїми немочами. Навіть статеве кохання за християнським зразком: кохання з жалості, зі співчуття до хворого, невдахи, злочинця – є коханням вищого порядку, кохання ж за античним зразком до будь-якого ідеалу є коханням нижчого порядку.

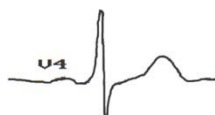
Дві форми любові до дитини : 1) язичницька (His Majesty Baby), як перенесення нарцистичного комплексу на дитину і 2) християнська – любов до дитини, як до чогось маленького, слабенького, незахищеного. Той самий компонент кохання виступає і у відношенні до жінки, але лише як компонент. Треба вміти схопити єдність явища, не розчленовуючи сутності цілого.

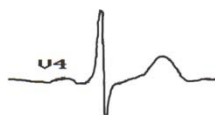
Легше (і це буває найчастіше) закохатися не з власної волі, аніж навмисно. Навмисно дуже важко, практично неможливо. В цьому виявляється пасивність особистості і керівництво нею силами духу роду.

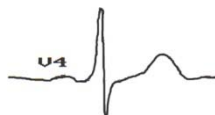
Святе Письмо трактує сексуальний інстинкт, як покарання і прокляття: «...і до чоловіка твого пожадання твоє». (Буття, 3, 16)

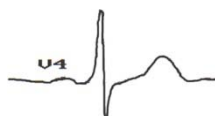
Чоловіки почали кохати раніше від жінок. Не говорячи вже про жінок шістнадцятого-сімнадцятого століть («Дон Кіхот»), навіть жінки вісімнадцятого століття: вертерівська Шарлотта у Гьоте, або мадам Варане чи Юлія у Руссо ще абсолютно не здатні кохати. Навіть жінкам Стендаля у дев'ятнадцятому столітті ще не відоме почуття справжнього кохання. Лише в другій половині цього століття з'являється Анна Кареніна, яка вже кохає на повну міць.

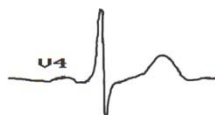
Жінка не здатна кохати так, як кохає чоловік. Вона піклується про рід, вона ближче до роду, її завдання конкретніші, їй не до абсолютизації і гіпертрофованого перебільшення почуття, яке насправді шкодить меті роду.

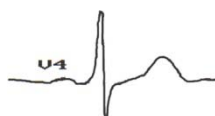
Коли слабне кохання чи йде взагалі геть, усі хочуть «бути другом».

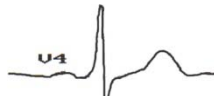
Закохування – афект, кохання – пристрасть.

Кохання, коли докопуєшся до його витоків наскільки це можливо, не здається ірраціональним. Воно виникає і розвивається не всупереч здоровому глуздові й логіці. Кохання здебільшого буває «розумним», а не безумним, воно буває причинним і детермінованим, завжди логічним, треба лише вміти тонко простежити цю логіку, заплутану рядом обставин і чинників, поки що невідомих для нас. Статева любов – найвищий вияв, еманация природи. Природа в усьому розумна, яким же чином любов може бути нерозумною? Любов настільки несвідома і стихійна, наскільки ми не змогли зрозуміти її сутності.

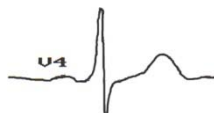
Любов надає тому, кого кохають, соціальну цінність. Також і закоханий завжди у пошані, він є соціально шанованою особою. У іспанському романі шістнадцятого століття іспанець відпускає з полону мавра, довідавшись про те, що той безнадійно закоханий.

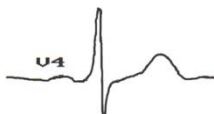
Моральною ми мали би вважати кожную любов, яка породжена з так званої природженої пристрасті, але така ж любов є і у тварин, які моралі не знають. В людському коханні присутні два аспекти моральності чи моралізаторства: 1) любов за моральні якості і 2) обов'язок кохати і бути вірним. Також без наявності мінімуму інтелектуальних якостей, кохання неможливе. Не можна кохати об'єкт, геть позбавлений моралі та інтелекту.

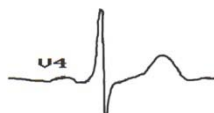
На етапі стирання слідів реально значущих для суб'єкта і ідей цієї значущості, головну роль у збереженні почуття кохання відіграють вже не сліди і не ідеї, а символи слідів: запахи, обстановка. Ідея спочатку стає на місце враження, заміняє його (ідея про цінність об'єкта на підставі вражень насолоди від об'єкта), але діє з не меншою силою на свідомість, аніж безпосереднє враження і сліди минулих вражень. Враження – це не відчуття і не сприймання безпосередньо, а те, що залишається після того, як об'єкт припиняє діяти на наші органи чуття, після того, коли ми перестаємо сприймати об'єкт. Наші органи чуття «пам'ятають» – ось це і є враження. Коли вони починають «забувати», тоді на місце вражень, що стираються, стають ідеї, ідеї про цінність тих вражень, які вже не сприймаються. Почуття вже «не пам'ятають», або дуже смутно «пам'ятають», ідеї ж атакують свідомість з не меншою силою і вимагають добиватися того, що ти втратив. З відчуття і сприймання наше мислення «знімає копію», яка лишається після відчуття і яку ми називаємо враженням. При зникненні «афективної пам'яті» залишається ідея про цінність об'єкта («інтелектуальна пам'ять») і вона не менш сильна.

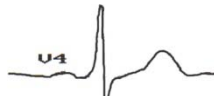
Поняття про святість кохання виникає в нас у дитячому віці апріорно, тобто з філогенетичного досвіду, уявленням про якесь божество у вигляді жінки.

Любов і вірність вважаються поняттями ідентичними. Однак вірність пов'язана з обов'язком, а обов'язок з'являється тоді, коли слабшає кохання. Коли ж кохання сильне, не потрібен жоден обов'язок і жодна вірність.

Ревнощі підсилюють кохання. Ревнощі виникають при можливості втрати об'єкта. Будь-яка інша можливість втратити об'єкт, як і ревнощі підсилюють кохання.

Не може бути кохання, яке прагне панувати, каже Ніцше. Справді справжнє кохання хоче лише підкорятися, в цьому і сутність закохування, тобто самоприниження суб'єкта перед об'єктом. Навпаки ненависть як протилежність любові прагне панувати.

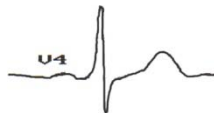
Жодна жорстокість об'єкта кохання у відношенні до суб'єкта не може бути аморальною, якщо це не зачіпає сфери народження дітей. Лише чоловік у цьому випадку може бути аморальним у стосунку до жінки. Жодний об'єкт, який не відповідає на взаємність суб'єкта, не може бути визнаний аморальним, навіть тоді, коли суб'єкт, позбавлений взаємності, закінчує життя суїцидом.

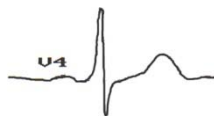
У коханні моменти передчуття, передбачення почуття – найбільш кульмінаційні.

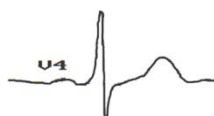
При відхиленні статевого інстинкту мета продовження роду ігнорується і втрачає своє значення, те саме і в найвищій закоханості. Потужна закоханість – перверзія.

Вважають, що кохання не було притаманне епосі античності, позаяк ця епоха повністю придушувала особистість, але ж кохання стосується в першу чергу не так особистості, як роду і навіть при повному деспотизмі стародавнього Сходу і античності могло існувати кохання майже в нашому сучасному розумінні. Про це свідчить «Пісня над піснями» і лірика стародавнього Єгипту.

Мистецтво так само, як і платонічне кохання, відривається, йде геть від своїх коренів, яблуко дуже далеко падає від яблуні, стає чимось самодостатнім, зневажаючи те, що його породило і ми всі у здивуванні: ось дитя, настільки не схоже на батьків. Процес відходу мистецтва і кохання від своїх коренів – діалектичний момент заперечення, перехід до нової якості.

Пасторальна ідилія. Її причини дуже прості. Для закохування потрібне дозвілля. У пастухів робота, де багато дозвілля, звідси й пасторальна ідилія. Найкраще вміють

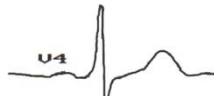
закохуватися і кохати багаті і бездіяльні люди. Найзнаменитіша любов – лицарська. Лицарі здебільшого лише зрідка воювали і не займалися ні науками, ні мистецтвами, мода не дозволяла їм вчитися, а походження – займатися торгівлею. Ось вони і вдосконалювалися у мистецтві кохання. Монстри справжнього кохання – це люди ситі, багаті і бездіяльні, або ж мистецькі натури.

ЗАКОНИ ЗАКОХУВАННЯ

```

*****
      : P+  : P-  : Q   : R   : R1  : S   : T+  : T-  : ST  :
*****
  I:  0.7  : -   : -   : 3.6 : -   : 2.1 : 1.1  : -   : 0.3  :
  II: 2.2  : -   : 1.0 : 19.5 : -   : 1.8  : 1.8  : -   : 0.0  :
  III: 1.4  : -   : 1.2 : 19.0 : -   : 0.5  : 0.9  : -   : -0.2  :
  AVR: -    : 1.4 : -   : 1.1 : 2.5 : 11.8 : -    : 1.4 : -0.5  :
  AVL: -    : 0.3 : 7.9 : -   : -   : -    : 0.3  : -   : -0.1  :
  AVF: 1.8  : -   : 1.0 : 19.0 : -   : 1.0  : 1.3  : -   : -0.0  :
  V1: 0.3  : 0.5 : -   : 3.3 : 3.8 : 14.2 : 0.5  : 0.2 : 0.3  :
  V2: 0.3  : -   : -   : 4.6 : -   : 25.8 : 4.3  : -   : 1.2  :
  V3: 0.6  : -   : 0.2 : 5.3 : -   : 12.8 : 5.3  : -   : 1.4  :
  V4: 0.8  : -   : -   : 13.0 : -   : 7.0  : 4.1  : -   : 0.6  :
  V5: 0.8  : -   : -   : 12.0 : -   : 2.5  : 2.4  : -   : 0.3  :
  V6: 0.5  : -   : 0.1 : 10.2 : -   : 1.7  : 1.8  : -   : 0.1  :
*****

```


Найвідоміший до цього часу закон статевого притягання, який на початку двадцятого століття проголосив австрійський психолог Отто Вайнінгер, говорить, що взаємно найкраще притягаються ідеальний чоловік і ідеальна жінка, тобто ті зразки людського виду, які мають у собі найкраще виражені риси своєї статі. Втім, оскільки ідеального чоловіка та ідеальної жінки не існує, то за Вайнінгером найкраще будуть притягатися ті індивідууми чоловічої та жіночої статі, яким бракує доповнення рис протилежної статі для утворення в сумі однієї ідеальної жінки та одного ідеального чоловіка. Наприклад, для чоловіка, у якому є $3/4$ мужності і $1/4$ жіночності найкраще статево доповнення складе жінка, яка містить у собі $3/4$ жіночності і $1/4$ мужності. Ця умова, за Вайнінгером і є основою для закохування, або як писав Гьоте «споріднення душ».

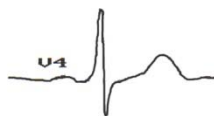
Закон Вайнінгера сам по собі досить переконливий і заперечувати його не має сенсу, утім він гарний власне сам по собі, в ідеальному варіанті, у відірваному метафізичному розумінні. З позиції ж діалектики він виявляється неспроможним, позаяк його втіленню в реальному житті перешкоджає ряд чинників, які сильніші від нього, а тому й нівелюють його дію. В ідеальний закон втручаються фактори соціального життя, замкнутості суспільних осередків та ще купа різних причин, котрі фактично зводять його нанівець. Закон Вайнінгера мав би бути ідеальним для несоціальної природи, але в суспільстві він сильно пробуксовує. Які ж закони суспільного життя перешкоджають втіленню ідеального закону статевого притягання?

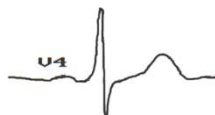
Дія законів фіксації на будь-якому об'єкті і вибірковості починає виявлятися лише за наявності необхідних чинників: об'єкта і суб'єкта взагалі, їхнього здоров'я, краси, розумових здібностей та іншого, причому все це повинно бути розвинуте хоча би у середньому ступені. Питання про те, чи зможемо ми кохати негарну жінку, стоїть лише таким чином: до якої міри негарну. Якщо ми стверджуємо, що зможемо покохати максимально негарну жінку, то принцип софістики приведе нас до моменту заперечення самого об'єкта. Те саме і з моральними, інтелектуальними та іншими якостями.

1) Закон потенційних стосунків

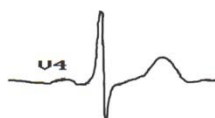
Закон потенційних статевих стосунків полягає у тому, що теоретично ми завжди і всюди стоїмо у потенційному стосунку до всіх об'єктів протилежної статі, які існують у світі.

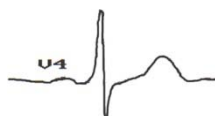
Потенційна невірність, невірність за обставинами, яка дримає у кожній жінці чи чоловікові, і є тим потенційним статевим стосунком до всіх об'єктів протилежної статі. Навіть у тих випадках, коли ця потенційна невірність не має жодної нагоди втілитися в реальність, вона все ж виявляється у компенсаторських механізмах: у думках, мріях, зацікавлених у статевому стосунку поглядах на об'єкти протилежної статі. Це і є власне виявом статевої невірності у компенсаторських формах, це власне ті погляди, про які Христос говорив: «Хто подивиться на жінку з пожадливістю, той вже вчинив перелюб з нею у серці своїм».

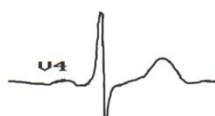
Дійсність – це реалізована можливість. Теоретично у світі немає нічого, що було би у реальності або у можливості, все лише перебуває на шляху від можливості до реальності. Потенційну можливість статевих контактів з усіма об'єктами протилежної статі не можна назвати реальною, оскільки для реальної можливості повинні існувати підстави її реалізації. Така можливість скоріше є формальною. У різних людей співвідношення реальних і формальних можливостей статевих контактів є різне. Один мій знайомий мав у блокноті більше двохсот записів про статеві контакти з різними жінками. Деякі відомі світові актори і музиканти можуть похвалитися тисячами жінок, з якими вони протягом свого життя мали статеві стосунки. Це є прикладом розширення меж формальної можливості і показує, що різниця між формальною та реальною можливістю є відносною. Але навіть ця формальна можливість потенційних статевих стосунків з усіма об'єктами протилежної статі корінним чином відрізняється від категорії неможливого.

Навіть будучи сильно закоханою, кожна людина лишається сильним потенційним зрадником. За своєю статевою природою кожна жінка і кожен чоловік є зрадниками. Факт, що хтось не зраджує, говорить лише про те, що у цієї людини не було відповідних сприятливих обставин для зради.

Сила притягання між сексуальними партнерами (подружжям, коханцями тощо) врівноважується силою притягання кожного з них до усіх решти теоретично потенційних об'єктів протилежної статі. Коли зовнішня сила притягання зменшується, тобто суб'єкт через якісь причини, в тому числі й через кохання до об'єкта втрачає для оточуючих привабливість, то одночасно настільки ж збільшується сила його притягання до об'єкта і на стільки ж зменшується сила притягання об'єкта до суб'єкта.

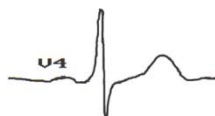

При нашому контакті з будь-яким об'єктом протилежної статі будь-де на вулиці, в кафе, в маршрутці, ми, підсвідомо вважаючи, що перебуваємо у потенційно можливих стосунках з ним, домислюємо вільність цього об'єкта, абсолютизуємо цей

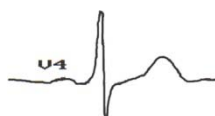
короткотривалий момент спілкування з ним, хоча можливо за декілька хвилин чи секунд наш випадковий об'єкт залишить нас і повернеться до свого справжнього суб'єкта.

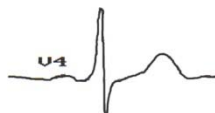
Підтвердженням того, що ми стоїмо у потенційних стосунках до всіх представників протилежної статі є й те, що свідомо чи підсвідомо ми жалкуємо з приводу того, що хтось одружився чи закохався, хоча щодо цього об'єкту ми не мали абсолютно жодних натяків на якісь стосунки. Також ми майже завжди знайдемо у собі підсвідоме задоволення чи навіть радість з приводу того, що хтось розлучається чи свариться. Навіть щодо людини, яку ми давно розлюбили і стовідсотково усвідомлюємо неможливість повернути колишні взаємини, ми відчуваємо незадоволення, коли ця людина знаходить собі партнера і радіємо, коли вона, розірвавши з кимсь стосунки, знову залишається одна.

Усі об'єкти на стадії потенційних статевих контактів є власне об'єктами. На стадії закохування такий об'єкт стає вже ідеал-об'єктом, що вказує на перехрещування або накладання змісту ідеалу зі змістом об'єкта. Це перехрещування обсягів може бути різноступеневим, навіть деколи повним збігом ідеалу з об'єктом у нашій свідомості.

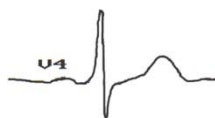

У законі потенційних стосунків дуже яскраво виступає поняття цінності, тобто того, що може бути втрачене. Причиною того, що ревності підсилюють почуття кохання, є якраз можливість втрати цінності. Наприклад є вільна дівчина, яка ні з ким не зустрічається і ми до неї не маємо жодних почуттів. Вона ніби вільний електрон, який летить, куди хоче. Але раптом ми побачили її з кимсь і одразу наш інтерес до неї збільшується у декілька разів. Чому? Ми відчули, що втрачається потенційно можлива цінність для нас. Те саме ми відчуваємо, коли довідуємося, що абсолютно байдужий до нас, так само, як і ми до нього хлопець чи дівчина виходять заміж. Отже при байдужому незакоханому ставленні до об'єкта, коли виникає можливість його потенційної втрати, збільшується почуття до нього, яке потім може перейти і у кохання.

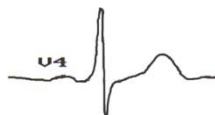

При кожній випадковій зустрічі будь-якого чоловіка з будь-якою жінкою кожен із них свідомо чи несвідомо зондує потенційну можливість вступу з об'єктом у статеві стосунки. Чи це дружня розмова жінки з другом її чоловіка, якого вона знає багато років, чи це мимовільний погляд хлопця на зовсім незнайому дівчину на вулиці, чи відносини водія з жінкою, яку він випадково підвіз і яка за декілька хвилин вийде з машини і він її ніколи в житті більше не побачить – у всіх цих та мільйонах інших випадків ми безумовно свідомо чи підсвідомо зондуємо можливість статевих стосунків. Тобто теоретично усі чоловіки і усі жінки відповідного віку перебувають один до

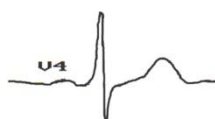
одного у стосунку можливих сексуальних контактів, тобто у стосунку набуття потенціальних цінностей.

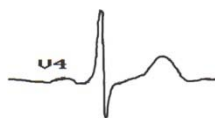
Виходячи з діалектичного принципу все ж момент відносний, а рух — абсолютний: фіксованість відносна, рух лібідо у напрямку до всіх потенційно можливих для його задоволення об'єктів — абсолютний.

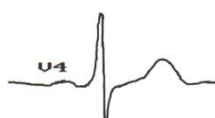
Ревнощі до минулого хвилюють нас настільки, наскільки вони потенційно можуть стати для нас реальними у сьогоденні чи в майбутньому.

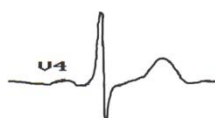
Надія ніколи не полишає людини. Людина від природи — це істота, що надіється. Найбільше людина надіється у коханні, але що таке надія у коханні? Це не що інше, як дія закону потенційних статевих стосунків. Навіть коли нам здається, що жодної надії немає, ми все ж надіємось на повернення втраченого кохання чи на набуття нового.

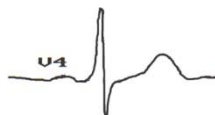
Закон потенційних статевих стосунків змушує жінку завжди залишатися на варті, тобто при будь-яких контактах зі знайомими чи незнайомими чоловіками, вона якщо не відкрито кокетує, то принаймні ретельно стежить за кожним своїм кроком, жестом, словом, аби завжди виглядати у якомога привабливому світлі. Те саме певною мірою стосується і чоловіків.

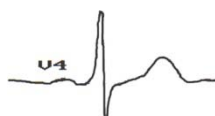
Дію закону потенційних статевих стосунків підтверджує те, що жінка, яка вийшла заміж і кохає свого чоловіка, знаючи, що він теж її щиро кохає, ні на грам не буде зменшувати вживання косметики, буде намагатися якнайкрасивіше вдягатися і завжди виглядати перфектно, незважаючи на настанови Святого Письма, яке каже, що жінка опановує чоловіка «не плетінням волосся і не коштовними шатами». Якщо ми навіть припустимо, що жінка прикрашає себе і стежить за собою виключно для єдиного свого чоловіка, то робить вона це знову ж таки згідно з дією закону потенційних стосунків, щоби її чоловік не знайшов якогось більш привабливого сексуального об'єкта. Навряд чи та сама жінка, яка стверджує, що стежить за собою лише для чоловіка, робила б те саме, якщо би перебувала з ним на безлюдному острові.

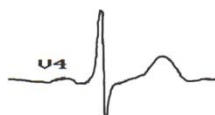
Незаміжні й нежонаті зірки: актори, співаки, музиканти користуються більшою популярністю, аніж одружені. При укладанні мільйонних контрактів зірок світового рівня одним із найважливіших пунктів є те, щоби зірка не одружувалась. З цього випливає, що фанати протилежної статі (здебільшого жінки) більше обожають свого кумира, якщо він неодружений. Звичайно шанс для бідної і негарної дівчини на іншому боці планети одержати для себе, припустимо якогось Робі Вільямса, є мізерним, але закон потенціальних стосунків щодо будь-якого об'єкта у світі відіграє все ж свою потужну і містичну роль.

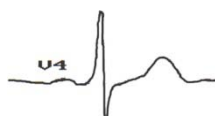
Страх на краю прірви викликаний потенційною можливістю у неї впасти, хоча ймовірність цього мізерна: несподіваний порив сильного вітру, обвал скелі, настирливе бажання випробувати свою сміливість, підсуваючись якомога ближче до краю безодні. Потенційна можливість будь-чого навіть при найменшій імовірності – велика сила, тому ми так віримо у можливість будь-яких статевих стосунків.

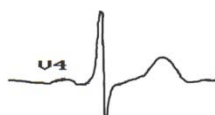
Абстрактна можливість – це міф, який ніколи не перетвориться на дійсність, тому що турецький султан ніколи не стане Папою Римським, хоча і для цього варіанту є абстрактна можливість. Абстрактна можливість велика сила: дайте лише її примарність будь-якій людині і вона стане щасливою, життя її стане світлим і радісним. Розум і логіка кажуть: абстрактна можливість ніколи не здійснюється, султан не зможе стати Папою Римським, а надія потужно розгортає свої ілюзії на повну силу і людина радіє – є надія.

2) Закон фіксації на будь-якому об'єкті Другий закон статевих стосунків можна охарактеризувати як вибір синиці в руці на протизагу журавлеві у небі. Цей закон говорить, що за декількох рівних можливостей при закохуванні чи обранні шлюбного партнера найкращий партнер є той, хто більш доступний. Більша доступність партнера приводить до справжнього закохування.

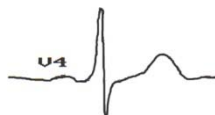
Ідеальне статеве доповнення, проповідуване теорією Отто Вайнінґера, рідко може здійснитися в умовах певного соціального ареалу, тобто обмеженого числа об'єктів протилежної статі, які людина може потенційно зустрінути в обмеженому колі свого щоденного існування.

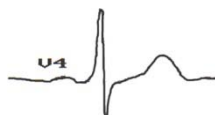
Соціальний ареал або осередок – це певна кількість об'єктів протилежної статі, які виступають, як цілком реальні потенційні статеві об'єкти для даного суб'єкта (робота, навчання, друзі, родичі тощо). Цей ареал може розширюватися чи звужуватися завдяки певній комунікабельності суб'єкта.

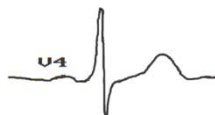
Коли хлопчик і дівчинка зростають разом, у більшості випадків вони покохають одне одного лише завдяки стереотипу, що нав'язує себе і прагне фіксації на тому об'єкті, який найбільше крутиться перед очима.

Необхідність і випадковість діють у коханні абсолютно узгоджено. Ми випадково, справді випадково закохуємося в об'єкт, але лише тому, що нам необхідно було закохатись. Ці два чинники діють ніби з різних сторін, але завжди логічно і узгоджено.

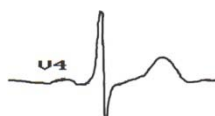
Те, що деколи у негарних жінок бувають гарні чоловіки – зайве підтвердження, що чоловіча краса не є великою цінністю у статевих стосунках. Якщо ж у соціально слабких чоловіків гарні жінки, то це здебільшого можна пояснити двома причинами: 1) ілюзією щодо соціально важливих рис чоловічого характеру, яким так і не судилося зреалізуватися, 2) гарна жінка, не знаходячи у своєму соціальному ареалі гідного для себе партнера, аби внаслідок довготривалої дитячої або юнацької дружби, фіксується на партнері, який за своїми соціальними чи матеріальними показниками не відповідає її красі. Стереотип з часом міцніє і його буває важко розірвати.

Кохання з першого погляду – миттєва фіксація суб'єкта на будь-якому об'єкті на основі до краю накопиченого лібідо.

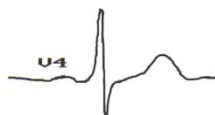

Статевий потяг, або лібідо – недиференційоване почуття, воно глобальне і ніби претендує на кожний об'єкт протилежної статі, на протигагу цьому любов – найбільш специфічна диференціація лібідо у бік від загального до одиничного, до наступної конкретної кінцевої фіксації на визначеному об'єкті.

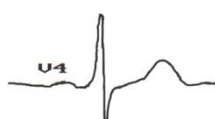

Не варто занадто абсолютизувати «мить, яка визначає долю». Випадковість – це лише вияв закономірності, яка будучи сильною і стійкою, в будь-який час і в будь-якому

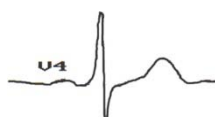
місці знайде цю випадковість. У коханні деколи збіг обставин може відіграти вирішальну роль, але лише у тому випадку, коли суб'єкт під дією закону фіксації на будь-якому об'єкті, коливається між двома об'єктами. Тут при рівних шансах, перевагу одному з варіантів може бути віддано і внаслідок збігу обставин. Але в подальшому сила фіксації і стереотипу майже цілковито усуне можливість переключення на ті об'єкти, які вже залишилися поза увагою. Отже у «миті, яка визначає долю» панує лише співвідношення закономірного і випадкового.

Статевий ідеал, який і спонукає до неминучого закохування, формується під впливом соціальних установок. Такі ідеали в усіх однакові як цвяхи: вона «надзвичайно гарна, ніжна, добра», він «надзвичайно мужній, розумний, сильний.»

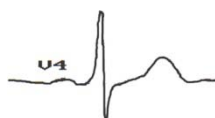

Підкорятися закону фіксації на будь-якому об'єкті схильні більше люди з переважанням логічного мислення (другої сигнальної системи), аніж емоційні (з переважанням першої сигнальної системи). Творчі емоційні натури проходять шлях від споглядання (об'єкта) до поняття (шлюбу), особистості з перевагою логічного мислення навпаки – від поняття до об'єктів і далі до вибору об'єкта, тобто для них кінцева мета – шлюб, а звідси початкова мета – закохатися. Для першого варіанту характерно не думаючи про жодний шлюб, навіть і про кохання, зустріти когось, закохатись, бурхливо радіти й страждати, не знаходячи виходу із ситуації, а тоді вже подумати про шлюб, як про можливу панацею від того, що сталося. Для другого варіанту закохування і шлюб логічно продумані і тому тут закон фіксації на будь-якому об'єкті виступає найяскравіше.

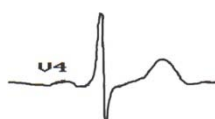

3) Закон вибірковості

Закон вибірковості говорить, що у статевому притяганні краса жінки є еквівалентом багатства, слави та інших соціальних досягнень чоловіка, на які вона і обмінюється.

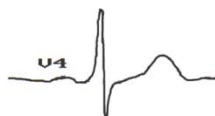

Закон вибірковості як ніщо інше демонструє якісну різницю між людиною та твариною. Глибинно біологічна сутність кохання корегується соціальними чинниками, а саме законом вибірковості.

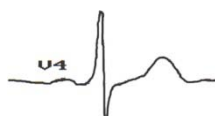

Закон статевого притягання Отто Вайнінґера діє, як закон природи, як закон біологічний. Але тут в його дію вмішується інший закон, закон соціальний, який сплутує усі карти закону біологічному. Далі ці два закони борються між собою, борються в

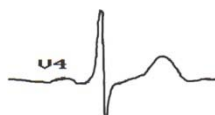
кожній людині. І перемагає новий закон, закон суспільних відносин, як більш сильний в умовах розвинутого суспільства. Головне в новому законі належить інтелектові, риси характеру відіграють тут лише допоміжну роль, це лише допоміжні чинники, які скеровують інтелект у потрібному напрямку, і ось іноді жінки хибно попадаються на ці риси характеру і зазнають невдачі.

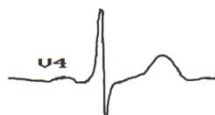
Ми звичайно кохаємо в об'єкті не одну визначальну рису: красу чи соціальні переваги, а сукупність чинників, у якій одні з них відіграють вирішальну, інші – відносну, підпорядковану роль. Закон вибірковості стосується певного співвідношення основних чинників – краси і соціального престижу, оскільки це головні ознаки жінки й чоловіка, все ж інше відіграє допоміжну роль.

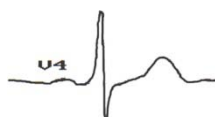
Закон вибірковості – це найвищий теоретичний продукт соціалізації людини, найбільше залучення біологічної категорії прекрасного у сферу суспільних відносин.

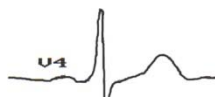
Закон вибірковості, актуалізований в людині сукупністю філогенетичного і онтогенетичного досвіду, у більшості випадків скеровує її до найоптимальнішого варіанту.

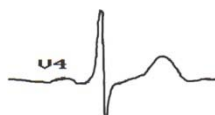
Єдність закону вибірковості і закону фіксації на будь-якому об'єкті полягає в тому, що не маючи можливості реалізувати ідею про ідеальний об'єкт, стогнання духу роду підсовують нам перший-ліпший прийнятний варіант, але варіант обов'язково в межах закону вибірковості.

Діалектична залежність закону фіксації на будь-якому об'єкті і закону вибірковості полягає у тому, що в першому випадку ми фіксуємося на «любє» у відношенні до ідеального варіанту і до інших прийнятних варіантів, у другому ж законі ми вибираємо об'єкт у межах доступного для нас певного обмеженого соціального осередку. Таким чином закон фіксації на «любє» говорить, що за наявності суб'єктивних передумов ми неодмінно зафіксуємося на будь-якому більш чи менш прийнятному об'єкті протилежної статі в будь-якому місці і в будь-який час відповідно до закону вибірковості. Таким чином ці два закони діють у взаємозв'язку, позаяк людина мусить закохатися будь-де і в будь-кого, але робить це на підставі закону вибірковості, який розширює ареал можливих об'єктів у межах доступності.

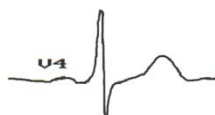

Те, що жінки частіше кидають чоловіків, ніж це буває навпаки, поряд із більш лабільним жіночим стереотипом є й те, що соціальна цінність чоловіків також є незрівнянно лабільнішою, ніж жіноча цінність – краса. Чоловік в одну хвилину може стати жебраком чи мільйонером у той час, коли краса жінки – цінність відносно стабільна. Коли в ареалі певної жінки з'являється чоловік із новими набутими соціальними перевагами, їй вже набагато легше увійти у відповідну «хімічну сполуку». «Вільний електрон» вивільнюється і на його місце стає інший.

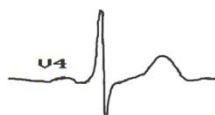

У законі статевої вибірковості, як би це цинічно не звучало, виступає економічна форма обміну: ми намагаємось щось придбати, віддавши щось у замін. Форма статевого обміну наближається до товарної форми. Кожна людина має у собі якусь товарну вартість навіть у тому, що до моменту свого дорослішання у кожную людину вкладено досить багато праці і вартості з боку батьків, наприклад матеріальні затрати на виховання і освіту.

Що ж до жіночої краси, то вона є кількісно визначеною формою цінності жінки, яка мала би обмінюватися на відповідну кількість чоловічих соціальних переваг. Якщо проститутка продає своє тіло на певний час, то безумовно, що її тіло і вона сама як особистість виступають як товар, який містить у собі споживчу вартість і частково вартість у вигляді нарядів, косметики тощо. Акт продажу тут обумовлено досить точно і докладно: покупець в будь-який час може вимагати товар, знаючи, що він платить за нього гроші. Тут фігурують платіжно-розрахункові операції, власник будинку розпусти чи сутенер платить податок державі, хабарі поліції, рекетирам і тому подібне, тобто заперечувати чисто товарний характер таких відносин неможливо. Таким чином людина тут виступає як товар у сфері інтимних послуг. Так само досить часто утриманки, коханки і навіть дружини є тим самим товаром, який обмінюється на гроші та інші соціальні переваги. Вся різниця з проститутками лише в тому, що тут акт купівлі-продажу відкрито обумовлений, хоча є й шлюбні контракти, де теж все юридично обумовлено. Таким чином дуже поважні і шановані у суспільстві звичаєві норми нічим не відрізняються від купівлі проститутки. Розбіжність тут лише в тому, на який час купується жінка: на годину чи на все життя.

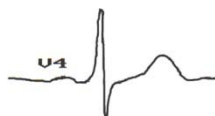

Жіноча краса і матеріально-соціальний рівень чоловіка – це два супер-товари, які перебувають між собою у відповідному еквівалентному стосунку, обмінюються лише один на інший і більше ні на що, і все ж у підсумку зводяться до спільного мірила – грошей. Чоловік гарну зовнішність жінки робить своєю власною формою вартості.

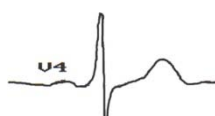

При шлюбному або іншому статевому обміні краса жінки не є для неї споживчою вартістю як такою, але лише засобом обміну для одержання інших благ. Справді, що жінці робити зі своєю красою, виключаючи патологічний нарцисизм? Для чоловіка ж жіноча краса є найбільш бажаною метою усього його існування. Утім краса жінки при обміні на соціально-матеріальні переваги чоловіка не відчужується як бездушний товар, бо саме ця краса є її іманентністю, її якісною визначеністю, краса як товар ніколи не залишає товаровласника. На противагу цьому чоловік може легко відчужувати свою цінність як товар, у першу чергу своїми грошима і матеріальними цінностями, він може принести у жертву навіть своє соціальне становище, тобто його товар здебільшого не іманентний йому. Хоча витoki кінцевої цінності соціального чоловіка мають свої корені у рисах характеру, інтелекті та вольових установках, але навіть ці витoki менше притаманні чоловікові, аніж краса жінці. Чоловік може протягом свого життя виробляти волю, характер, розвивати свій талант чи нехтувати цим талантом. Краса ж жінці дана раз і назавжди і її майже неможливо розвинути, збільшити.

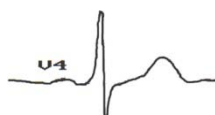
Таким чином при шлюбному обміні, символічному шлюбному контракті жінка пропонує чоловікові невідчужуваний від неї товар, свою красу, тобто товар, який надається чоловікові, як іграшка дитині, яка в будь-який час може бути від нього відібрана, адже чоловік не може володіти жінкою як власністю протягом довготривалого часу без її згоди. Чоловік, який надає жінці товар, більш відчужений від себе у вигляді своїх матеріальних і соціальних досягнень над іншими, ризикує більше: якщо жінка достатньо спритна, вона може висмоктати у чоловіка весь його статок, використати його соціальні зв'язки і нерідко завдає йому непоправного удару, при цьому не згубивши ні грама свого товару – краси.

Жінки доволі часто помиляються щодо своєї ціни, тобто суспільного еквіваленту своєї краси, але здебільшого у бік її переоцінки. Тому певна кількість гарних жінок залишаються старими дівами в очікуванні свого «еквівалентного принца».

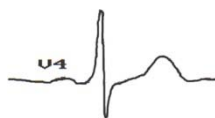

До жінки найкраще пасує вислів: «*Omnia mea mecum porto*». Чоловік в особі жінки отримує як головну цінність її тіло, все ж решта: психологічні якості, характер, голос, манери, темперамент він одержує ніби в придачу, в доповнення, одержує як атрибути, доповнення до тіла, як те, що вигідно доповнює, скрашує тіло.

Раніше жінки цінували в чоловіках «мужність», тобто широкі плечі, тверді м'язи і таке інше. Це чинники, завдяки яким чоловік міг добути найбільше їжі, вийти переможцем у боротьбі за існування з іншими, тобто забезпечити найоптимальніші матеріальні умови життя для жінки та її потомства. З віками ці критерії мужності змінилися. Сучасна любить чоловіка теж за «мужність», але тепер ця «мужність» – риси характеру за наявності яких можна досягнути якнайбільше матеріальних та соціальних

переваг у сучасному суспільстві – твердість характеру, сміливість, рішучість, наполегливість.

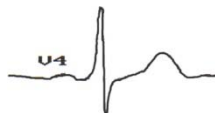

Все, що дає мені щастя, я отримую за рахунок перерозподілу благ на свою користь, фактично відбираючи їх в усіх решта жителів Землі. Майже неможливо одержати матеріальне щастя, не приносячи хоча би теоретично нещастя іншому або незалежно від нещастя іншого. І здається єдиною сферою взаємного щастя є сфера кохання, де ніхто нічого не втрачає, а лише отримує щастя, яке включає «Я» і «Ти». Але й тут закон вибірковості, тобто закон третього зайвого майже завжди змушує когось страждати.

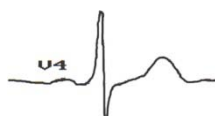
РОЗДІЛ V
КОХАННЯ & СУСПІЛЬСТВО

\$

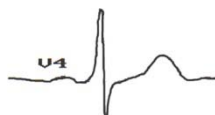
Над людиною тяжіє такою ж мірою суспільне прокляття, як і біологічне. Адлеризм, тобто потяг до досягнення найбільшого соціального престижу – це лише втілення певних компенсаторських механізмів. Майже все, чого домагається людина у суспільстві, окрім грошей, видається чимось несправжнім і оперетковим. Все робиться для галочки, для заспокоєння, що щось зроблено, відпрацьовано. Утім інстинкт суспільного життя – адлеризм є чи не найважливішою рушійною силою нашого життя і найяскравіше він виявляється в коханні.

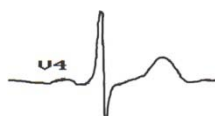
Життя в суспільстві – це головна сутність людини. Спільність людини з іншими людьми є настільки високою цінністю, що навіть може підсилювати духовну насолоду: у товаристві інших ми набагато сильніше насолоджуємося природою, музикою, аніж на одинці, розділені духовні почуття стають більшими. Навіть жарт, прочитаний на самоті видається нам менш дотепним, аніж виголошений у товаристві. Причина цього явища – соціалізація, тобто насолода від усвідомлення, що ми вміємо насолоджуватись.

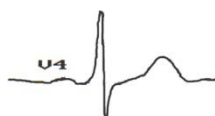
Феномен таланта, генія, героя – наскрізь соціальний, як показник переваги над іншими людьми, в цьому й полягає його сутність. Геній, герой сам по собі без суспільства не був би тим, чим він є хоча би через те, що його не було би з ким порівнювати.

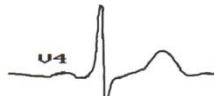
Красива жінка не може працювати прибиральницею, на будівництві, у пральні, на інших важких чи брудних роботах, бо це суперечить її соціальній значимості.

Такі риси чоловіка, як доброта, ніжність, співчуття – історично іманентно притаманні жінці і більшість жінок не буде кохати такого чоловіка за «бабські» риси характеру.

Чоловік, який хоче добитися кохання жінки навіть не своїм підкоренням їй, а справжньою жертвністю, також приречений на провал, його відштовхнуть як несумісне тіло. Навіть набуте знання того, як треба поводитися з жінками, мало допоможе, бо цьому навчитися неможливо, ці якості треба мати в крові. Лише поступове й постійне тренування таких рис характеру при певних задатках, «навчення» брутальному і владному поведженню з жінкою, може дати певні результати.

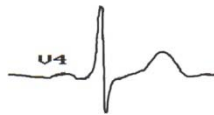
У справжньому сильному коханні, навіть не платонічному, чоловікові чужі поняття ієрархічності, підкорення, він прагне злиття з об'єктом, але не в розумінні підкорення чи влади, а в розумінні повної рівноправності, злиття в одну субстанцію, де протиріччя, виражені у боротьбі, у якомусь володарюванні або підкоренні, шкодять цілісності й ведуть до загибелі цілого. («Вже не два тіла, а одне», – як каже Святе Письмо) Але навіть якщо би жінка і хотіла цього злиття, цієї рівноправності, їй би це не вдалося, як це вдається чоловікові через те, що чинники суспільного підкорення володіють нею неподільно.

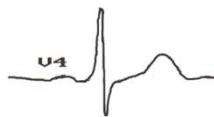
Жінки можуть любити чоловіка і за моральність, тому що мораль – це суспільна цінність, її суспільство цінує може й лицемірно, лише на офіційному рівні, але все ж цінує. А те, що ціниться суспільством, вигідне.

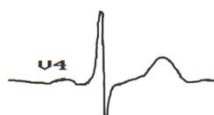
Навіть у доні Жуані жінки цінили твердість його натури, яка не підкорялася суспільній думці і завжди йшла їй наперекір. Це власне та твердість, якою можна досягнути і високого суспільного становища.

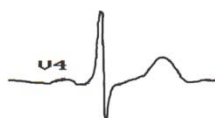
У кінцевому підсумку жінка надає певному чоловікові перевагу перед усіма іншими лише згідно із ієрархією суспільних цінностей, з його соціальною значимістю, тобто із зовнішньою стороною його життя.

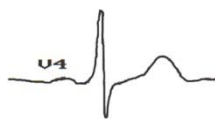
Реалізація несвідомих чи усвідомлених устремлінь жінки одержати в особі об'єкта матеріальні і соціальні блага є власне опредмечуванням, тобто реалізацією ідей, перетворення цих ідей у відчутну предметну іпостась. Жінка свідомо захоплюється рисами характеру чоловіка, його здібностями, інтелектом тому що несвідомо бажає їхнього реального опредмечування. Коли інтелект чоловіка втілюється у дійсність: розкішний автомобіль чи заміська вілла, то таким чином для жінки вирішується питання про об'єктивну цінність чоловіка. Якщо ж виявляється невідповідність між ідеєю і одержаними реально певними матеріальними перевагами, то жінка переконується у ілюзорності своїх сподівань і попередніх уявлень і таким чином визнає свій програш як провидиці того, у що можуть реально втілитися задатки чоловіка.

Для того, аби мати успіх у жінок, треба вміти, наскільки це можливо, абстрагуватися від їхньої людської сутності, тобто бачити в жінці лише знаряддя для здобуття насолоди. Як тільки ми починаємо вбачати у жінці її людську сутність і тим самим виявляти свою слабкість, наші шанси на успіх у коханні одразу зменшуються. Жінка сама воліє, аби її розглядали, як родоу, а не людську сутність. Там, де ми виявимо до жінки, співчуття, жалість, самопожертву, наші шанси на успіх падатимуть. Звичайно спочатку таке поводження з нею буде їй подобатися, але невдовзі все ж вона нас відкине. Схоже до цього, коли у перший момент знайомства ми будемо бити жінку ногами, їй це може не сподобатися, але потім, коли вона оцінить нашу силу і рішучість, вона безсумнівно буде липнути до нас. Проте не намагайтеся обманути жінку і зіграти роль мужнього чоловіка, вам не притаманно: в будь-якому випадку вона своїм жіночим чуттям вас розкусить і визначить ваші справжні риси. Адже жінки природжені судді гідності чоловіка, каже Руссо.

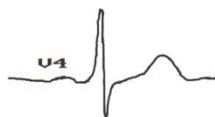
Жінки деколи помиляються, зваблюючись тими чоловічими рисами характеру, які не можуть позитивно зреалізуватися у сучасному суспільстві. Буває, що в чоловіка є риси сили волі, мужності, наполегливості, але йому бракує гнучкості, хитрості, інтелекту, аби чогось досягнути у суспільстві. Ці останні риси пізніші у філогенетичному розвитку людства, більше усупільнені. Жінка зваблюється цими первісними рисами і тому зазнає невдачі, вона довго чекає, коли ж ці риси повною мірою зреалізуються, але може цього й не дочекатися.

Жінка любить у чоловікові не просто риси характеру, а риси суспільні, не просто наполегливість, а наполегливість суспільну, не просто інтелект, а інтелект суспільний. Частіше усього жінка насолоджується не цими рисами у чистому вигляді, а свідомим чи несвідомим передчуттям суспільного втілення цих рис. Первісні риси чоловіка – сила, мужність, сміливість, наполегливість, рішучість, тобто ті риси, за допомогою яких він колись міг вбити більше диких тварин для забезпечення життя, з еволюцією суспільства переросли у риси чисто суспільні, навіть абстрактні, відірвані від свого первісного значення, але лишилися рисами з тою самою назвою і та сама мужність і сила волі вже стають суспільними. Первісні риси здебільшого менше цікавлять сучасну жінку і вона надасть перевагу кволі, безсилі мільйонеру перед м'язами того, який ходить у подертих штанах. У цій трансформації чоловічих рис якнайяскравіше видно велетенську, майже магічну силу «усупільненості» людини.

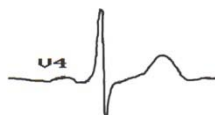
Вміння заробляти гроші стало для чоловіка третинною статевою ознакою, яка замінила м'язи і мужність.

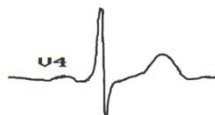
Жінка, коли одержує від чоловіка удар по фейсу, одержує в реальному опредмеченому вигляді іманентні риси чоловічого характеру, які сигналізують про його силу і рішучість і тому у більшості випадків це впливає позитивно на їхні відносини.

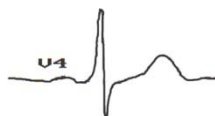
Християнські цноти: любов, доброта, жертовність, аскетизм не можуть бути об'єктом жіночого кохання і логічно, що втіленню цих чеснот – монахові і жіноче кохання ні до чого. Жінка насправді любить язичницькі чесноти чоловіка: силу, рішучість, якості завойовника, переможця. Жінці ні до чого апостол Павло який хвалився своїми немочами або Августин чи Лойола, вона завжди надасть перевагу Наполеонові чи Рокфеллеру. Христос говорив: «Я тихий і покірливий», таким чином Він не міг бути об'єктом любові жінок. Класична суспільна жінка не може любити Христа, адже Він не має власної думки і завжди посилається на думку Свого Отця. Божественна сутність Христа мало цікава для жінок. Вони вимагають від Нього здебільшого лише вигоди для себе: кровоточива і ряд інших жінок – одужання, хананеянка – зцілення своєї доньки, самарянка біля криниці просить у Нього для своєї вигоди живої води, навіть не знаючи, що це таке. Марта клопочеться на кухні, а Марія, як це чинить дуже багато жінок, робить вигляд, що розуміє духовну сутність чоловіка, а насправді лише підтакує, не розуміючи цього.

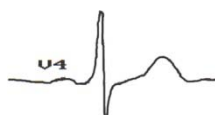
Жінка – мірило, прилад для вимірювання соціальної значимості чоловіка. Покажи мені, хто твоя, жінка, коханка, дівчина і я скажу, хто ти на соціальній драбині.

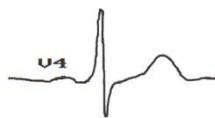
Жінки здатні кохати в чоловікові тільки зовнішнє, тобто те, чим він володіє і що собою являє у суспільстві, а не його внутрішню сутність. Шопенгауер дивувався, що чоловік у сто разів більше прагне досягнути зовнішніх благ, аніж вдосконалювати свій внутрішній духовний світ, що незмірно важливіше для щастя людини. Утім якщо під щастям розуміти кохання жінки, або трактувати це кохання як складову частину більш широкого поняття щастя, то більшість чоловіків прагнуть досягнути багатства і суспільного престижу, тобто йдуть до свого щастя нехтуючи своїм внутрішнім духовним світом. Бо дуже важко чи майже неможливо займатися діяльністю, спрямованою на матеріальне збагачення і одночасно вдосконалюватися духовно.

Здебільшого жінку або мало цікавить, чим займається її чоловік чи коханець, або вона як *tabula rasa* чи губка всмоктує все те, що цікавить її партнера.

Молодим дівчатам здебільшого подобаються чоловіки зрілого віку – від тридцяти і старші. Це пристрасть соціальна, адже це той вік, коли чоловік в основному визначає своє суспільне становище і добивається матеріальних і соціальних благ.

Більша піддатливість жінки закону вибірковості пояснюється більшою лабільністю її характеру, більш легким руйнуванням стійкого стереотипу, нетриманням старих нервових зв'язків. Ми безумовно частіше чуємо «вона його кинула», аніж «він кинув її» і таким чином оперетковий афоризм «серце красуні схильне до зради» – досить точний науковий висновок. Як тільки створюються нові обставини, де з'являється більш вигідний у суспільному стосунку чоловік, старий стереотип руйнується і виникає новий.

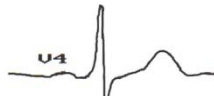

Тенденція зростання кількості розлучень минулими десятиріччями визначалася здебільшого урбанізацією, тобто ця тенденція рухалася від села до міста. Село, яке зберігає як може традиційні моральні та родинні цінності, менше сприяє розлученням: у селі все на виду, сильна так звана побутова мораль, сильніші економічні інтереси на відміну від міста, де домінує роз'єднаність, більша свобода і різноманітність.

Буквально останніми роками на збільшення кількості розлучень, впливає шалений темп життя, технічний прогрес, порушення екологічного балансу, загроза світової і локальних війн, внутрішні політичні конфлікти, безробіття, інфляція, трудова еміграція. Це все призводить до загрозової невротизації людини, що і виявляється головною причиною розлучень.

Ми мріємо про те, щоб нас покохали, як про велике соціальне досягнення, яким можна похвалитися в суспільстві. Натомість і закоханий намагається дати зрозуміти близьким і друзям, як він сильно страждає чи блаженствує. В цьому теж яскраво виступає елемент престижу, зокрема те, що людина підсвідомо вимагає похвали за те, що вона здатна на такі високі почуття. І справді підвищується соціальний престиж людини, яка переживає щастя чи горе у коханні і яка просто закохана. У Льва Толстого Вронський свій зв'язок з Анною Кареніною ставить на один щабель соціального престижу з військовою доблестю молодого генерала, який повернувся з поля битви. Честолюбний Вронський заспокоюється з приводу того, що він не воєнний герой: його неординарне кохання ставить його в очах вищого світу на один рівень з найвищим героїзмом. Один з бунінських героїв вважає, що за його велику і чисту любов до жінки Бог має простити усі його гріхи, навіть гріх розбещення шістнадцятилітньої дівчини. Звідки ж у закоханої людини виникає така самовпевненість? «Хто ж це такий, що відпускає усі гріхи?» Яка заслуга, яке досягнення людини у тому, що вона кохає? За що людині мають прощатися гріхи? І в якому сенсі треба розуміти слова Христа про грішницю: «їй багато проститься, бо вона багато полюбила»?

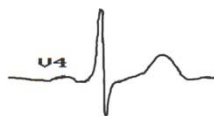
Здається таке далеке від соціалізації почуття, як ревності, має свої історичні корені у намаганні чоловіка мати достовірність свого батьківства для того, аби передати спадщину власному спадкоємцеві. Ревності мають історично досить серйозне економічне і соціальне підґрунтя.

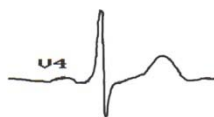
Ревності мають два основні аспекти: 1) ревності власне любовні, які зростають у міру зростання кохання до об'єкта. 2) ревності престижу, які полягають у боязні того, що хтось довідається про зраду нам нашого об'єкта і цѣ принизить нашу вагу й повагу в суспільстві.

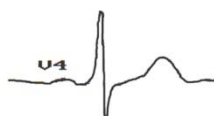
Сам шлюб і особливо його бюрократичне оформлення дуже віддає якимось обрядовим фетишизмом. Якийсь квадратний штамп у паспорті набуває величезної влади над людиною, особливо над жінкою. Це ритуально-бюрократичне оформлення довготривалого співжиття чоловіка і жінки воістину магічно-фетишистський чинник для суспільної людини.

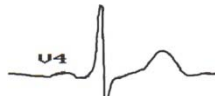
Здебільшого буває так: я її кохаю і тому вона стала моєю дружиною, але буває й таке: вона моя дружина і тому я її кохаю, я її кохаю за її соціальну значимість, як дружини. В останньому випадку виступає чинник великого соціального значення інституту шлюбу.

Виходячи з чисто фізіологічних чинників, чоловік і жінка у біологічному розвитку майже рівні, статеве життя у чоловіків здебільшого починається навіть дещо швидше. Утім розрив між чоловіком і жінкою у віці при вступі у шлюб вважається в суспільстві оптимальним у 5-7 чи навіть більше років на користь чоловіка. Жінка у свої 18-20 років вже повністю сформована для шлюбу, чоловік же повинен досягнути певного суспільного становища, а це зазвичай відбувається після 25 років.

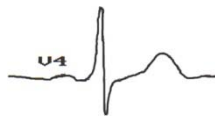
Діти постійно бавляться, тобто вдають із себе те, чим вони насправді не є. Існують два види дитячих ігор: 1) удавальні і 2) змагальні, тобто обидві категорії мають своєю основою соціальний престиж.

Самотність, неодруженість майже завжди виступає, як соціальна неповноцінність. Неодружені чоловіки у більшості країн не можуть стати політичними лідерами через гіпертрофовану цінність шлюбу.

Вирази, що означають суспільну ієрархію: «мій повелитель», «моя королева», «раба кохання» тощо надають статевим стосункам колоритного забарвлення. «Виконання усіх забаганок» в коханні – це теж екстраполяція суспільних відносин, підкорення слуги своєму панові чи підданого державі.

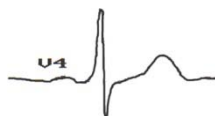
Жіночі вподобання щодо чоловіків змінювалися з розвитком суспільного філогенезу. Раніше жінки кохали сильних зі здоровими м'язами чоловіків, зараз тих, хто може здобути найбільше соціальних переваг. Цей принцип повторюється у онтогенезі чи не кожної жінки: молодим дівчаткам подобаються гарні й сильні хлопчики, подорослішавши і зрозумівши що до чого, жінки вже надають перевагу тим чоловікам, які можуть здобути суспільну перевагу, навіть якщо вони негарні і фізично не розвинуті.

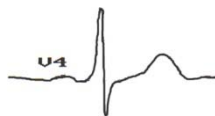
Жінки цінують у чоловікові соціальну перевагу не залежно від позитивного чи негативного ґатунку. Слава великого злочинця привертає увагу жінок не менше, аніж слава великого поета чи композитора. Граф Альтаміра у Стендаля мав перевагу бути засудженим до смерті, лише тому він тішився величезним успіхом у, паризьких дам.

Жінка навчиться кохати чоловіка не за матеріальні чи соціальні переваги лише тоді, коли чоловік навчиться кохати її не за красу.

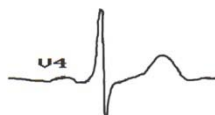
Відмова у коханні, так само, як і почуття ревності має елемент приниження суспільної значимості.

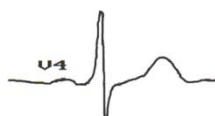
Батьками Ерота були бог Порос і Пенія. «Адже батько в нього мудрий і багатий, а мати не володіє ані мудрістю, ані багатством. Такою є, дорогий Сократе, природа цього генія» (Платон «Учта»)

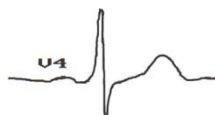
Деколи жінка надає перевагу чоловікові без матеріальних засобів і суспільного становища перед чоловіком, який вже ці всі багатства має. Цінність чоловіка для жінки має два компоненти: 1) риси характеру і здібності, які приводять до матеріальних і соціальних благ і 2) безпосередньо гроші і соціальний успіх. Зазвичай друга перевага чоловіка – наслідок першої, але деколи буває, що чоловік одержує матеріальні цінності і соціальні переваги не завдяки власним здібностям, а у спадщину від батька, або користується цими перевагами за рахунок батька. У такому випадку жінка надасть перевагу чоловікові, який володіє відповідними рисами характеру перед тим, хто має багатство, але не володіє цими рисами. У першому випадку засоби досягнення життєвого успіху є у самому чоловікові, в іншому випадку вони привнесені із зовні і тому в будь-який момент можуть бути втрачені. Для жінки набагато важливішою є відстань, яку пройшов чоловік догори на соціальній драбині, аніж просто фіксована точка, навіть якщо це граф чи князь. Відстань на соціальній шкалі – показник потенційних можливостей чоловіка.

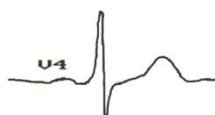
Якщо ми згадаємо більшість казок, то принц – це романтично, а, наприклад, ремісник, купець чи селянин – абсолютно неромантично. Але що ж таке принц? Це чоловік, який володіє найбільшим багатством і найбільшою владою. Ось і увесь романтизм. Те, що соціально і матеріально вище, те і є для жінки більш привабливим і романтичним. Казка про принца, як про найбільш бажаного коханого бідної дівчини – символ зазіхання кожної жінки на владу і багатство сильних світу цього.

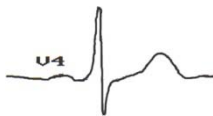
Соціальну цінність чоловік може набути за посередництвом гарної жінки. Безумовно, що жінка в особі чоловіка набуває великої соціальної цінності, але й чоловік шлюбом чи зв'язком з гарною жінкою теж великою мірою набуває соціального престижу.

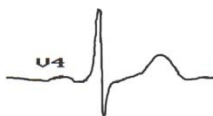
Чоловіча фізична сила, як об'єкт пристрасті жінки – анахронічний філогенетичний атавізм. У сучасному суспільстві чоловікові сила потрібна лише для того, аби тиснути на педалі автомобіля і підписувати чеки.

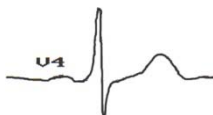
Жінка – дитя біологічних нетрів. Чоловік знайшов її у цих нетрях і за руку привів в країну суспільних відносин. Їй тут дуже сподобалося, вона залишилася тут жити, увібрала в себе суспільний дух і стала поклонятися йому.

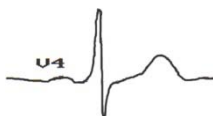
Новим ідеалом чоловіка для жінки є лисина, слабенькі ручки і велике пузо. Руф Джека Лондона, до речі дівчина дуже мудра і розсудлива, весь час ставить Мартіну їдену за приклад містера Бетлера – немолодого чоловіка з катаром шлунка, який почав з гасниці і закінчив десятками тисяч доларів місячного прибутку. Руф у своєму коханні коливається між двома інстинктами – первісним біологічним, втіленням якого є міцні м'язи Мартіна і соціальним – катаром шлунка і тисячами прибутку. Справді у нові часи найбільш пристосованими до життєвої боротьби є лисі і беззубі. Якості мужності первісної, варварської трансформувалися і осоціалізувались. Тепер вмістом найкращих чоловічих якостей, котрі ведуть до завоювання засобів до існування, є не сильне м'язисте тіло, а величезний живіт. Колись жінки первісного суспільства надавали перевагу м'язистим чоловічим тілам не через те, що вони просто м'язисті і гарні, а через те, що власник такого тіла міг набути якнайбільше матеріальних благ. Тепер вони надають перевагу лисим і товстим, тому що зараз це є ознакою досягнення усіляких благ. Засоби досягнення змінилися, мета залишилася тою самою. Жінки прагматично орієнтуються на мету.

Слова кохання «дорогий», «найцінніший», «мій скарб» – із царини фінансових відносин.

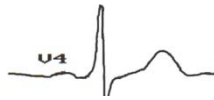
Природа істерії, як майже виключно «жіночого» неврозу полягає у тому, що вона здебільшого спрямована на «аудиторію» на «глядачів» і тому є демонстративно глоричною спробою жінки таким чином компенсувати свою відносну суспільну неповноцінність і прикути до себе суспільну увагу.

Боротьба за виживання в суспільстві прихована й завуальована, Два індивідууми – більш пристосований і менш пристосований борються один з одним, навіть не підозрюючи про існування один одного: тут боротьба не контактна, а безконтактна, тобто середовище, суспільство визначає переможця. Слабший не повинен ображатися на сильнішого, адже їх розсудило середовище. Талановитого письменника, поета чи композитора суспільство ставить на належний рівень, про менш талановитого ніхто й не довідається. Те саме і в коханні – жінки оцінюють більш пристосованих, більш талановитих, менш пристосовані і менш талановиті програють. Чоловіки вступають у боротьбу за жінку не у двобої, як колись, а за посередництвом соціальної оцінки.

РОЗДІЛ VI
РІД, ІНДИВІДУУМ, ЖИТТЯ

ΆΛΦΑ & ΩΜΕΓΑ

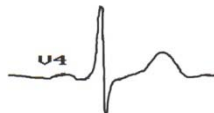
У троянді ми цінуємо її непотрібний і некорисний, перехідний момент – момент її цвітіння. До її плодів, коли опадають пелюстки, в нас жодної цікавості нема. У Гегеля квітка заперечується плодом. Плодом, який їдять. Але більшість не знає, як виглядає плід троянди чи тюльпана. Тут наше знання виділяє і абсолютизує елемент прекрасного на етапі розвитку рослини квітки, ігноруючи найголовніше – плід. Це схоже на абсолютизацію статевої насолоди, незалежно від місії запліднення. Але буває й навпаки – дехто, споживаючи картоплю, може й не знає, як виглядають її квіти.

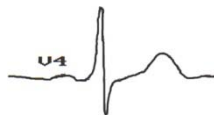
Натовп і індивідуум, натовп і особистість, загальне і одиничне завжди перебувають у нездоланих протиріччях. Натовп не є арифметичною сумою особистостей, а деколи чимось навіть зовсім протилежним. Це доводить, наприклад, парламентаризм. Нормальний адвокат, лікар чи науковець стає членом парламентського стада. Схоже до цього й держава є втіленням безособового зла. Війна не потрібна жодному з громадян держави, вона не є війною *omnīa contra omnes*, вона є проявом обезличеної потвори – держави.

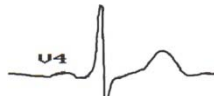
Розвиток людства рухається від стадності до особистості. Ніцше каже, що колись Бог являв собою народ, силу народу, все агресивне, все, що прагне до влади. Тепер же Бог стає Богом кожного, Він стає приватною особою, стає космополітом.

Той, хто подає бідному, спасає лише самого себе, відкладаючи собі скарб на небі, бо бідні, засмучені і гнані вже є у Бога спасенні, їм вже нічого не бракує, так само, як не бракує грошей московському жебракові, який має прибутки дрібного бізнесмена.

Велич королеви Марії Антуанети, яка перед стратою у в'язничній камері штопає свої панчохи – це велич контрасту, відтінення величі близькістю нікчемності. Королева за цим заняттям більш велична, ніж коли сидить на троні. Висока людина поряд з маленькою виглядає ще більш високою. Знущення плебеїв-люмпенів червоноармійців із заарештованих дітей царя Миколи II у Єкатеринбурзі лише відтіняли їхню царську велич, тому що жодним чином не здатна людина занадто низька завдати моральних страждань людині високої гідності, в цьому випадку можна завдати лише страждань фізичних. Не можна змагатися у несумісних вагових категоріях, тут жодного змагання не вийде, тому що людина не може ображатися, як на людину, на скаженого пса, який її вкусив. У знущаннях над Христом виявляється велич Сина Людського – найвища велич із усіх можливих.

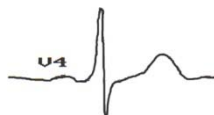
Найвищі почуття, викликані музикою у наймолодшому віці, наштовхують на думку про їхню апріорність, тобто здатність дитячого мозку розкодовувати форми найбільшої життєвості, втілені в музиці, без попереднього встановлення будь-яких асоціативних зв'язків, схоже до того, як каченя, яке щойно вилупилося із яйця, біжить за будь-яким предметом. Дитина чотирьох-п'яти років здатна насолоджуватися музикою не менш інтенсивно, аніж дорослі. У віці 15-17 років ця інтенсивність досягає кульмінації, потім з віком вона зменшується.

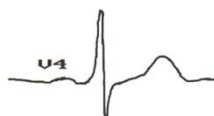
Егоїзм співчуття. У будь-якому акті допомоги або співчуття сторонній, або навіть і близькій людині, починаючи від того, що ми поступаємось місцем у трамваї і до довготривалої і значної допомоги самотній старій сусідці, криється підсвідомий стимул соціального престижу від наших дій і прагнення одержати за них якусь подяку. Кантівський категоричний імператив чи муки совісті можуть входити компонентом до цього почуття у певних дозах, але основним тут є інстинкт нашої соціальної значущості. При вчиненні нами добра заслуга Царства Божого чи побоювання пекельних мук теж є здебільшого егоїстичним моментом.

В античності ми не бачимо жодного натяку на поняття моральності. В цьому стосунку дикі варвари і цивілізація тотожні. Це дитинство людства, його тваринний період. Пробудження до духовного життя у людства починається з християнства. У фольклорі теж немає жодного натяку на моральність, фольклор це та ж сама древність. Народне мистецтво не лицемірне, як мистецтво цивілізоване, в ньому все природне, все від людської природи, в ньому немає фальшивих моралізаторських тенденцій, в ньому присутні тільки «карії очі» і «чорнії брови», жодного натяку на якісь етичні переваги чоловіка чи жінки. В народних піснях люблять тільки за красу. Також починаючи від «Пісні над піснями» і закінчуючи останнім шлягером уся лірична поезія ніколи не оспівувала моральні риси коханої людини. За моральні риси нема чого хотати.

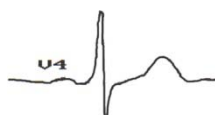

Мистецтво – фетиш, талісман живого життя.

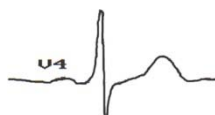

У житті людини домінує принцип балансу: скільки щастя ми одержуємо, наприклад, в коханні, відповідно стільки ж страждань ми зазнаємо потім. Інтенсивність позитивних емоцій може бути потужною в якийсь короткий час, але потім вона може бути врівноважена порівняно невеликими стражданнями, але в доволі великий проміжок

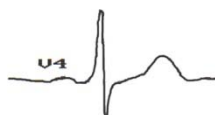
часу. Таких кількісних співвідношень щастя і страждання може бути безліч; головне – це збереження балансу. Хтось може заперечити цей принцип, мовляв є люди, які вважають себе цілковито щасливими чи нещасними у кінцевому підсумку життя. Звичайно багато залежить від обставин, але при відносно рівних життєвих можливостях утілення щастя чи нещастя все ж керується принципом балансу. Що ж до суб'єктивної оцінки людиною свого щасливого чи нещасливого життя, то щастя одного чи нещастя іншого були інтенсивними в певний короткий період часу і тому більш помітними і такими, що міцно відклалися у пам'яті, натомість горе у щасливого і щастя у нещасливого були протягом їхнього життя розсіпані маленькими частинками, які в сумі створювали рівномірний баланс, але не фіксувалися у пам'яті. Так само ми пам'ятаємо якусь нашу окрему витрату на велику суму грошей і не пам'ятаємо безлічі маленьких витрат протягом довгого часу, хоча перша і друга суми однакові. Той хто бачить своє велике щастя чи нещастя – вириває цей момент із контексту часу, нехтуючи рештою, хоча в підсумку життя, в сумі – щастя й нещастя врівноважуються. Підтвердженням цього можуть служити щоденники великих людей. Читаючи щоденники більшості з них можна зробити висновок, що їхнє життя було суцільною мукою, але це лише тому, що людині притаманно було нотувати лише найчорніші сторінки свого життя, які потім вишикувавшись у логічний ряд нещасть, робили враження цілковито трагічного життя, хоча воно насправді не було таким. Але більшість людей усе ж вважає своє життя щасливим і нещасливим однаковою мірою, підсуваючи рисочку балансу до середини, до нуля і це є найбільш об'єктивною оцінкою.

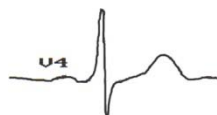
Якщо все у світі врівноважено, то філософська мудрість, яка каже, що бажано триматися золоті середини, уникаючи сильних пристрастей, є мало переконливою. У підсумку в діалектичній сумі виходить, що у всіх доля однакова: і в тих, хто уникав пристрастей, і у тих, хто за них чіплявся, тому що той, хто отримував велику насолоду, відповідно так само і страждав, а хто уникав насолоди, уникав і страждань, а математичний підсумок усього один і той самий. Несправедливість незведеного земного балансу насолоди і страждань, на які часто нарікають люди, чудово пояснює євангельська розповідь про багатого і Лазаря, демонструючи позаземне верховенство балансу страждань і насолоди: бідний Лазар тішиться в раю, а багатий страждає у пеклі. І цю, на думку багатого, несправедливість, пояснює йому Авраам: «Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добро своє, а Лазар так само лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся.» Якщо все урівноважується, то доля ненародженого і доля того, хто прожив довге життя – однакові.

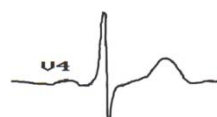
Найгіршої думки про жінок ті чоловіки, які користувалися у них найбільшим успіхом.

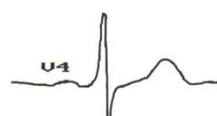
Теорію психоаналізу про боротьбу Id і Super Ego можна собі уявити у вигляді спортивної гри, де є поле, розділене на три рівномірні частини. Завдання команди, яка розташована на першій частині поля, полягає у тому, аби випхнути м'яч на другу частину поля і його там утвердити. Завдання другої команди, яка розташована на іншій частині полі, полягає у тому, щоб не дозволити цього і випхнути м'яч назад на першу частину. Аналогічно прокурор (Super Ego) і адвокат (Id) чинять тиск на суддю і цей тиск справляє вирішальне значення на рішення суду.

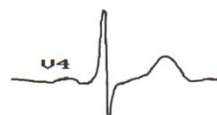
Перехід крайнощів у протилежність: занадто серйозне здається смішним, занадто смішне, наприклад клоунада, здається сумним.

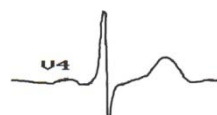
Коли люди старіють, їхнє «я» виступає більш чітко, більш вагомо; зовнішнє середовище менше впливає на людину, всі її думки концентруються на внутрішньому світі.

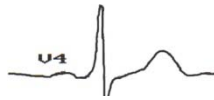
Крайнощі переходять у свою протилежність внаслідок того, що знаходяться на просторовій шкалі у строгому порядку. Одна крайність, досягнувши свого апогею, стукає у перегородку, за якою дуже близько знаходиться інша крайність, яке теж досягла свого апогею. Тут ідея простору, модель простору перетинається з явищем, яке існує в часі. Простір і час це або щось єдине, або зовсім умовне і таке, чого фактично не існує.

Ріка – прообраз людського життя. Тут все дуже рельєфно: початок (джерело б'є з землі), розвиток (широкий, повільний плін) завершення (впадання в море, перехід в іншу якість).

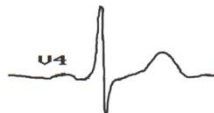
Шлюб надає не лише жінці, але й чоловікові соціальну цінність. Неодружений чоловік менш цінний у суспільстві, на роботі, в очах знайомих, сусідів. Неодруженому кандидату в президенти в будь-якій країні немає що робити на виборах. Один батько, довідавшись, що його син хоче одружуватись, спитав його: «Ти що, хочеш таким чином підняти свій престиж в очах друзів?» Сутність суспільної цінності шлюбу полягає у тому, що рід віддає чоловікові і жінці, які вступають у шлюб, шану за те, що вони взяли на себе місію його відтворення.

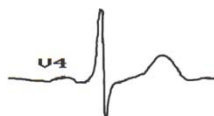
Молода людина – заскорузла і не здатна до змін (парадокс!), стара ж людина здатна, тому що здатність змінюватись набувається з роками.

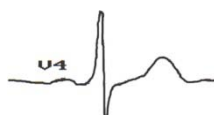
Що таке сила стереотипу, нам демонструють літні люди, в яких виробилася хватка життя, грошей і усього іншого, тобто у повному розумінні стійкий динамічний стереотип. У молоді цього немає. Здавалося б молода людина гостріше і пристрасніше відчуває насолоду життям, вона щойно починає жити, вона ще багато чого не пізнала, проте незважаючи на все це, менше боїться смерті, ніж людина літня. Стара людина вже майже все пережила і випробувала, але цупко чіпляється за це життя. Тому що стійкий динамічний стереотип літньої людини – це хронічна звичка до життя, звичка до повторювання певних задовольень і насолод схожа зі звичкою алкоголіка чи наркомана. Життя – наркотик.

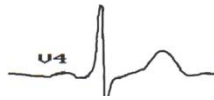
Античний філософ стверджував, що «не може повною мірою насолодитися здоров'ям той, хто ніколи не зазнавав хвороби.» Так який же характер має щастя? Шопенгауер стверджував, що негативний, або нульовий, на тій підставі, що щастя або насолода – це тільки звільнення людини від страждання. Втім страждання саме по собі має негативний характер і звільнення від нього не може мати також негативного характеру. Страждання, тобто негативні емоції, можна усунути щастям, тобто позитивним емоціями певної величини. Якщо є плюс і мінус, то десь має бути і нуль. Скоріше всього сам момент усунення страждання і є найвищим задоволенням. Він може тривати якісь секунди, коли ми, змучені спрагою, випиваємо склянку води, або дні й навіть місяці, коли ми після довгих років самотності нарешті знаходимо кохання. Період, який настає після задоволення потреби можна назвати нульовим. Отже, коли ми хочемо пити – це страждання, коли ми п'ємо – це насолода, коли ми після цього не хочемо пити – це нульова фаза спокою.

Життя – це короткий проміжок часу між тим, що сталося в молоді роки і спогадами про це у старшому віці.

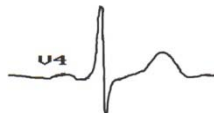
Нас не повинно цікавити, наскільки тенденційно висловлена та чи інша думка і які причини спонукали до її висловлення, а лише те, наскільки вона відповідає дійсності.

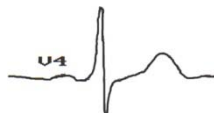
«Кортикальний ограм», на відміну від гіпоталамічного є насолодою фізичною чи духовною? І взагалі що таке фізична, а що духовна насолода? Тактильна насолода є фізичною, але у комплексний асоціативний подразник можуть входити і зорові, і слухові, і нюхові відчуття, які тут прислугуюють чисто фізичному (тактильному) подразнику. Насолода чисто зорова чи слухова може бути фізичною чи духовною залежно від характеру сприйнятої інформації із зовнішнього світу. Тактильні ж відчуття можуть бути лише фізичними. Насолода найвищою мірою духовна, чисто людська – це насолода усвідомлення, насолода асоціативна – творча або релігійна.

Моральність стоїть за межами статевих стосунків. Вона лише своєю негативною стороною торкається їх: наприклад коли розбещують малолітніх, або кидають малих дітей. Морально позитивне неможливо привнести у сферу статевих стосунків, хоча деколи епізодично закохування робить нас морально вищими, але не надовго.

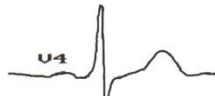
У дитячі роки в нас більш тонкі, насичені й сильні відчуття. Стан загострених відчуттів дитини зближує її зі звіром. У цьому стосунку в онтогенезі розвитку людини повторюється філогенез тваринного світу.

Час заспокоює стильові несумісності. Еклектика архітектурних стилів навіть і однієї споруди, перемішування стильових інгредієнтів – це місиво віками відстоюється і ми його тепер сприймаємо, як одвічно дане, як цілковиту гармонію. Минули віки й елементи різних епох не кричать і не змагаються, а являють собою одне гармонійне ціле: два або більше колись несумісних елементів сплавляються як амальгама і стають в нашому естетичному сприйманні величним гармонійним цілим. Суміш краща, ніж кожен з елементів суміші. Суміш лимонного і мангового соку смачніша, ніж кожен із цих соків окремо, тому що один занадто квасний, інший занадто солодкий.

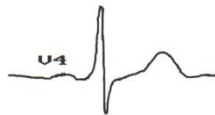
З розвитком цивілізації індивідуум все більше й більше звільняється від впливу роду, родини. У менш розвинутих народів Сходу значення сім'ї незмірно більше, ніж у європейських. Одне з найстрашніших східних проклять: «Щоб осли сиділи на могилі твого дядька.» Мати на Сході – це поняття в повному розумінні священне, образа сестри вимагає кровної помсти тощо. Євроатлантична цивілізація ставиться до таких речей набагато спокійніше.

Злитність, розпливчастість – якість більш стара філогенетично, виділення, вичленення – більш прогресивне. Прогрес тут іде від діалектики до метафізики. Жінки більш розпливчасті і за формою, і в тактильних відчуттях, і в сексуальності.

Діалектичність – сіра, довга, мертва, текуча, безперервна, байдужа, тут немає різниці між окремими точками на шкалі цієї самої діалектичності, тут немає видатних моментів, стрибків вище від дозволеного. Натомість метафізичність – революційна, переривчаста, з крутими й несподіваними віражами, з яскравим і чітким рельєфом її окремих частин.

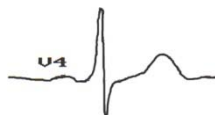
Характер людини передається у спадщину, це спадщина філогенетична, спадщина роду. Тут найголовніше – підкірка, безумовно-рефлекторні процеси. Натомість діяльність кори – умовно-рефлекторна, вона відбувається на основі тимчасових нервових зв'язків у процесі індивідуального життя, тобто онтогенезу. Таким чином філогенез, або спадщина роду – це щось нижче, онтогенез – вище. Рух від роду до індивідууму – індивідуалізація, відділення індивідууму від роду і в історичному, і в біологічному аспекті – показник прогресу.

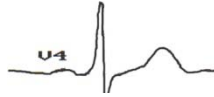
Чоловік у статевому коханні підноситься до містицизму, екстазії і обожнювання жінки. Це чоловік придумав *Ewig Weibliche*, жінка ж жодного *Ewig Mannliche* не придумала.

Від майбутніх поколінь нашої власної родини нас відділяє прірва, Потенційне нещастя або величезний успіх, які могли би статися з нашими пра-пра-правнуками хвилює нас не більше, ніж те, що сталося з нашими пра-пра-прабабцями і дідами.

Людина найбільше прагне спілкування у дитячому віці, у міру старіння ця потреба все зменшується і зменшується. Згадаймо, як у дитячому віці ми пристрасно прагнули спілкування з друзями, надзвичайно цінували кожен момент цього спілкування і переживали величезне горе, коли нас цього спілкування позбавляли. Молодь і спілкування – речі нероздільні. Як важко собі увітати молоду людину в Афонській печері на місці Івана Вишенського.

Моральне – це те, що стоїть у певному стосунку до категорій добра і зла за посередництвом суб'єкта і об'єкта моральності. Добро, або моральність логічно можна вишикувати у такій послідовності.

1) Суб'єкт жертвує благо об'єкту і як наслідок цього сам зазнає зла або збитку. Це найвищий прояв моральності.

2) Суб'єкт дає благо об'єкту, яке для нього самого не має цінності (на тобі, небоже, що мені не гоже).

Об'єктивно це добро, суб'єктивно – діяння, яке стоїть поза моральністю, тобто ні добро, ні зло.

3) Суб'єкт дає благо об'єкту, сам від цього вигравши благо. В цьому випадку може бути багато градацій: від моральності нижчого порядку, коли, наприклад суб'єкт своєю працею на благо чогось, одержує благо і для себе (розумний егоїзм), або коли людина у потрібний момент втішає когось у горі, що самому суб'єкту дає насолоду, і до ситуації, коли хтось пильнує хворого родича, аби успадкувати його квартиру. Такі діяння не можна назвати аморальними – зла суб'єкт тут не робить, лише у цьому випадку суб'єкт може містити у собі можливість зла потенційного.

Позначимо діяння добра – x_i , зла – u_i , діяння, яке стоїть поза цими двома категоріями – z_i . Абсолютне добро позначимо – X , абсолютне зло – Y . Суб'єкт позначимо – S , об'єкт – O . Тоді для випадку 1) одержимо – $Su_i - Oxi = X$, для випадку 2) – $Szi - Oxi = X$ об'єктивно і Z суб'єктивно і для випадку 3) – $Sxi - Oxi = Z$ суб'єктивно.

Будь-яке зло, заподіяне об'єкту з метою одержання блага для суб'єкта, є абсолютним злом – $Sxi - Oyi = Y$. Випадки, коли при заподіянні суб'єктом об'єкту несвідомого зла, незалежно від того, чи виграє від цього суб'єкт, чи програє, є об'єктивним Y і суб'єктивним Z . Свідомо суб'єкт може заподіяти зло об'єкту з метою одержати благо для себе. Також врахуємо окремі випадки, коли заподіяння блага небезпечному злочинцеві є зло, і навпаки, зло у відношенні до цього злочинця є добром. Таким чином ми з'ясували, що зло у діянні суб'єкта у стосунку до об'єкта, наявне лише у тому випадку, коли заподіюється зло об'єкту з метою одержання блага для суб'єкта.

Подивимося тепер, яким же чином категорії добра і зла можуть вписуватися у сферу статевих стосунків. Категорія добра, за винятком незначних і досить проблематичних випадків, стоїть поза цією сферою. Роблячи добро коханій людині, ми у першу чергу виконуємо свій обов'язок і творимо благо для тої істоти, яку ми любимо і яка любить нас. («і двоє стануть одним тілом» і «що тут особливого, коли ми любимо тих, хто нас любить») Справжнє абсолютне добро передбачає жертву з боку суб'єкта, а не лише благо для об'єкта. Такий випадок у стисло статевих стосунках можливий лише чисто теоретично: нас дуже сильно кохає об'єкт, абсолютно для нас байдужий і навіть фізично для нас неприємний, але ми погоджуємося стати його партнером, явно роблячи щасливим його і нещасним себе.

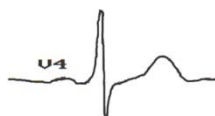
Отже категорія добра лежить поза сферою статевих стосунків, тобто це не та сфера, де можна вчинити щось добре. Зло ж до цієї сфери привноситься дуже легко і вчиняють

це зло майже завжди у стосунку до жінки (Шевченкова Катерина), тут яскраво виступає формула $Sx1 - Oyi = Y$.

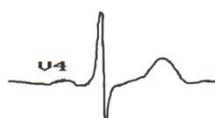
Жінка ж у сфері статевих стосунків навряд чи може вчинити щось надзвичайно аморальне у стосунку до чоловіка. Найбільше це можуть бути стосунки, схожі з біблійними Йосифом і дружиною вельможі Потифара (жорстоке покарання за відмову від пропозиції кохання).

Утім специфіка статевих стосунків є такою, що в цій сфері можна завдати людині неймовірного страждання, можливо одного з найбільших зі всіх можливих, в той же час не роблячи жодного зла і не викликаючи жодних підстав бути засудженим суспільною думкою. Це буває тоді, коли об'єкт не відповідає на шалене кохання до нього суб'єкта. У такому випадку ніхто нікого не в праві засуджувати і допомогти тут так само ніхто нікому не зможе. Це єдина безвихідна ситуація, коли в буквальному сенсі увесь світ не зможе допомогти нещасному закоханому. Він невимовно страждає, терпить найжорстокіше зло, але причиною цього є відмова об'єкта його пристрасті. Тут справді об'єктивне зло, спричинене іншою людиною, стоїть за межами моральних відносин.

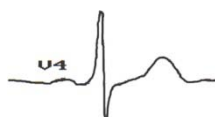
Також і етичне поняття вдячності знаходиться за межами статевих стосунків, за межами кохання, «по той бік добра і зла.» Невдячним можна назвати друга, якому ти багато чого зробив і який тебе зрадив, невдячними можна назвати й власних дітей, яким ти дав усе, а вони тобі нічим не віддячили. Але коли нас кидає об'єкт нашого кохання, заради якого ми пожертвували занадто багато, то говорити про невдячність в цьому випадку немає жодного сенсу. Об'єкт не зобов'язаний жодними моральними нормами віддячувати нам коханням за кохання.

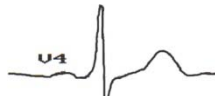
Негативні сторони альтруїзму і харитативності: 1) адлеризм, тобто дивіться, який я добрий і за це хваліть і шануйте мене, 2) надія одержати взаємну допомогу, 3) зробити краще іншому, щоби було краще й тобі, 4) егоїстична надія на загробне життя і страх перед покаранням за гріхи, 5) благочинність по Григорію Явлінському, або суспільний рекет люмпенства – кидання багачами подачок бідним, аби ті часом не повстали і не посадили багачів на кіл. Утім найголовніше тут не мотиви добра, а його об'єктивна дія.

«Набридло» і «звик» – два глобальні протиріччя динамічного стереотипу.

Мінорні пісні більш глибокі, більш сильнодіючі і більше вражають, ніж мажорні. Страждання у цьому випадку, як і страждання взагалі, сильніше від насолоди, сумне сильніше й глибше від веселого. Мінорні пісні – це слов'янщина, східнослов'янські пісні набагато глибші від решти європейського фольклору, східноукраїнські пісні набагато глибші від західноукраїнських. Найкращі творіння західних композиторів від Людвіга ван Бетговена і до Річі Блекмора побудовані на мінорному східнослов'янському колориті.

Мінор набагато гарніше звучить від мажору, і в мелодії, і в гармонії. Мінор поряд з мажором Надзвичайно гарний. Мінор сам по собі досить самодостатній, але окремо сам по собі мажор не настільки глибокий і гарний, як поряд із мінором. Сум і печаль – гарніші від радощів.

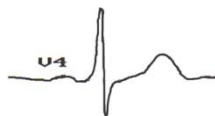
Чистий, рафінований інтерес до пізнання чи адлеризм (а що мені за це буде?) Якщо я знаю, що істина, яку я відкрив, не стане відома іншим і їм не буде відомо, що цю істину відкрив власне я, то наскільки моя радість від цього відкриття зменшиться?..

Ніжність – позначення чогось слабкого, слабкого ступеня дії, слабого ступеня прикладання, сили, яка нам приносить найбільшу тактильну насолоду.

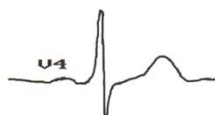

Ностальгія – почуття напевно найбільш складне, незрозуміле і витончене. Ностальгія буває просторова і часова, часткова і глобальна. Асоціативний елемент ностальгії – потяг до ностальгії. Сам об'єкт ностальгії лежить десь безжиттєво в просторі чи часі, але тут з'являється потяг до ностальгії і оживлює її. Просторова ностальгія – ностальгія за батьківщиною, за рідним містом, вулицею, будинком, кімнатою – завжди дає людині велику надію. Часова ностальгія – за дитинством, юністю, коханням, старими добрими часами – найбільш сильна, найбільш складна і найбільш гірка – те, що проминуло, не повернути. Ностальгія часткова – за коханою чи коханим, за роботою, вулицею, будинком. Ностальгія глобальна – за дитинством, юністю, батьківщиною.

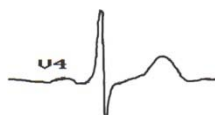

У ностальгії все, що тепер лежить поза межею нашої досяжності, здається нам добрим і привабливим, хоча деколи спогади про кращі часи, про щастя на фоні нещасливого нашого сьогодення, видаються гіркими, а спогади про важке і нещасливе минуле на фоні сьогоденного благоденства, видаються нам приємними. Нас непереборно тягне згадувати щастя, яке вже ніколи не повернеться. Прикра солодкість ностальгії – це коли ми ще раз і ще раз переживаємо минуле щастя з гірким присмаком усвідомлення того, що воно вже ніколи для нас не повернеться. Музика й мистецтво взагалі – це щось таке, що в законсервованому вигляді зберігає для нас колишні почуття, які можна знову відчути. Значення музики і творів мистецтва – позачасове і асоціативне. Пісні нашої юності при нас, з ними нічого не сталося, вони такі ж, як і двадцять, тридцять чи сорок років тому, то чого ж сумувати? Пісні залишилися, але змінилися ми і ми навіть їх вже не можемо так сприймати, як

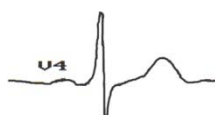
сприймали колись і вони залишаються для нас лише ностальгійним фоном, як відгомін минулих щасливих часів.

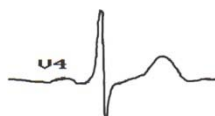
Справжня геніальна музика зворушує нас своєю нескінченною значимістю, чимось дуже величним і неповторним. Ця музика безумовно діє на нас своєю позачасовою цінністю, вона западає в нас із дитинства, ми сприймаємо її одразу без жодної естетичної підготовки і вона резонує в нас своєю позачасовою значимістю усе життя.

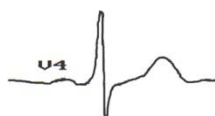
Христові не вдалося реформувати юдаїзм, овечки дому Ізраїлевого не захотіли спастися («затовстіло бо серце цих людей»), але камінь (християнство), що його будівничі (юдеї) відкинули, наріжним (світовим) став каменем.

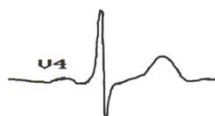
Немовля здригається від голосного звуку, плаче від шуму літака, так, як курча біжить за будь-яким предметом. Це спадщина роду, вияв філогенетичного коду. Дитина «пам'ятає» те, чого з нею не ставалося, але це ставалося з попередніми поколіннями.

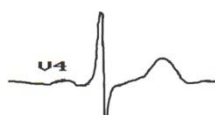
Страждання і смерть роблять духовно високою на-віть звичайну людину. Звичайний чиновник, толстовський Іван Ільїч у своїх стражданнях і смерті воістину величний – це Бетговен, Шопенгауер, Ніцше.

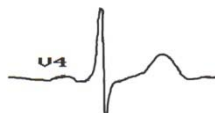
Часте повторення позитивного відчуття, ослаблює, притупляє його, натомість негативне, зокрема біль, не стає меншим від частого повторювання.

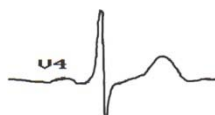
Емоції – це древнє. Важко собі уявити сучасного єврея, який, як і в біблійні часи, з будь-якого приводу роздирає на собі одягу і посипає голову попелом. Зараз також набагато менше випадків самогубств через нещасливе кохання, або через неможливість забезпечити родину матеріально, навіть порівняно з тридцятими роками минулого століття.

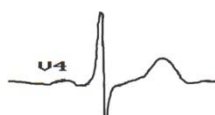
Те, що в онтогенезі шкідливо – переживання, печаль, негативні емоції, в сумі онтогенезів – філогенезі – корисно, тому що внаслідок печалі, яку пережили всі попередні до нас ланки філогенезу, тобто наші предки, ми одержали у спадщину такі міцні судини головного мозку, які дають нам можливість значно легше, аніж наші попередники у філогенезі, переносити негативні емоції. Досвід подолання негативних емоцій нашими предками «натренував» наші судини головного мозку.

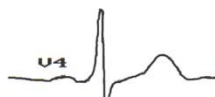
Людина багатша від абсолютної духовності у чистому вигляді, ширша, значніша. Людина велична своєю діалектичною боротьбою духу з зоологічністю, яка набагато більше, аніж дух, притаманна людській природі. У цій боротьбі – уся велич людини. Одна духовність сама по собі, якщо би вона теоретично існувала – пуста, слабка і ні до чого не придатна. Натомість дух людський, осілий, як золота порода на дні чаші боротьби духовної природи із тваринною – ось це справжній дух, дух, який стикається з пустою породою. Дух же віддалений від місця своєї боротьби, рафінований і відділений від зоологічності, власне абсолютний дух – ніщо, пустота, пустий звук, безтілесність і бездуховність.

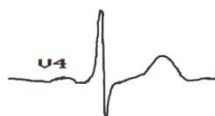
Світ реальний – це світ минуций, світ діалектичний, світ же не від світу цього, світ вічних нерухомих цінностей, світ Платонових ідей, світ життя вічного, світ Царства Божого – є світом метафізичним, нерухожим, самодостатнім, від нього нічого не можна відняти і до нього нічого не можна додати. Вічне насправді є постійне. Вічна ж матерія постійно змінюється і цим її вічність недосконала, матерія вічна гносеологічно, мінлива – онтологічно.

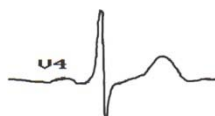
Ступені пізнання і просвітління людського духу можна собі уявити таким чином. 1) найнижча ступінь – віра у відьом, чортів, домовиків, сюди ж належить спіритизм. Корені – в анімізмі. Ця ступінь навіть дуже близька до патології психіки. 2) ступінь трохи світліша – чаклунство, чародійство, віра у надприродний вплив на людину і її долю, на явища природи; це всілякі приворотні і відворотні зілля тощо. Корені – в магії. Сюди ж належить фетишизм – чудотворні талісмани, амулети та інші речі. 3) наступна ступінь – віра у так звані народні прикмети: чорні коти, пусті відра, схрещені стовпи, вроки (магія). Це є ніби віра у певні причинно-на-слідкові зв'язки, встановлені народом протягом багатьох поколінь. Ця псевдорелігія є «зручною», вона ні до чого не зобов'язує, вимагає лише уникати певних ситуацій. Це пасивність духу. 4) ще вища ступінь – релігія і Церква: віра в догмати Церкви (проза релігії) і одкровення, теософія і містика (поезія релігії). 5) і нарешті ступінь найвища, яка дається лише дуже небагатьом, це ступінь прозріння світу і Бога найбільшими метафізиками, містичними і святими: Сократом, Платоном, Блаженним Августином, Тертуліаном, Кантом, Толстим.

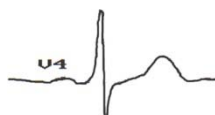
Забобонність жінки і забобонність взагалі – це повторення певного етапу філогенезу людства, найнезрілішого і найвищою мірою печерного, найвищою мірою прагматичного етапу розвитку дорелігійних, поганських вірувань. Просто виконати ритуал: постукати по дереву, три рази сплюнути і т. п., не вникаючи в подальші розмірковування – навіщо і для чого це. Логічно, якщо є схожа закономірність, то вона повинна привести до висновків про існування якоїсь сили, яка регулює цей порядок ритуалів. Але у забобонності, в цій антирелігійній темноті й забитості немає нічого схожого – лише вузьколюбий прагматизм, комп'ютерно-роботне поклоніння, тобто виконання певних дій, як якихось інструкцій. Причини ж цих усіх хибних явищ абсолютно не цікавлять забобонних людей, вони в них витіснені у підсвідомість. Таке ставлення – це патологічне невір'я, абсолютна не релігійність: постукав по дереву і все. Забобонність – антирелігійна.

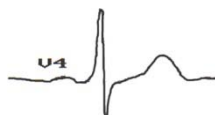
Найвищий «комп'ютерний» прагматизм притаманний тваринам і найбільш примітивним людям. Найвищий вияв людяності, духовності – це абстрагування від прагматичної мети, це філософія шопенгауєрівського поета-шахіста, який захопившись красою шахових фігур, загубив сам сенс гри. Це філософія найбільш духовна і божественна.

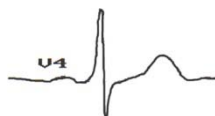
Усвідомлення насолоди – це підглядування за собою.

Секунда – різучий дисонанс. Терція – сама мелодійність, струнка і пружна. Кварта і квінта – різкість, войовничість. Секста – мажорна мелодійність або мінорна похмура печаль. Октава – пустота. Терція децима – найніжніша мелодійність нової якості.

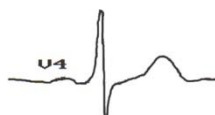

Мелодія розвивається у часі, вона динамічна, діалектична; гармонія метафізична, фотографічна, знята.

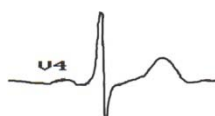

У юні роки ми раптово і несподівано зустрічаємося із всесильним і небувалим почуттям, яке невідомо звідки і для чого взялося – це кохання. Усі розумні аргументи, що мовляв це буває у всіх, що це так треба тощо абсолютно нічого нам не пояснюють. Для нас кохання залишається найневирішеною земною загадкою. Якщо усе ж взятися

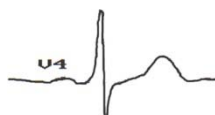
цю загадку вирішувати, то можна припустити, що коли ми досягаємо статевого дозрівання, в нашому мозку актуалізуються накопичені у довгому процесі філогенезу людини поняття про цінність кохання. Ці поняття виникли, а потім визріли і закріплювались на основі тисячократних повторень в мозку представників сотень поколінь, які передували нашому сьгоднішньому стану ментального і духовного життя. Кохання і його об'єкт в кожному окремому випадку виступали як предмет найбільшої важливості для усіх наших предків. Кожне нове покоління отримує у своєму мозку збережену і збільшену з кожним новим кроком філогенезу спадщину здатності кохати, закохуватись і від усього цього неймовірно шаленіти. Не виключено, що з кожним новим поколінням людське кохання стає більш значущим, інтенсивним, більш диференційованим. Таким чином молодь будь-якого наступного покоління здатна на якусь частинку кохати сильніше й витонченіше, ніж попереднє. Що більш багату культурну історію має народ, то краще здатні його представники закохуватись. Зрозуміло, що процес вдосконалення почуттів не є цілковито прямолінійним і Петрарка або Данте, які жили більше, ніж півтисячоліття тому, можуть навчити й наше покоління, як треба кохати. Людина в цілому з кожним наступним поколінням стає все більш розвинутою як фізично, так і духовно, і є надія, що морально також.

Діалектика прозаїчна, метафізика літає у хмарах, діалектика твереза, розсудлива, метафізика смілива й поетична. Метафізика урочисто проголошує: «Зупинися, мите, ти прекрасна!» Діалектика протверезує: «Все тече, все змінюється.» Метафізика впевнена, що кохання вічне й не закінчиться навіть із життям. Діалектика ставить зарозумілу і категоричну метафізику на місце, проголошуючи, що абсолютно все має свій кінець. Усвідомлюючи, що діалектика права, треба намагатися все ж якомога далі втікати від занадто тверезої діалектики, з її в'язниці логічного детермінізму у солодкий дурман метафізики, де хоч на мить повіриш, що «все це буде тривати вічно».

Вислів «хлопський розум» визначає рівень буденної свідомості. Хлопський розум фактично охоплює зв'язки і взаємовідносини зовнішнього світу інтуїтивно, тобто філогенетично, опускаючи онтогенетичну наукову, теоретичну стадію пізнання.

Почуття значимості жінки як соціальної цінності, ревності та інші аспекти історичного розвитку людини формуються на основі двох джерел : 1) власного життєвого, тобто онтогенетичного особистого досвіду і філогенетичного суспільного (накопиченого попередніми поколіннями і переданого наступним поколінням у вигляді історичної інформації на рівні науки, літератури, мистецтва, звичаєвого буденного досвіду, традицій. 2) генетичного досвіду, тобто філогенетичного особистого, переданого генетично. Ці два джерела функціонують у взаємодії, де здебільшого домінує чинник особистого філогенетичного досвіду, тому що як людину не переконуй, що, наприклад, ревності – це явище історично породжене економічними чинниками

достовірності передання батьком у спадщину свого майна і тому для розумної людини не може бути предметом шаленої пристрасті, все ж людина буде ревнувати не розумом, а філогенетичним досвідом.

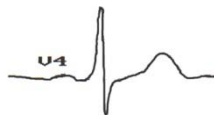
Врешті-решт філогенетичний особистий чинник формується шляхом накопичення з покоління в покоління особистого онтогенетичного досвіду разом із досвідом філогенетичним загальним. При зачатті дитини наш онтогенетичний досвід вже стає її філогенетичним особистим.

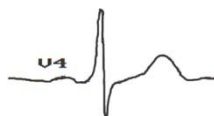
Знання емпіричне – онтогенетичне, апріорне – філогенетичне. Інтуїція – не що інше, як спадщина філогенетичного досвіду, тому що вона виникає щоразу ніби а пріорі, тобто людина робить щось певним правильним чином, виходячи не з особистого досвіду, а несвідомо залучаючи досвід попередніх поколінь. Інтуїція – несвідома актуалізація філогенетичного досвіду людства.

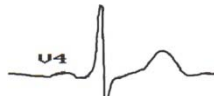
Розуміння прекрасного в природі, людській фізичній красі і фольклорі не потребує виховання й підготовки, воно вже закодовано в нашому генетичному досвіді. Квартети ж Бетговена, твори Кафки і живопис авангардистів потребують навичок естетичного засвоєння лише через те, що вони нові. Народні пісні зрозумілі усім народам своєю давністю філогенетичного досвіду.

Кожне явище, як позитивне, так і негативне, має 1) безпосередню дію і 2) післядію, інерцію. Дія може достатньо не відчуватися в самий момент дії, зате потім стає дуже відчутною, як буває, наприклад, при надмірному засмаганні, коли в момент самого засмагання ми не відчуваємо нічого поганого і лише потім, через деякий час починають діяти негативні наслідки нашого перегріву на сонці. Те саме стосується і явищ духовного життя: як негативних, так і позитивних. Ми можемо в той момент, коли дивимось на феноменальну пам'ятку архітектури, не усвідомлювати величі усього того, що в цей момент діється з нашою душею, зате потім, навіть протягом багатьох років ми досить великим порціями спогадів про той момент одержуємо інерцію величезної духовної насолоди. Духовна позитивна чи негативна післядія може виявлятися свідомо чи несвідомо.

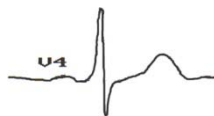
Перша частина життя людини – це мрії про майбутнє, друга – це спогади про минуле, отже людина спочатку мріє про те, що вона буде згадувати потім, а потім згадує те, про що мріяла.

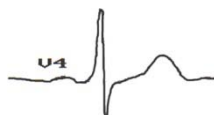
Крайнощі сходяться, ніколи не перестаєш дивуватися цій закономірності. Вираз безмірного страждання на обличчі жінки, яка схилилася над труною з ізраїльським прапором, нагадує обличчя усміхненої і щасливої жінки. Протилежні емоції в їхніх крайніх проявах зближуються і переходять одна в іншу. Сміх і плач дуже схожі, деколи їх важко розрізнити на слух, так само як стогін від болю і від насолоди.

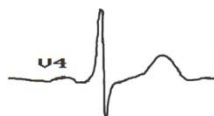
Кохання – класичний приклад єдності загального й одиничного, інтересів роду і індивідуума. Інтереси роду, інтереси вічні, позачасові, непорушні, шляхом філогенезу вливаються у смертну часову істоту і таким чином стають її особистими інтересами. Кохання має таку величезну важливість у житті кожної людини через те, що воно пов'яне з безсмертям роду, з його вічністю. Тут причина ототожнення кохання з релігією, тому що в релігії та ж вічність і безсмертя. Кохання, як інтерес безсмертного роду, стає кровним інтересом і смертного індивідуума, інтересом усього його життя і щастя, сутністю його існування.

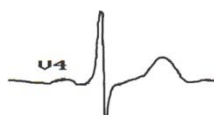
Рід і індивідуум нероздільні. Індивідуум існує лише у зв'язку з метою роду, а рід без індивідуума – абстрактне ніщо.

Першопричина кохання лежить поза індивідуумом, за межами його бажань і устремлінь у той час, як статевий інстинкт – у ньому самому. Кохання – знаряддя роду, позаяк фіксує людину на визначеному об'єкті з метою не лише запліднення, а й вирощування потомства. Звичайне прагнення задовольнити статевий інстинкт недиференційоване у межах протилежної статі, або те, що ми зevamo розбещеністю, меншою мірою служить меті роду, аніж велике кохання. Перший випадок служить безпосередньо індивідууму, другий – роду.

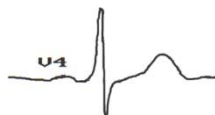
Кохання – елемент, привнесений для індивідууму ззовні за посередництвом роду. Нерідкісними бувають випадки, коли кохання так може закрутити людиною, що вона багато віддасть, аби тільки позбутися цього почуття. Це свідчить про те, що кохання суперечить інтересам людини, як індивідууму. Нестійка єдність інтересів індивідууму і роду завжди виявляє багато протиріч.

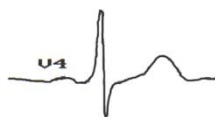
Матеріальні речі більш константні, вони стоять на місці, до них більше липне увага, вони краще закарбовуються у пам'яті, особистості ж мінливі й скороминучі. У спогадах предмети завжди домінують над людьми.

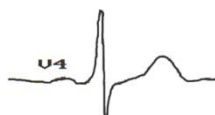
Життя здається коротким, коли добре пам'ятаєш сцени дитинства. Вони так близько, так відчутно біля тебе, а життя вже закінчується.

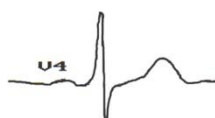
Усю велич історії можна досягнути і збагнути лише тоді, коли сам стаєш історичним реліктом. Це тому, що твоє минуле віддаляється від тебе у глиб історії і зливається з рештою ще давніших історичних подій в одне ціле.

Шкода, що життєвий досвід, набутий у земному житті, ні до чого, оскільки застосувати його буде ніде.

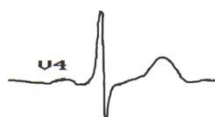
Людське життя складається з двох частин: 1) коли воно ще не почалося, і 2) коли воно вже закінчилося.

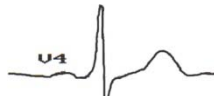
Принцип найгуманніших у світі суспільств заснований на грошах.

Найвище мистецтво розцвітає там, де більше платять. Періоди розквіту мистецтва знаходяться у відповідності не з тенденціями загального розвитку суспільства чи його продуктивних сил, а навпаки з тими періодами, коли більше платять грошей. А це зазвичай періоди занепаду імперій, розкоші і розпусти.

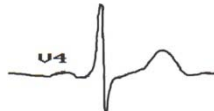
У творіннях людських рук і людського мозку немає нічого стихійного і непродуманого: тут все виважено до дрібниць. Тим більше не може бути стихійності в системі Божого творіння. Те, на нашу думку, жажливе, стихійне, непередбачуване: війни, землетруси, пожежі – у Божому розумінні мають великий сенс, поки що нам незрозумілий, як є сенс у полум'ї двигуна внутрішнього згорання, який рухає заздалегідь задуманий і осмислений процес.

І релігія, і кохання обіцяють життя вічне, перша індивідуальне, друга родове.

Плавний рух секундної стрілки у кварцових годинниках справляє враження пришвидшеного руху, на противагу її переривчастому рухові у годинниках механічних. Плавність прискорює видимість руху.

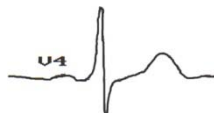
Взаємоперехід протилежностей – негарні стають гарними. Клаудія Шифер у дитинстві вважалася дуже негарною, мати Сінді Кроуфорд казала їй: «З твоєю зовнішністю треба займатися тільки наукою.» Традиційні поняття, несумісні з жіночою красою – висока, худа, кістлява, незграбна, стали символами краси у другій половині двадцятого століття.

Ідеал непорочної діви – ідеал не релігійний і не моральний, а економічний, ідеал власника, для якого дуже важливо, щоб його спадщина перейшла до його кровного нащадка. Символ дівочої непорочності й незайманості – пліва, жодним чином не стосується моральних якостей. Ідеал незайманості – економічний, ідеал Мадонни – родовий.

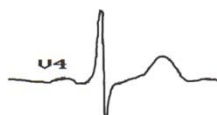

Ідеал дівочої цнотливості і незайманості сам по собі є мертвим ідеалом, ідеалом старої діви. Натомість ідеал Мадонни полягає власне у факті народження Дитини. Якщо би Діва Марія залишалася до кінця життя власне дівою, яка би нікого не народила, жодної святості вона би не мала. Отже головна її святість – у факті народження Сина. Ідеал старої діви навіть засуджується звичаєвою думкою.

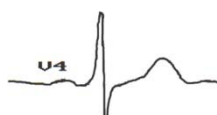

Сексуальна розбещеність чи надмірна сексуальна сила не є злом сама по собі. Вона стає злом у випадку насильства чи розбещення неповнолітніх. Сексуальна нестриманість стоїть ніби осторонь зла чи гріха. Часто сексуальна розбещеність жінки стоїть у незалежному стосунку до решти її чеснот. Є багато добрих, чуйних, турботливих, навіть жертвних жінок, які мали у житті багато чоловіків і багато разів зраджували цих чоловіків. З іншого боку так само багато є жінок, які чваняться своєю подружньою чеснотою, а насправді є злими, бездушними і жорстокими. Недарма

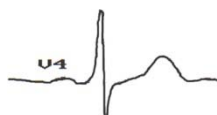
Христос простив грішницю і вона тому стала святою. Сексуальна розбещеність стоїть по той бік добра і зла.

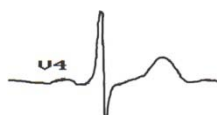
Антична абсолютизація самого почуття і нехтування об'єктом почуття говорить про духовну нерозвиненість і дитячість тої епохи. Замкнутість у свої почуттях характерна власне для дитини, дитина є великим інтровертом і повністю зосереджена на своєму внутрішньому світі, бо вона себе ще не відділяє від зовнішнього світу. Для сучасної людини характерне, як для дорослого, звертання до зовнішнього світу, екстравертизм, абсолютизація об'єкта. Людство дорослішає.

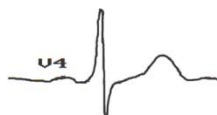
Поняття «внутрішнє» – «зовнішнє», «сутність» – «явище» «зміст» – «форма» – все це поняття умовні, суб'єктивні, гносеологічні, теоретико-пізнавальні. Насправді ж об'єктивно жодних цих граней не існує, все є єдиним і суцільним, як і весь матеріальний світ в цілому.

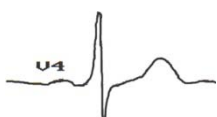
Будь-яке відображення лише приблизне, відносне, особливо відображення почуттів у мистецтві. Слухаючи П'яту симфонію Бетговена, тисячі людей відчувають щось дуже величне, але дуже різне.

Існують абсолютні й відносні протиріччя, можна собі навіть уявити певну шкалу переходу протилежностей від абсолютних до відносних. Наприклад плюс і мінус у фізиці абсолютні, вони не переходять одне в одне, Чоловік і жінка менш абсолютні, вони частково можуть переходити одне в одне, день і ніч ще менш абсолютні і більш відносні – вони завжди переходять одне в одне.

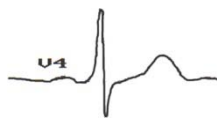

Характер більше онтогенетичний, тобто досконалий, темперамент більше філогенетичний, тобто недосконалий.

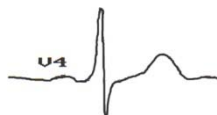

Поляризація дурного плебейського натовпу і геніїв: забита, відстала в економічному відношенні, філістерська, рагульська Німеччина вісімнадцятого-дев'ятнадцятого століть дає світові найбільших геніїв усіх часів і усіх галузей – Гьоте, Бетговена, Канта. Найзабитіша і найдикіша Росія дев'ятнадцятого століття дає світові

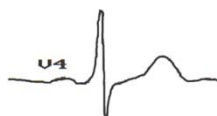
найбільших геніїв духу Толстого і Достоевського. Розвинуті, просунуті й прогресивні Англія чи Америка нічого схожого не породжують. Найвища чистота і геніальність найуспішніше народжується в повному суспільному лайні.

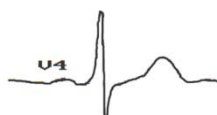
Неможливо виміряти, що вражає сильніше – реальність чи уява, природа чи мистецтво.

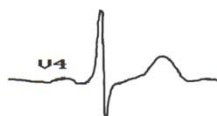
Мистецтво – це фетишизм живого життя.

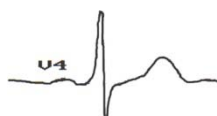
Платонівська концепція розвитку любові від матеріального до ідеального і релігійна містика можливо є найвищими формами прояву лібідо.

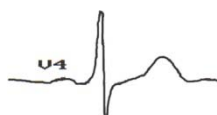
Найбільш сильні і яскраві образи мрій у тих, хто відчуває найбільший дефіцит омріяного: найпотужніше може мріяти про кохання найнекрасивіша дівчина, а про багатство – найзлиденніший жебрак.

Протиріччя між суспільством і природним середовищем і протиріччя всередині суспільства. Здається, якщо би залишилися лише зовнішні протиріччя і зникли внутрішні, усі моральні проблеми були б вирішені. Проте, якщо протиріччя існують в одній сфері, то вони неодмінно існуюватимуть і в іншій.

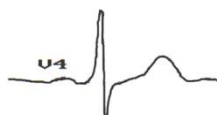

Найгіршої думки про жінок ті чоловіки, які тішаться у слабкої статі найбільшим успіхом, найкращої думки про жінок ті чоловіки, які лише зітхають за ними на відстані, таким був, наприклад, Руссо.

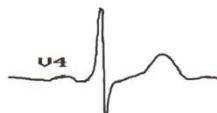

Мода в будь-якому випадку і в будь-яку епоху намагається так чи інакше виділити красу жінки і приховати її недоліки. У дев'ятнадцятому столітті була мода на такі декольте, які навіть зараз здаються занадто сміливими, зате оголення жіночої ноги лише до кісточки, було чимось дуже непристойним. У художній літературі поза минулого століття багато докладних описів жіночих плечей. Це тому, що майже нічого з жіночого

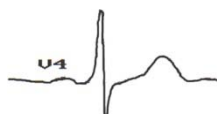
тіла не можна було описувати. Сучасним письменникам і в голову б не прийшло так детально описувати жіночі плечі.

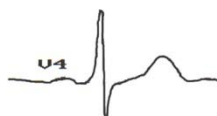
Коли ми бачимо щось приємне уві сні, ми хочемо, щоби це стало реальністю, коли ж ми зазнаємо важкого удару долі, нам здається, що це сон, тому що ми б хотіли, щоби це був сон.

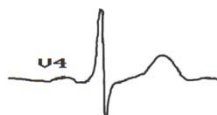
Велике щастя, як і велике горе, підносить людину.

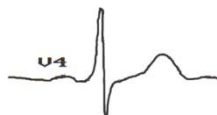
Соціальний аспект ревнощів – достовірність нашого батьківства для передачі спадщини власне нашій, а не чужій дитині – грає величезну роль, утім і психоаналітична теорія перенесення нарцистичного комплексу на нашу дитину – теж важливий аспект ревнощів – адже те, що ми бачимо і любимо в дитині частку себе – цілком реальна річ.

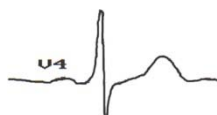
Християнська релігія – справа стисло індивідуальна, стисло інтимна, справа спасіння власної душі, справа навіть деякою мірою егоїстична, кохання ж це справа родова, справа усього людського роду.

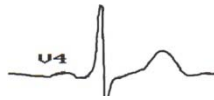
Пристрасть заперечує стару кровну спорідненість для того, щоб з некровним об'єктом створити нову кровну спорідненість.

Найсильніше, а тому і найпоетичніше кохання хоче з'єднатися з коханим об'єктом навіки, хоче служити коханій людині все життя, і, як не видається дивним, це і є шлюб, як довготривале співжиття. Тобто у шлюбі найсильніше, найжертвовніше кохання, точніше власне таке кохання прагне шлюбу. Хто не має наміру одружуватись, той не кохає по-справжньому. Інтереси роду спрямовують таке кохання до шлюбу, як довготривалого акту його відтворення.

Сім'я – виробнича бригада для відтворення роду.

Поступове – це кількість, стрибок – це якість.

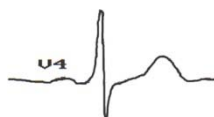

Кохання, як і мазохістичні тенденції – елемент, привнесений іззовні, елемент роду, природи, а не особистісний, тому що знищення індивідуума для вічної і знову та знову народжуваної природи чи роду абсолютно байдуже, або навіть деколи корисне в санітарних цілях.

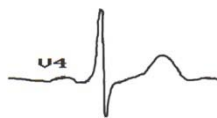
Протиріччя виступають не всюди й не завжди і тут є нагода посперечатися з Гегелем. Його твердження про те, що гранична печаль і гранична радість переходять одне в одне, є досить сумнівною. Ці почуття можуть перейти одне в інше лише під впливом якогось зовнішнього чинника, а не самі по собі, як стверджує Гегель. Правильно, що «абстрактне право, яке претендує бути найвищою інстанцією справедливості, доведене до крайнощів, переходить у несправедливість». Але абсурдно було би стверджувати, що серійний вбивця-маніяк із вбивством своєї чергової надцятої жертви, раптом стане святим, тому що тут крайність перейшла у свою протилежність. Грішник-розбійник, розп'ятий разом із Христом, потрапив до раю, бо був прощений Сином Божим за своє співчуття. Христос простив убивцю, таким чином знявши з нього його негативну якість злочинця і було би вкрай дивним, якщо би ця якість, досягнувши своєї межі, автоматично перейшла би у святість. Гегель каже, що «найглибша скорбота іноді проявляється посмішкою.» Справді «іноді», втім якщо скорбота навіть і виявляється таким чином, то все ж цю посмішку ми не назвемо «граничною радістю.»

Правильно, що деколи надмірне захоплення фізичними вправами, тобто надмірний розвиток сили, наслідком якого є підрив здоров'я, веде до своєї протилежності, тобто до надмірної хворобливості, проте не можна собі уявити, аби надмірна хворобливість, яка досягнула свого апогею, перейшла у свою протилежність, тобто в абсолютне здоров'я. «Що занадто гостре, то швидко притуплюється», каже Гегель. Це правильно, але ж тут занадто гостре не переходить у свою протилежність, воно ж не стає надмірно тупим, а лише трохи тупішим. Правильно, що «легковажність порушується і з'являється щось цілком інше – злочин», втім легковажність і злочин не є чимось цілком протилежним. Таким чином було би досить сміливо на місці Гегеля стверджувати, що «всякий стан чи дія, доведені до крайнощів, переходять у свою протилежність.» Так само й не кожне протиріччя може служити джерелом розвитку. Якщо, наприклад, хтось буде інтенсивно займатися спортом і одночасно пити горілку як підірваний, то до якого розвитку може привести таке протиріччя ?

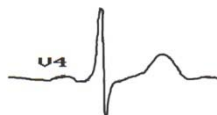

Почуття прекрасного, естетична оцінка людини вочевидь апріорна і передається у філогенетичній спадщині. Маленька дитина, яку ніхто не вчив естетиці, зможе

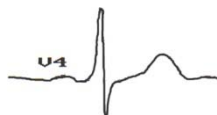
самотужки відрізнити струнку мелодію від какофонії і красиву жінку від потвори. Етичне ж почуття вочевидь апостеріорне, категоричний імператив Канта у спадщину передати набагато важче.

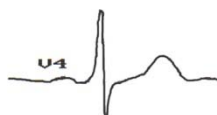
Гомосексуальність стародавніх греків – наслідок дитинства людства, коли лібідо ще не було диференційоване. Те саме буває з малими дітьми, які по чергово можуть закохуватися, як у хлопчиків, так і у дівчаток. Це повторення в онтогенезі розвитку людини філогенезу розвитку людства.

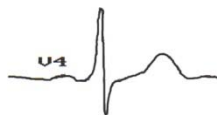
Усе балансується, усе врівноважується. Сума всіх радощів у світі дорівнює сумі усіх страждань. Шопенгауер каже, що краще взагалі не існувати, аніж існувати, Еклезіаст каже, що живому собаці краще, аніж мертвому левові. Теорія сумарного балансу каже, що все одно існувати чи не існувати.

Перехід крайнощів у свою протилежність деколи набуває несподіваних форм. Вихвалювана Шопенгауером на всі лади його самотність у підсумку стає найтіснішим, найінтимнішим контактом його думок із думками мільйонів людей в усьому світі і в усі часи. Це безпосереднє спілкування мільйонів своїми найпотаємнішими думками і прагненнями з думками і прагненнями геніального філософа стає найтіснішим людським контактом, який тільки може існувати. Та сама історія і з Монтенем, який своїх найближчих друзів посилав за своїми найпотаємнішими думками до книжкової лавки.

Невже природа і мистецтво, за Шопенгауером і Кантом, нас лише заколисують і умиропорядковують, а не потрясають. Невже при спогляданні природи й мистецтва ми не відчуваємо метушні наших пристрастей? Невже емоції, як структурний елемент індивідуума, не задіяні у цьому спогляданні? Невже тут задіяні лише інтелект, пізнання? Навряд чи.

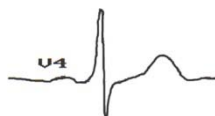

Христос для нас набагато ближчий і зрозуміліший, аніж Бог Отець – щось величезне, всеохопливе, метафізичне, трансцендентальне і малозрозуміле. А старозавітний Ягве нагадує скоріше скотаря-рабовласника. Бог Син Ісус незрівнянно ближче нашому розумінню, і нашим почуттям. Це Бог, втілений у нашу сутність і він викликає в нас найбільше захоплення, поклоніння і любов. Христос, який прощає грішницю, виганяє торговців із храму, любовно веде бесіду з дітьми. Бог, який

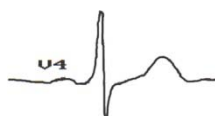
проходить босими ногами пустелі Палестини – будить в нас величезну любов. А Христос – Бог, ця світова всемогутність, яка смиренно йде на смерть, терплячи знуцання, викликає у наших серцях незмірну любов, набагато більшу, ніж космогонічний Ягве, який за сім днів створює світ.

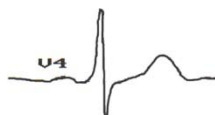
Якщо ми хочемо їсти чи пити, то роль кори головного мозку у приборканні цих інстинктів дуже мала. У статевому інстинкті головний імпульс іде не з підкірки, а з кори. Кора головного мозку розвиває уяву до величезних розмірів і подолати таку уяву є непомірно важко. Все ж у тих, кому у цьому випадку вдається приборкати кору, підкірка вже не відіграє такої ролі, як із задоволенням інстинкту живлення, адже існують цілковито нормальні і здорові люди, яким протягом дуже довгого часу, або навіть усього життя вдається приборкувати сексуальний інстинкт, людей же, які протягом усього життя нічого б не їли, не існує.

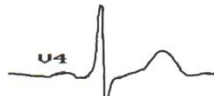
Що означає виразити чи висловити почуття насолоди? Продемонструвати це комусь? Виходить адлеризм – суспільна потреба висловити й поділитися з іншими. Вираження чи висловлення страждання полегшує його, вираження чи висловлення насолоди, радості підсилює їх.

У болю немає діалектичної протилежності, бо що таке «не біль»? Добре самопочуття, чи щось інше? Якщо біль це, припустимо -1, то що таке +1? Якщо страждання від холоду за силою дорівнює насолоді від тепла, страждання від спраги – насолоді від її втамування, то найбільша тілесна насолода – оргазм, як і біль не має своєї діалектичної протилежності. Можна сперечатися, що більше за своєї інтенсивністю – почуття болю чи оргазму. Напевно більшість людей зможе придушити стогін від відчуття оргазму, але лише наймужніші люди можуть придушити стогони від болю. З іншого боку оргазм – почуття обмежене в часі: жіночий оргазм триває 7-10 секунд, чоловічий 15-20 секунд, і не відомо, що би сталося з нашим організмом, якщо би це відчуття можна було зробити довшим, натомість біль, навіть дуже інтенсивний, можна викликати і підтримувати протягом дуже довгого часу.

Страждання від незадоволеного статевого інстинкту зовсім не є діалектичною протилежністю оргазму і статевого задоволення взагалі, як це буває з голодом і спрагою. Ми не зможемо отримати гострої насолоди від їжі чи питва, якщо ми перед цим не зазнали добрячого голоду чи спраги. У сексі ж ми отримуємо насолоду від оргазму не залежно від того, чи зазнавали ми до цього часу сексуальний голод чи просо перебували у втихомиреному стані. Дуже часто у другому випадку ми одержуємо більшу насолоду, ніж у першому.

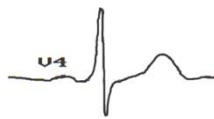
Дія закону «обрізаних частот» полягає у тому, що втрачаючи здатність відчувати біль (фізичний чи моральний), ми настільки ж втрачаємо здатність насолоджуватись.

Людині притаманно відчувати велику насолоду від думки, що їй буде легко втратити ту насолоду, якої вона зазнає даної хвилини і відчувати надзвичайно бурхливу насолоду при думці про можливість втрати цього задоволення назавжди. Тому прийнято вважати, що ніхто так не веселиться, як ті, кому завтра належить померти. «Будемо їсти, пити й веселитися, бо завтра ми помremo», говорить Святе Письмо. Утім насолода втрати – це насолода з великим присмаком гіркоти і тому кращою все ж є насолода без побоюванні її втрати, тобто насолода спокою.

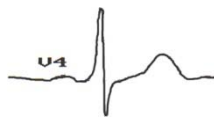
Почуття насолоди, будь-якої великої насолоди – культове, богобоязливе, покірне, релігійне.

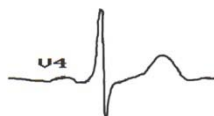
Радість – це усвідомлення насолоди.

Сексуальна насолода – це одночасно і бажання насолоди, і бажання позбутися страждання; то саме і питво, їжа. Але виходячи з банального і заяложеного стереотипу людина шукає насолоди і не відчуваючи страждання, тобто прагне до плюса не від мінуса, а від нуля.

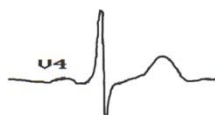

При однаковому зрості чоловіка і жінки, перший здається нам нижчим, тому що з чоловіком пов'язана ідея вищого зросту, аніж у жінки.

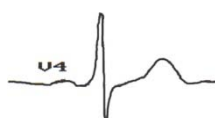

Два і більше позитивні афекти дають не пряму арифметичну суму, а якусь небачену прогресію, якийсь небачений резонанс. Два самі по собі незначні чинники у поєднанні з більш чи менш значним створюють приголомшливий ефект. Наприклад стан закоханості плюс почуті десь звуки мелодії і побачений якийсь листок у променях сонця дають відчуття величезного щастя. Те саме відбувається і з негативними

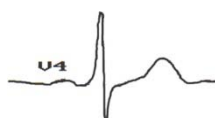
психологічними чинниками: кожен з них сам по собі не є значним, однак у сумі ми одержуємо значну величину афекту.

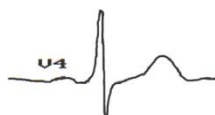
Чи є кохання-пристрасть якісно новим станом, який витікає із кохання-дружби? Чи це лише новий кількісний стан? Це діалектичний стрибок, як при закипанні води, замерзання льоду чи плавний схил еволюційного розвитку? Визначити закоханість – пристрасть так само важко, як і з софізмами «купа» або «лисий». Набагато легше констатувати стан закоханості, яка сталася, звершилася. Втім набагато важче визначити цей стан дати йому дефініцію, знайти найхарактернішу ознаку, які відрізняє його від усіх решта станів. Це стан, коли виникають ревності, чи страх втрати, чи бажання померти, чи щось інше? Так само легко відрізнити геніальність від не геніальності, але дати визначення, дати дефініцію геніальності неможливо.

Дуалізм говорить – душа і тіло роз'єднані, монізм твердить про цілісність і нерозривність і того, й іншого. Діалектика стверджує – правий і дуалізм, і монізм: душа і тіло і розірвані і злиті, єдині.

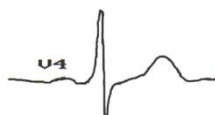

У одиничному багато загального, тобто одиничне – сукупність ознак одиничного і загального. Одиничне – найвища цінність, цінність за рахунок своєї багатющої індивідуальності. Ідеально змодульована жінка, запрограмована усіма можливими перевагами, Галатея, що ожила, була би явищем надзвичайно бідним, жалюгідним і бляклим власне за рахунок позбавлених рис окремості, одиничності, індивідуальності.

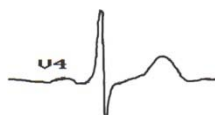

Сильна пристрасть, сильні імпульси почуття – явище метафізичне, поміркованість – діалектична. Маятник, який висить спокійно у строго вертикальному положенні, важко відхилити в будь-який бік. Наприклад у сангвініків – усе серединне: процеси збудження і гальмування, афекти. Тут усе серединне, а тому й поверхове. Флегматики більш здатні до афектів, вони в них сильніші. Коли маятник відхилено від нульового положення в будь-який бік і ми його відпускаємо, він, швидко рухаючись, проскакує своє попереднє нульове положення і рухається далі у протилежному керунку наскільки вистачає інерції. Маятник, зафіксований у якомусь крайньому положенні, яке ми позначимо мінус одиниця, має настільки велику інерцію, щоб через мить, проскочивши позначку нуль, опинитися у протилежному положенні плюс одиниця. Для того ж щоби маятник, який спокійно висить у вертикальному положенні змусити опинитися у положенні плюс чи мінус одиниця, йому треба надати достатньої зовнішньої сили. Тому часто великі грішники стають великим праведниками, а людині інертній з нульового положення однаково важко стати і грішником, і праведником. Набута інерція стану з

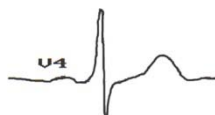
будь-яким знаком плюс чи мінус має великий потенціал перетворитися на свою протилежність, нуль не має такого потенціалу зміни на щось інше.

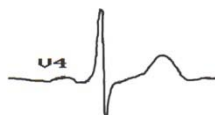
Протилежності, поставлені поряд, контрастують ще більше. Міфологічні гарпії – жінки з орлиним кігтями і змієподібними ногами видаються набагато потворнішими, аніж самі тварини, елементи яких тут використано. Запах поту, змішаний з французькими парфумами – неприємніший, аніж сам собою. Різка негативна моральна риса, виявлена нами в людині, яку ми знали як морально незаплямовану, видається нам надзвичайно огидною.

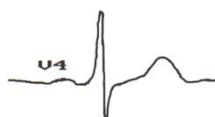
Марія Магдалина – приклад нецнотливої цноти, тобто цноти не тіла, а душі. Тілесна цнота взагалі у моральному стосунку дорівнює нулю.

Почуття прекрасного – це безумовно вроджена філогенетична ідея. Хто вчив дитину 4-5 років, що ця людина гарна, а інша потворна, що середньовічні будинки у старій частині міста – прекрасні, а нові коробки у спальних районах – потворні, що Перший концерт для скрипки з оркестром Бетговена – це чарівне царство, а пісні у виконанні Кобзона – цілковитий несмак? Пригадую, як в молодшій групі дитячого садка я стояв над пісочницею, а бетговенська мелодія концерту для скрипки зводила в моїй уяві просто над цією пісочницею чарівний храм, який захоплював усе моє єство, усю мою сутність. Навряд чи коли-небудь пізніше, роками займаючись музикою, накопичивши величезну кількість музичної інформації, я так тонко, так вишукано, так зворушливо і в той же час так розумно, так осмислено насолоджувався музикою, коли будучи дитиною 4-5 років стояв над пісочницею. Вочевидь відчуття прекрасного і потворного в естетичному стосунку так само філогенетично притаманно людині, як і відчуття солодкого й гіркого смаку.

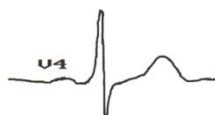

Запах, якого я не відчував з дитинства, справляє на мене два враження в певному порядку: 1) спочатку асоціативне – згадування про обставини, при яких я цей запах уперше відчув у дитинстві, 2) потім безпосереднє – власне те відчуття, яке я відчував тоді.

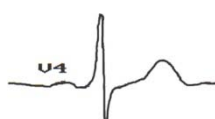

Радість або горе – це абстрактне усвідомлення людиною наявності або можливості фізичного чи душевного страждання або насолоди.

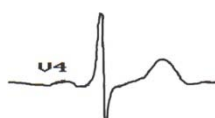
Одне з найяскравіших захоплень мистецтвом – як точно і якими бідними засобами усе передано.

Усе абстрактне в нашій уяві є лише абстрактно абстрактним, насправді ж це абстрактне для усвідомлення повинно втілитися в якісь конкретні форми. Моє власне поняття «стола взагалі» – це безумовно якийсь конкретний стіл, який я собі уявляю. Він у моїй уяві висить десь посередині Європи, тому що мені найкраще запам'яталося поняття про загальні ідеї у зв'язку з вивченням середньовічної схоластичної філософії і її вченням про номіналії і реалії і про когось із швейцарських монахів. Таким чином мій гігантський «стіл взагалі» висить у повітрі десь над Швейцарією, або навіть трохи лівіше, а я спостерігаю за Ним звідкись із Північної Африки.

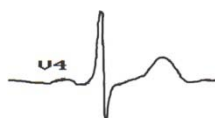

Миті життя – найбільш незначні, пусті, дріб'язкові – стають найдорожчими, а так звані віхові – зазвичай залежуються десь у закапелках пам'яті.

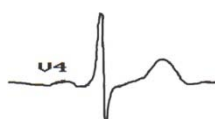

Якість – зовнішнє, форма, кількість – внутрішній зміст. Хлор тому і лише тому є газом, отруйним, хімічно активним, має жовто-зелений колір, з'єднується з багатьма металами і неметалами і т. п. (якість), тому що заряд його ядра атома складає 17 одиниць, тому що навколо ядра рухаються 17 електронів, тому що молекула його двоатомна і т. п. (кількість). Якість кидається в очі, кількість прихована, якість – зовнішнє, кількість – внутрішнє. Якість – явище, кількість – сутність. Кількість – причина, якість – наслідок. Кількість визначає якість, отже кількість важливіша. І форма, і зміст – на виду, на поверхні. Явище теж на поверхні. Сутність прихована.

Так само, як не можна побачити дна Всесвіту або джерела, з якого витікає ріка часу, так само не можна побачити моменту руху, момент переходу кількості у якість, момент, де закінчується зовнішній подразник і починається внутрішнє відчуття, де закінчується тіло і починається душа – це все речі одного ґатунку – непізнавані, тому що вони не існують.

Не можна визначити геніальне, можна його лише відділити від усього іншого, сказавши – це геніальне, а це ні. Безумовно існує якась першооснова, якась субстанція геніального, притаманна науці й усім видам мистецтва, але відділити її неможливо.

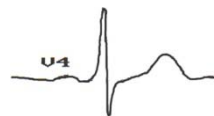

Одухотворена матерія, одухотворена Богом, Святий Дух, духовність, духівник – ці всі поняття є найвищими поняттями, хоча первісно поняття «дух», «дихати» вказує на

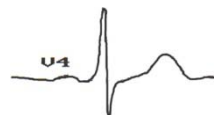
те, що виділяється вуглекислий газ і в цьому матеріальному об'єкті відбуваються життєві процеси асиміляції і дисиміляції. Тобто етимологічно духовне – це стисло життєве, матеріальне, тобто антидуховне, з усіма прозаїчними атрибутами функціонування матеріального життя.

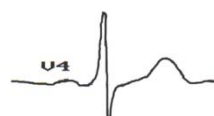
Життя – не лише внутрішнє протиріччя, а також протиріччя зовнішнє – асиміляція – дисиміляція, боротьба за існування, боротьба з зовнішнім середовищем, боротьба зі своєю (буває, що і соціальною) популяцією. Основне протиріччя життя – метаболічне: між асиміляцією і дисиміляцією.

У якому ж випадку річ чи явище переходять у свою протилежність? Виникнення колоса з зерна – це заперечення заперечення, але колос явно не є протилежністю зерна. У чорного є протилежність у вигляді білого, у добра у вигляді зла, у ночі у вигляді дня, а що є протилежністю для колоса чи зерна. Що є протилежністю для океану, року, дерева, квітки? Чи все є протилежним?

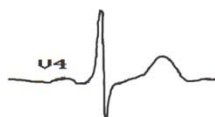
Є знаки плюс і мінус, а є одиничка, яка може бути в одному випадку з плюсом, в іншому – з мінусом. Добро і зло – це плюс і мінус. Дія служіння добру чи злу – одиничка. Одиничка, тобто потенційна можливість добра і зла, легко набирає знак позитивний чи негативний залежно від обставин. Служіння справі добра легко переходить у служіння справі зла і навпаки. Затятий служитель справі переслідування християн Павло стає завзятим служителем справі Христа. «Одиничка», тобто його енергія, характер, завзяття залишилися незмінними, лише змінився напрямок прикладання цих якостей. Завзяті служителі вчення світу і гріха стають завзятими монахами і аскетами. Ті хто в минулу епоху служив комунізму в цілях кар'єри, в нову епоху з тих самих міркувань служить справі демократії. Атомна енергія може служити як зброя знищення, а може крутити електричні турбіни. Головне це «одиничка», а «плюс» чи «мінус» справа наживна. Крайнощам легше переходити у свою протилежність, тому що з положення плюс одинички набагато легше перейти в положення мінус одинички, аніж із положення нуль. Маятник, завислий у положенні плюс одиничка чи мінус одиничка має потенційну енергію для переходу у свою протилежність, положення нуль натомість не має жодного потенціалу, жодної перспективи опинитися в іншому положенні без зовнішнього силового впливу. Так само перехід від емоційно негативного почуття до позитивного і навпаки відбувається легше, аніж зі стану байдужості.

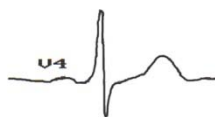
(-1 Зима – весна – 0 – осінь – Літо +1) (-1 Ніч – ранок – 0 – вечір – День +1). Осінь і весна, ранок і вечір – схожі, споріднені, деколи їх навіть важко буває відрізнити. День і ніч, літо і зима – різко відрізняються.

Виділення шляхетної людини з родового, родинного, суспільного стада, прагнення до самотності найкраще видно в елітарних філософіях Шопенгауера і Ніцше. Одиначне тут, як і всюди багатше загального.

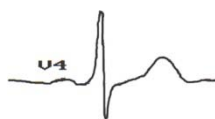

Філогенетична краса – стійка як форма. Онтогенетичні навіть патологічні зміни ще не впливають на неї в одному поколінні. Тут величезний запас міцності.

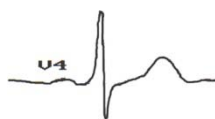

Скоріше за все сутність і явище світу об'єктивно, незалежно від людської свідомості – єдині, нероздільні, злиті, тобто фактично їх немає. Вони виступають лише суб'єктивно як ступені людського пізнання. Об'єктивно сутність і явище єдині, роздільними вони стають лише для людського пізнання. Але чому? Завдяки чітко визначеній вибірковості людських органів чуття. Наприклад, слух сприймає лише частоти від 20 до 18 тисяч герц, зір, відчуття, смак теж мають свої визначені межі, градації у сприйнятті матеріального світу. Людина може сприймати речі і явища матеріального світу лише по-людськи, тобто суб'єктивно, в тих межах, які їй визначив Творець.

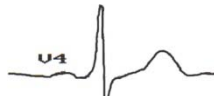
Єдність світу, нероздільність його сутностей і явищ людині недоступні. Людина має лише певний вузький діапазон відчуття світу. Лише Творець може досягнути Своє творіння від нуля до нескінченості в усьому діапазоні Всесвіту матерії і Духа. Нам же вочевидь до пори, до часу залишається задовольнятися лише вузькою смужкою пізнання.

Зовнішнє, внутрішнє – все це єдине, світ – це певний нероздільний конгломерат із плавними переходами. Поділ на внутрішнє і зовнішнє – це незграбні силкування нашого недосконалого розуму, нашої метафізичної абстракції, але у цих силкуваннях – велич людського генія. Сутність і явище – лише суб'єктивні ступені єдиного. Сутність і явище існують для нас, для нашої недосконалості. Для Творця – все єдине, об'єктивне.

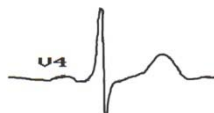
До етимології явища і сутності: явище явне, сутність існує, вона суть, тобто є. Явище настільки явне, що навіть немає сенсу говорити про те, що воно існує. Сутність прихована, утім словом «сутність» ми говоримо, що вона «є», так, вона прихована, але є, треба її лише пізнати.

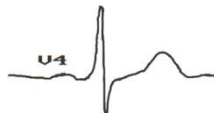
Метафізика – пряма палка, діалектика – змія. Крайнощі метафізичні. Крайність діалектики – що-найточніше пройти серединою між метафізичними крайнощами. Гранично любити чи гранично ненавидіти – справа метафізичного чоловіка. Геніальність як крайність метафізична, ідіотизм як крайність метафізичний. «Золота середина», або шопенгауерівсько – ніцшеанський «фабричний продукт природи» – пересічна людина – діалектична. Тому філософія «хлопського розуму» діалектична. Діалектика – формула життєвості, навіть прагматизму, вона намагається пояснити як вижити, тому що діалектична змія жива, а метафізична палка мертва, тому що не існує живого організму з прямими кутами чи лініями. Метафізичні геніальні крайнощі (Шопенгауер, Ніцше, Толстой) нічого не дають практичній людині, не дають відповіді на запитання, як жити у матеріальному світі. Натомість діалектика філософії (Монтень, Ларошфуко, Лабрюєр) дає на це запитання відповідь. Діалектика більш банальна, більш пристосована до життя, хоча претендує на розумність, метафізика більш відчужена від практичного життя. Метафізика явно проста, але ми її своїм практичним, псевдонауковим, «хлопським розумом» не можемо досягнути. Божественна мудрість проста і метафізична, але вона прихована від псевдо-розумних і відкрита нерозумним і дітям.

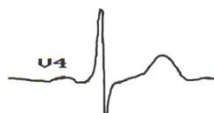
Пряма лінія простіша, крива складніша. Діалектика складніша від метафізики. Метафізика в образі прямої лінії не виходить за межі одного виміру, крива діалектики перебуває у двох вимірах. Утім всі ці міркування про складність і простоту є марними, оскільки Вища Сила нівелює усі наші недосконалі поняття.

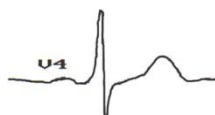
Негативні персонажі художньої літератури зазвичай виразніші, рельєфніші, життєвіші, позитивні натомість здаються мало правдоподібними, позбавленими плоті і крові. Негативні герої більш якісні, атрибутивні. Неприємні запахи набагато різкіші від приємних, біль сильніший від насолоди, біль більш атрибутивний, метафізичний, насолода – діалектичніша, розпливчастіша.

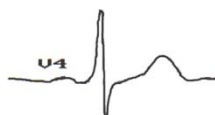
Одна з найбільших насолод в образотворчому мистецтві – точність передання, майже як насправді. Сам по собі непривабливий пейзаж сірого міста набирає цінності і викликає захоплення тоді, коли він промовляє до нас з полотна: дивися, як я подібний на ті будинки, художник явно постарався.

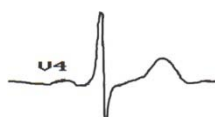
Квітучі сади гарніші від тих, які приносять плоди — рух до мети гарніший від самої мети, мить передчуття щастя сильніша від самого щастя.

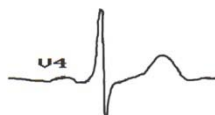
Міфологія — щось чудесне і надприродне. Міфологія — це дитинство народів, казки, легенди, вимисли, міфологія — це збірник казок для малолітніх народів.

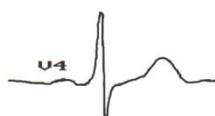
Діалектика — є об'єкт і в той же час його немає, він постійно у процесі становлення і зникнення. Водоспад метаболізму постійно спадає донизу з величезною швидкістю, а над водоспадом незмінно висить райдуга у вигляді людини.

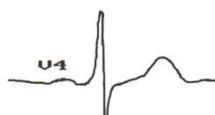
Сучасні ритуали неврозів — філогенетична спадщина древньопоганських забобонів. Невроз — це релігія язичництва. Християнство та інші монотеїстичні релігії долають значення ритуалів і тому це шлях до виліковування від споконвічного поганського неврозу людства. Христос звільнив людську особистість від ритуалів, бо відтепер «зайди до своєї комірчини» і «надходить година, коли ні на горі цій, ні в Єрусалимі вклонятися Отцеві не будете ви.» Поклоніння «в душі і правді» звільняє людство від неврозу ритуалів.

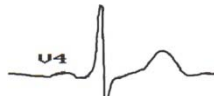
Геніальний твір будить почуття не на основі спільності культури в середовищі даного суспільства, а на основі позачасового елемента геніальності, незмінного для усіх часів і народів.

Південні народи більш рухливі, більш емоційні, а отже й більш діалектичні, більш юні. Емоції зменшуються у напрямку з Півдня на Північ, зі Сходу на Захід.

Збудження — молодий процес, гальмування — зрілий, розгальмованість — на новій і недосконалій якості — старечий. Збудження — процес діалектичний, розпливчастий, нічого не фіксує, гальмування — процес метафізичний, фіксує, константний. Збудження — процес висхідний, гальмування — похідний, збудження — дія, гальмування — протидія.

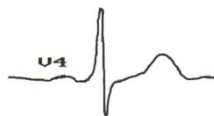
Стверджуючи, що все відносно, що немає ні «так» ні «ні», ми тим самим говоримо «так», абсолютно заперечуючи думку, що «так» немає. Якщо ми говоримо «так», то наше твердження про те, що «так» немає, виявляється хибним. Якщо ж ми припустимо, що є «так», а також і «так» і «ні», ми тим самим заплутуємо логіку. Це все софізми. Але що ж у софізмі неправильного? Софізм логічний і власне стверджує наявність протиріччя.

Гострий перебіг хвороби – юний, лабільний, діалектичний. Хронічний – старий, застрягаючий, метафізичний.

У старшому віці люди здебільшого виявляють більшу терплячість до чужої думки і меншу залежність від цієї думки. Це діалектичність старості. Для юності більш характерним є максималізм – 99,99%, або 0,01%. Діалектика старості – гнучко мудра, метафізичність юності – максималістськи немудра.

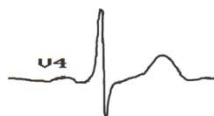
Вражаюча метафізичність світу – постійність, кількісна константність матерії, енергії. Матеріальний Всесвіт ніколи не зменшиться і ніколи не збільшиться ні на грам, тому що цьому граму немає звідки прийти до Всесвіту і цьому граму зі Всесвіту немає куди подітися, позаяк матеріальний Всесвіт нескінченний і окрім нього нічого не існує.

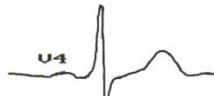
Еволюція музики. Спочатку з'явився ритм, відтак – мелодія, і нарешті гармонія. Ритм найбільш архаїчний і найменш інтелектуальний компонент музики. Ритм – це секс музики, мелодія і гармонія – її високе кохання.

Ритм у неживій природі: краплі, які падають із однаковою частотою, морський прибій, припливи й відпливи, день і ніч, пори року. Ритм у живій природі – биття серця.

Діти байдужі до запахів, до явищ природи, дикун не дивується нічому, старі люди більше відчувають природу, мистецтво. Це наслідок старечих процесів психологічного розгальмовування.

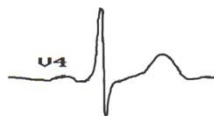
Людина може передчувати не лише на основі попереднього особистого досвіду або свідчень інших людей, але найсильніше, найголовніше і найфеноменальніше передчуття – це передчуття філогенетичне, передчуття «чогось» незвіданого, туманного, несвідомого. Дитина, яка ще жодного разу не їла і не знає що це таке, хоче їсти. Людина теж пристрасно хоче досягнути незнане й незвідане у природі, мистецтві, науці, філософії.

Два основоположні поняття матерії – кількість (число) і якість (знак). Кількість однорідніша, якість в даному випадку двох родів: плюс і мінус.

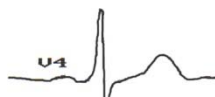
Безумовно, що існує мода на емоційні прояви, яка змінюється з часом. Стародавні євреї на знак горя або гніву розривали на собі одяг (до речі дуже велику як на той час цінність) і посипали голову попелом. Пізніше горе виражалося хапанням голови руками і розгойдуванням усього тіла. Емоції радості змінюються згідно з модою особливо часто у наші часи. Висловлювати радість від забитого голу підстрибуванням догори і одночасним різким рухом донизу стиснутої в кулак простягнутої руки започаткував Єйсебіо на англійському чемпіонаті світу з футболу 1966 року. У вісімдесятих роках після забитого голу було модно повільно падати на коліна і досить плавно та граціозно трясти руками над головою, ніби символізуючи цим подяку Богові. На американському чемпіонаті світу 1994 року було модним розбігатися і ковзати у горизонтальному положенні по траві на животі. В останніх чемпіонатах емоції від забитого голу дуже урізноманітнилися: від сальто через голову до імітації якихось диких ритуальних танців, які виконуються декількома футболістами синхронно.

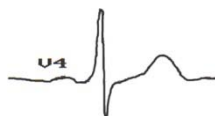
Визначити невизначене, приборкати діалектику. У понятті «нескінченність» ми визначаємо невизначене, фіксуємо нефіксоване, вказуючи лише на один бік явища. Нескінченність «неможливо визначити», все ж якимось чином ми її визначаємо.

Онтогенетичне діє на людину ззовні (відцентрова сила), філогенетичне зсередини (доцентрова сила). Додавання цих двох сил діє як рівнодіюча, наприклад, коли жінка осмислює соціальну цінність своєї краси і онто- і філогенетично. Віднімання – коли онтогенетичне (духовне) приборкує або перемагає філогенетичне (тваринне). Онтогенетичне – вище, духовне, філогенетичне – егоїстичне, це егоїзм, помножений у поколіннях.

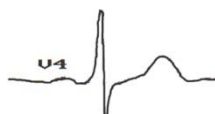

Якщо в нас і є згадування минулого життя (Сократ-Платон), то це згадування виключно філогенетичне, тобто те, що відбувалося не з нами, а з нашими предками.

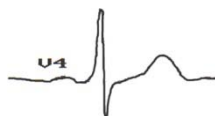
Існують традиції, переконання, повір'я, фольклор, ідеологія різних вікових груп: дітей, молоді, середнього покоління, старих людей. Вони передаються з покоління в покоління наступному поколінню. Ці дитячі віршики, всілякі «дражнилки» і «рахувалки», дівчача шкільна творчість у вигляді «побажальників» і анкет, віршики про нещасливе кохання, приказки старих бабусь і т. п. завжди залишаються майже незмінними. Покоління приходять і йдуть у вічність, як водоспад, а віковий фольклор тримається у вигляді такої собі шопенгауерівської райдуги над водоспадом. Це чисто філогенетичний досвід, спадкоємність, яка у своїй основі залишається незмінною, вона йде з найглибших нашарувань досвіду людства («чур не я»). Філогенетичний досвід діалектичний, це досвід роду, як категорії, яка постійно рухається і в той же час зупиняється для передання онтогенетичного досвіду індивідууму. З іншого боку – рід вічний, тобто метафізичний, індивідуум скороминучий, діалектичний. У першому випадку можна сказати – рід рухається, покоління змінюються, а людина залишається такою, якою вона завжди була: дріб'язковою, марнославною, жорстокою чи доброю та жертвовною. Власне у цьому стосунку досвід певного покоління чи точніше певної вікової групи відносно постійний і передається з покоління в покоління майже без змін. Утім в іншому випадку індивідуум скороминучий, а рід вічний, і тоді ми можемо вважати цей досвід вікових груп чимось невід'ємним від роду, родовим, філогенетичним. Це відносна метафізичність індивідуума і діалектичність роду. Але рід все ж таки метафізичний – це райдуга над водоспадом, а сам скороминучий водоспад – це безліч маленьких діалектичних крапельок-індивідуумів, які з шаленою швидкістю зникають у проваллі.

Досвід вікових груп – родовий, філогенетичний і метафізичний. Коли ми говоримо про досвід філогенетичний, родовий, ми маємо на увазі, що людині на певному етапі її особистого онтогенезу не потрібно придумувати нових повір'їв чи «дражнілок» – це вже для нього зробив рід і підніс у розжованому вигляді. Утім точніше це зробив не рід, а той самий індивідуум особисто, а потім його індивідуальне особистісне перейшло в родові і обтесувалося в багатьох поколіннях. Це так само правильно, як і те, що народні пісні складає не народ колективно, а вихідці з народу, цілком конкретні люди, імена яких залишилися невідомими. Творіння переросло автора, його ім'я невідоме, але це й не потрібно, головне, що ми маємо вічне творіння. Коли індивідуальне стає родовим – це і є вічність мистецтва, філософії, звичаїв.

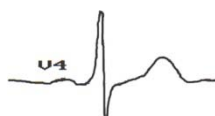

Що ж більш важливе – рід чи індивідуум? Виходить таким чином, що все родові створено індивідуумом. Все індивідуальне, геніальне, якісно нове, потрібне, корисне стає родовим. Райдуга примарна, а з водоспаду можна напитися. Лев може вас зжерти,

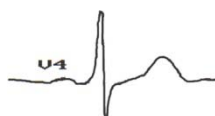
а «leonitas» (левовість) ви знайдете лише у підручниках із латинської граматики. Отже індивідуальне, яке стало родовим, це власне перерви в поступовості, стрибок, вибух. Врешті справжнє, геніальне – вічне, тобто метафізичне, незначне, випадкове – скороминуче, тобто діалектичне. Те ж саме ми бачимо і в природному відборі – корисні ознаки закріплюються, непотрібні – зникають.

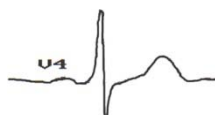
Онтогенетичне в людині здається все ж більш високе і божественне, воно й десь більш древнє, первозданне, це ймовірно спогади про першу ще не гріховну людину, яку створив Бог. Родове, філогенетичне – це вже пізніші гріховні нашарування нашої свідомості. Отже родове – це скороминуче й випадкове, індивідуальне – божественне одвічне й кінцеве. «Перед тим, як був Авраам, Я Є.»

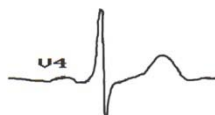
З кожною людиною трапляється і буде траплятися те ж саме, що й з мільярдами інших істот: вона народжується, одружується, в неї народжуються діти, вона помирає, в один прекрасний день вона пізнає красу мистецтва. Все це трапляється з мільярдами, але це анітрохи не говорить про те, що кожна з цих подій не є чимось надзвичайно особливим, навпаки – це все надважливі, суперважливі події. «Ось я помру, ось я пізнав музику Баха...» Тому кожна людина – найважливіша істота у світі.

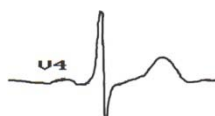
Пам'ять мало зберігає «спалахи матеріальні» – втамування спраги, голоду, більше «спалахи духовні», Це дуже показово.

Шалено прекрасні кольори осені ніби говорять – відмирання, смерть – це не є щось погане, не треба боятися смерті, адже шалена краса не може бути передвісником чогось поганого. Справді осінь – найгарніша пора року.

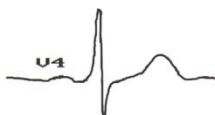

Філософія, її глибини сприймаються лише емоційно – без певного емоційного настрою блискучі місця Шопенгауера, Ніцше, Монтеня нічого людині не говорять, це є просто мертва логіка, з емоцією – найвище одкровення.

Саме життя і знання про нього за своїм значенням приблизно так співвідносяться між собою, як література і критика. Осягнути критикою геніальність літератури – марна

справа. Навіщо ламати калейдоскоп? Насолоджуйся його прекрасними видіннями, не ламай його, тому що окрім безформних, тьмяних маленьких скелець ти там нічого не побачиш, а хотів знайти там щось ще більш прекрасніше від того, що ти бачив, дивлячись у дірочку на світло... Саме життя важливіше, аніж знання його сенсу, тому що шукання цього сенсу завжди приречене на невдачу.

— делімітер афоризмів є графічним зображенням кардіограми серця людини (V4), з результатів кардіографічного дослідження від 10/03/2010

Укладач електронної версії (чи як назвати людину, що мордувала сканер та АBBYY FINEREADER?) висловлює повагу та вдячність автору за глибину об'єктивної думки та змістовність філософської праці.

→ coder@yakviter.com.ua